

Vilka får avslag på ansökan om assistansersättning?

Utgivare: Försäkringskassan
Avdelningen för ledningsstöd och analys

Upplysningar: Sebastian Ghannad
010-112 74 00
sebastian.ghannad.ghorsi@forsakringskassan.se

Webbplats: www.forsakringskassan.se

Förord

En stor del av de som ansöker om assistansersättning får avslag. Den här rapporten syftar till att öka kunskapen om gruppen som får avslag på sin ansökan. Genom en ökad kunskap om de som får avslag kan Försäkringskassan och andra aktörer identifiera åtgärder som behöver vidtas för att personer som behöver hjälp ska få rätt stöd så tidigt som möjligt.

I rapporten används registerdata från Försäkringskassan för att undersöka vilka som ansöker och får avslag på ansökan om assistansersättning. Dessutom används data från Socialstyrelsen för att beskriva vilket stöd från samhället de som ansökt om assistansersättning hade före och efter ansökan.

Rapporten är ett egeninitierat projekt där Sebastian Ghannad varit projektledare och tillsammans med Signe Holmlund Armerin och Anna Nyman genomfört analysen och skrivit rapporten. Ett stort tack riktas till intern kvalitetsgranskare Cecilia Eek, analytiker på Avdelningen för ledningsstöd och analys, och extern kvalitetsgranskare Karin Flyckt, Socialstyrelsen, som bidragit med värdefullt stöd och kommentarer till rapporten.

Under arbetets gång har utmärkt stöd även kommit från Magnus Allenbrant, verksamhetsutvecklare på Avdelningen för funktionsnedsättning och varaktigt nedsatt arbetsförmåga samt från Marit Gisselmann och Elin Stenbacka, båda analytiker på Avdelningen för ledningsstöd och analys.

Stockholm, december 2023

Ulrika Eriksson

Innehåll

Sammanfattning	6
Avslag på ansökan om assistansersättning.....	6
Annat samhällsstöd.....	9
Avslutande kommentarer.....	9
Inledning	11
Syfte.....	12
Metod.....	13
Disposition.....	13
Om assistansersättning och tidigare studier om avslag	15
Vem kan få personlig assistans?.....	15
Vem kan få assistansersättning?.....	16
Utvecklingen av antalet mottagare av assistansersättning.....	19
Delat huvudmannaskap för personlig assistans.....	20
Tidigare studier.....	21
Personer som får avslag på ansökan om assistansersättning	25
Utveckling av andelen som får avslag.....	25
Fördjupad analys av sannolikhet att få avslag.....	34
Orsaker till att ansökan avslås.....	36
Personer som ansökt flera gånger	44
Beslut som gäller personer som ansökt flera gånger.....	44
Tid sedan föregående beslut.....	47
Andel avslag bland de som ansökt flera gånger.....	50
Hur vanligt är det att göra mer än en ansökan?.....	53
Annat stöd från samhället	55
Annat samhällsstöd.....	55
Stöd före ansökan om assistansersättning.....	57
Insatser enligt SoL och LSS före och efter ansökan om assistansersättning.....	64
Diskussion	79
Skillnader mellan olika grupper i befolkningen.....	79
Ett statligt huvudmannaskap.....	82
Prioriterade områden för kommande studier.....	83
Referenser	85
Bilaga 1. Datakällor och definitioner av begrepp	88

Definitioner av begrepp	89
Annat samhällsstöd	90
Bilaga 2. Förändringar inom assistansersättningen.....	92
Bilaga 3. Tabeller	93
Bilaga 4. Regressioner	126

Sammanfattning

De senaste åren har en majoritet av de som ansökt om assistansersättning fått avslag. Syftet med den här rapporten är att öka kunskapen om gruppen som får avslag på sin ansökan om assistansersättning. En ökad kunskap kan bidra till att Försäkringskassan och andra aktörer kan identifiera vilka åtgärder som behöver vidtas för att personer med funktionsnedsättning som behöver hjälp ska kunna få rätt stöd så tidigt som möjligt. Det skulle även leda till minskade väntetider och färre myndighetskontakter för de som behöver stöd.

I rapporten beskrivs hur stor andel av de som ansöker om assistansersättning som får avslag och hur det skiljer sig åt mellan olika grupper i befolkningen. Dessutom beskrivs orsaker till varför man får avslag och hur vanligt det är att söka igen efter att tidigare ha fått avslag. Rapporten innehåller även en beskrivning av vilket annat stöd från samhället som personer har, året innan och året efter de ansöker om assistansersättning.

För att undersöka vilka som ansöker och får avslag på ansökan om assistansersättning används registerdata från Försäkringskassan. För att undersöka om de som ansökt om assistansersättning hade annat stöd från samhället före och efter ansökan om assistansersättning används registerdata från Socialstyrelsen och Försäkringskassan.

Avslag på ansökan om assistansersättning

Ansvaret för personlig assistans är delat mellan kommunerna och Försäkringskassan. För att ha rätt till personlig assistans ska en person

- tillhöra LSS personkrets och
- behöva hjälp med vissa specifika behov som räknas upp i lagen, så kallade grundläggande behov.

Den som behöver personlig assistans i genomsnitt mer än 20 timmar i veckan för grundläggande behov kan ha rätt till assistansersättning från Försäkringskassan. Kommunen kan bevilja en person som behöver hjälp med grundläggande behov personlig assistans. Det finns då inte någon i lagen angiven gräns för hur omfattande hjälpbehovet behöver vara.

Hur vanligt det är att få avslag på ansökan om assistansersättning har varierat över tid och hänger samman med lagändringar och förändrad tillämpning. Det finns också skillnader mellan grupper i befolkningen.

Under perioden 2002–2022 har andelen som fått avslag ökat från 27 procent till 77 procent. Utvecklingen av andelen avslag kan delvis förklaras av

förändringar i tillämpningen av vad som ingår i grundläggande behov till följd av domar från Högsta förvaltningsdomstolen och lagändringar.

Lägre andel avslag bland de yngsta barnen

Barn i olika åldrar kan ha olika hjälpbehov och därmed påverkas på olika sätt av lagändringar och ändrad tillämpning. Under de senaste tio åren har det skett flera ändringar som påverkat möjligheten att få personlig assistans för hjälp med andning och sondmatning och dessa förändringar har påverkat barn i åldrarna 0–6 år mer än äldre barn. Förändringar som genomfördes under åren 2018–2020 har medfört en minskad andel avslag bland de yngsta barnen, och i slutet av den undersökta perioden är andelen avslag lägst bland barn under 7 år.

Bland vuxna har andelen avslag varit lägre för personer i åldrarna 50–64 år, jämfört med de som är 18–49 år eller 65 år och äldre. En fördjupad analys, när man samtidigt tar hänsyn till grupp i LSS personkrets och om personen är inrikes eller utrikes född, visar inga signifikanta skillnader i avslag mellan 50–64-åringar och de som är 18–29 år. De skillnader som tidigare visades kan troligen förklaras av att 50–64-åringarna i mindre utsträckning än yngre åldersgrupper består av personer som tillhör grupp 1 i LSS personkrets och även i lite mindre utsträckning består av utrikes födda, vilket båda är egenskaper som hänger samman med en högre andel avslag.

Bland barn har andelen avslag under de senaste åren varit lägre bland flickor än bland pojkar. Bland vuxna har andelen avslag de senaste åren varit något högre för kvinnor än för män.

Bland barn har det varierat över tid om andelen avslag varit högre bland inrikes eller utrikes födda barn. Sedan år 2020 är andelen avslag lägre för inrikes födda barn. Däremot bland vuxna är andelen avslag tydligt högre för utrikes födda jämfört med inrikes födda. Det gäller hela perioden sedan 2002, även om skillnaderna är mindre idag än i början av 2000-talet.

Både bland barn och vuxna är andelen avslag lägre för de som tillhör grupp 3 i LSS personkrets jämfört med de som tillhör grupp 1 i personkretsen.

Vanligare att vuxna som ansöker inte omfattas av LSS personkrets

Tre av tio som fick avslag år 2018 fick avslag för att de inte bedömdes omfattas av LSS personkrets. Under år 2018 till 2022 har andelen som fick avslag av den här orsaken minskat från 29 procent till 22 procent.

Vuxna får i större utsträckning än barn avslag för att de inte omfattas av LSS personkrets. Det är vanligare att kvinnor än män får avslag av den här orsaken. Andelen som får avslag av den här orsaken är högst både för kvinnor och män i åldrarna 30–64 år. På motsvarande sätt får utrikes födda i större utsträckning än inrikes födda avslag för att de inte omfattas av personkretsen. Barn 0–6 år bedöms i större utsträckning än äldre barn inte omfattas av personkretsen.

Inga förändringar har skett i personkretsens utformning – varken i regelverk eller i Försäkringskassans tillämpning under den studerade perioden.

De grundläggande behoven bedöms oftast uppgå till högst 15 timmar per vecka

Sju av tio som fick avslag år 2018 bedöms omfattas av LSS personkrets men fick avslag för att hjälp med grundläggande behov inte översteg 20 timmar per vecka. Under år 2018 till 2022 har andelen som fick avslag av den här orsaken ökat, från 69 procent till 75 procent. Det innebär att majoriteten av de som får avslag tillhör den målgrupp som har rätt till insatser enligt LSS, däremot uppfyller de inte kriterierna för att beviljas assistansersättning.

Hur många timmar personer anses behöva varierar mellan olika år, men totalt sett för hela perioden 2018–2022 är det vanligast att det bedömda hjälpbehovet är 5–10 timmar per vecka. År 2022 var det 13 procent där det bedömda hjälpbehovet var 15–20 timmar per vecka, i övriga fall var det mindre än 15 timmar per vecka. För 9 procent var bedömningen 0 timmar per vecka.

Att de grundläggande hjälpbehoven inte överstiger 20 timmar är den vanligaste orsaken till avslag generellt, men särskilt vanligt bland barn och unga vuxna. Flickor bedöms i större utsträckning än pojkar behöva fler timmar i grundläggande behov. Det är endast små skillnader i bedömda timmar mellan kvinnor och män. Det finns inga tydliga skillnader i bedömda timmar mellan inrikes och utrikes födda. Däremot är bedömda timmar högre för personer som tillhör grupp 3 i LSS personkrets än övriga grupper.

Personer som tillhör personkretsen, men som inte bedömts ha mer än i genomsnitt 20 timmars behov av hjälp med grundläggande behov i veckan, kan ha rätt till personlig assistans eller andra LSS-insatser från kommunen.

Nästan fyra av tio som ansöker har tidigare fått avslag

Bland de som ansöker om assistansersättning finns både de som söker för första gången och de som sökt och fått avslag på föregående ansökan. År 2022 gällde 37 procent av besluten som fattades en person som även vid något tidigare tillfälle ansökt om assistansersättning. Andelen som får avslag är ungefär lika hög bland personer som söker för första gången som för de som sökt vid något tidigare tillfälle.

Hur vanligt det är att ha ansökt mer än en gång skiljer sig åt mellan olika åldersgrupper. De yngsta barnen, 0–6 år, har i minst utsträckning sökt flera gånger. Kvinnor och män i åldrarna 18–29 år och pojkar 12–17 år är de som i störst utsträckning ansökt mer än en gång. Det är vanligare att personer som tillhör grupp 1 i LSS personkrets ansökt flera gånger, jämfört med de som tillhör grupp 2 eller 3 i personkretsen. För personer som gjort mer än en ansökan är det vanligast att det gått högst tre år mellan besluten.

Det kan finnas flera orsaker till att personer som fått avslag ansöker om assistansersättning igen. För barn avtar det som ingår i normala föräldraansvaret med stigande ålder, vilket betyder att ett barn som får avslag kan beviljas assistansersättning när barnet är äldre. Förändringar i hälsotillstånd och livssituation kan också påverka hjälpbehovet. Lagändringar eller förändring i praxis kan också vara en orsak till att personer som tidigare fått avslag ansöker om assistansersättning igen.

Annat samhällsstöd

De flesta som ansöker om assistansersättning har redan någon form av samhällsstöd. I den här rapporten handlar det om en kommunal insats enligt socialtjänstlagen (SoL) eller lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS), eller att de är mottagare av en socialförsäkringsförmån. Barn har i större utsträckning än vuxna något annat samhällsstöd, medan utrikes födda i mindre utsträckning än inrikes födda har något annat samhällsstöd året innan de får beslut på ansökan om assistansersättning.

Vilken typ av stöd som är vanligast skiljer sig åt mellan olika grupper. Barn har i större utsträckning stöd genom socialförsäkringen medan vuxna oftare har stöd genom en kommunal insats. Det finns också de som har båda dessa former av stöd.

För barn som fick avslag under perioden 2018–2020 var det 43 procent som hade någon kommunal insats året innan de fick avslag. Året efter ett avslag var det 61 procent som hade en kommunal insats. För barn är det vanligast med insatser enligt LSS, både året innan och efter ett avslag är personlig assistans, korttidsvistelse och avlösarservice de vanligaste insatserna. Året efter ett avslag var det 4 procent av barnen som varken hade stöd från kommunen (enligt LSS och SoL) eller socialförsäkringen.

För vuxna som fick avslag under perioden 2018–2020 var det 66 procent som hade någon kommunal insats året innan de fick avslag. Året efter ett avslag var det 77 procent som hade en kommunal insats. De vanligaste insatserna för vuxna året innan och efter ett avslag är hemtjänst, personlig assistans och daglig verksamhet. Året efter ett avslag var det 17 procent av vuxna som varken hade stöd från kommunen (enligt LSS och SoL) eller socialförsäkringen.

Avslutande kommentarer

Rapporten visar på skillnader mellan olika grupper när det gäller andelen som får avslag på ansökan om assistansersättning, vilka orsaker som anges till avslagen samt vilket annat stöd från samhället de är mottagare av.

Några resultat i den här studien väcker ytterligare frågor som skulle behöva undersökas vidare.

Barn med funktionsnedsättning får ofta kommunala insatser först efter ett avslag på ansökan om assistansersättning. Vilket stöd behöver föräldrar till barn med funktionsnedsättning för att söka rätt insats från början?

Utrikes födda är överrepresenterade i gruppen som ansöker om assistansersättning i förhållande till andelen utrikes födda i befolkningen. Utrikes födda får även avslag i större utsträckning än inrikes födda. Det är också en större andel utrikes födda vuxna som står utan annat samhällsstöd innan de ansöker. Vad orsakar dessa skillnader mellan inrikes och utrikes födda?

I början av 2023 föreslog en statlig utredning att huvudmannskapet för den personliga assistansen ska samlas hos staten. Utredningens förslag har remissbehandlats och bereds för närvarande i Regeringskansliet.

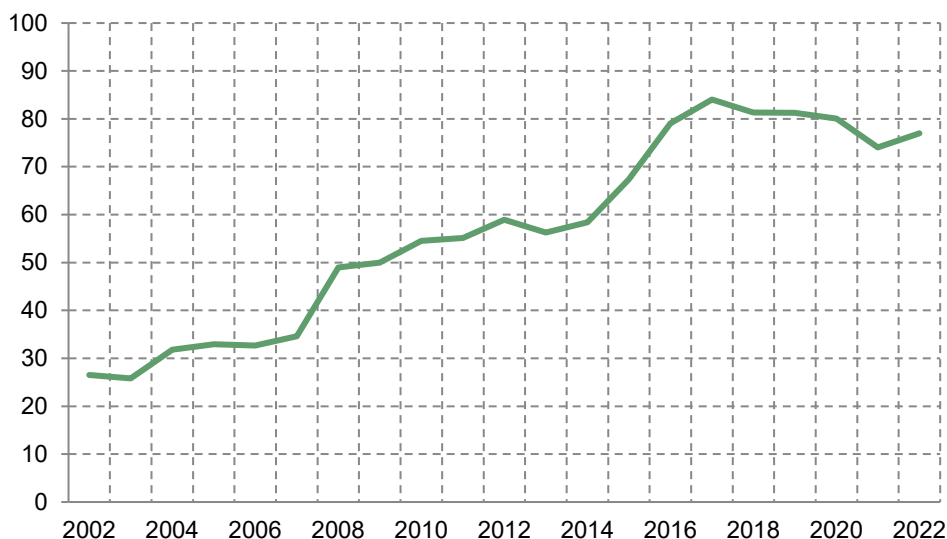
Eftersom personlig assistans är en av tio insatser enligt LSS kommer det även i framtiden, om staten ensam skulle ha ansvaret för personlig assistans, finnas ett behov för enskilda med funktionsnedsättning att ha kontakt med både Försäkringskassan och kommunen. Även efter en eventuell förändring av huvudmannskapet för den personliga assistansen kommer kommunen att ha ansvaret för övriga insatser om stöd och service, som tillsammans med assistansersättning ska göra det möjligt att leva ett liv så likt andra som möjligt.

Inledning

Assistansersättning är ersättning för kostnader för personlig assistans. Syftet med ersättningen är att möjliggöra för personer med omfattande funktionsnedsättningar att leva ett liv så likt andra som möjligt.

Majoriteten av alla som ansökt om assistansersättning de senaste åren har inte beviljats ersättningen. Mellan 2002 och 2017 ökade andelen som fick avslag på sin ansökan, därefter har den minskat något.

Figur 1 Andel som fått avslag på sin ansökan om assistansersättning, år 2002–2022. Procent

Ansvaret för personlig assistans är idag delat mellan kommunen och staten. Den som behöver personlig assistans i genomsnitt mer än 20 timmar i veckan för grundläggande behov¹ kan ha rätt till assistansersättning från Försäkringskassan. Den som behöver personlig assistans för grundläggande behov i mindre omfattning kan ha rätt till personlig assistans från kommunen. En statlig utredning² har föreslagit att Försäkringskassan ensam ska vara ansvarig för personlig assistans. Utredningens huvudförslag är att det inte i lagen ska finnas någon angiven tid för hur omfattande behovet av hjälp med grundläggande behov behöver vara för att ha rätt till assistansersättning.

¹ De grundläggande behoven beskrivs mer utförligt i kapitel *Om assistansersättning och tidigare studier om avslag*.

² SOU 2023:9

Försäkringskassan har tidigare undersökt och beskrivit hur förändringar i tillämpningen och lagändringar har påverkat andelen avslag.³ Hur gruppen som ansöker om assistansersättning ser ut har däremot inte studerats i detalj.

Den höga andelen avslag är problematisk både för individen och samhället. Personer som ansöker om assistansersättning upplever troligtvis att de har ett behov av mer stöd och hjälp än de har tillgång till. För individen innebär ett avslagsbeslut att hen behöver utforska andra möjligheter till stöd och, vid fortsatt behov, ansöka och vänta på beslut om någon annan form av samhällsstöd. År 2021–2022 var den genomsnittliga handläggningstiden för assistansersättning knappt 110 dagar.⁴ När individen väntar på beslut eller får avslag kan det också innebära att anhöriga måste ansvara för att ge personlig omsorg och annat stöd.⁵ Det kan påverka både anhörigas egen hälsa och möjlighet till förvärvsarbete.⁶

För samhället i stort innebär den höga andelen avslag att vissa grupper kan stå utan rätt form av stöd under längre perioder än nödvändigt. Det innebär också att Försäkringskassan lägger resurser på att handlägga ansökningar från personer som inte uppfyller förutsättningarna för att få assistansersättning, vilket leder till längre väntetider för alla som ansöker.

Syfte

Syftet med den här rapporten är att öka kunskapen om gruppen som får avslag på sin ansökan om assistansersättning. En ökad kunskap om gruppen som får avslag kan bidra till att Försäkringskassan och andra aktörer kan identifiera vilka åtgärder som behöver vidtas för att personer som behöver hjälp ska kunna få rätt stöd så tidigt som möjligt. Om färre som står långt ifrån att beviljas ersättningen ansöker skulle det kunna leda till färre myndighetskontakter för denna grupp, och till minskade väntetider för de som söker.

Frågeställning

Den övergripande frågeställningen i rapporten är att undersöka vilka som får avslag på ansökan om assistansersättning. Frågeställningen kan delas upp i en rad delfrågor.

1. Hur har andelen som får avslag på ansökan om assistansersättning förändrats över tid?
2. Vilka får avslag på ansökan om assistansersättning, skiljer det sig åt mellan olika grupper och har det förändrats över tid?
3. Hur skiljer sig orsakerna till avslag åt mellan olika grupper?
4. Hur vanligt är det att ansöka om assistansersättning mer än en gång?

³ Dessa rapporter beskrivs i kapitlet *Om assistansersättning och tidigare studier om avslag*

⁴ Försäkringskassan, 2022

⁵ Socialstyrelsen 2022

⁶ Socialstyrelsen 2023a

5. Har de som får avslag på ansökan annat stöd från samhället före ansökan om assistansersättning?
6. Får de som får avslag på ansökan annat stöd från samhället efter Försäkringskassans beslut?

Metod

För att undersöka vilka som ansöker och får avslag på ansökan om assistansersättning används registerdata från Försäkringskassans datalager över personer som ansökt om assistansersättning och fått ett bifall eller avslag⁷ på sin ansökan under perioden 2002–2022. För att undersöka om de som ansökt om assistansersättning hade annat stöd från samhället före och efter Försäkringskassans beslut har registerdata från Socialstyrelsen och Försäkringskassan använts. Den analysen är avgränsad till de som fått beslut om assistansersättning under perioden 2018–2020.

I rapporten redovisas enbart andelsberäkningar som bygger på minst 50 observationer. Fullständiga underlag för beskrivande statistik finns i bilaga 3 och för de logistiska regressionsanalyserna i bilaga 4.

Disposition

Rapporten inleds med kapitlet *Om assistansersättning och tidigare studier om avslag*, som ger en övergripande beskrivning över vilka kriterier som ska vara uppfyllda för att beviljas personlig assistans och assistansersättning. Kapitlet innehåller också en beskrivning av utvecklingen av antalet mottagare av assistansersättning och tidigare studier om avslag inom assistansersättning.

Kapitlet *Personer som får avslag på ansökan om assistansersättning* innehåller en beskrivning av hur andelen avslag på ansökan om assistansersättning förändrats över tid, hur avslagen skiljer sig åt mellan olika grupper beroende på kön, ålder, inrikes och utrikes födda samt mellan olika grupper i LSS personkrets. Kapitlet innehåller också en beskrivning av vilka orsaker som anges till att assistansersättning inte beviljas. Därefter följer kapitlet *Personer som ansökt flera gånger*, som beskriver hur vanligt det är att ansöka om assistansersättning vid mer än ett tillfälle, hur lång tid det går mellan ansökningarna och hur andelen avslag skiljer sig åt mellan de som söker för första gången och de som ansökt vid något tidigare tillfälle.

I kapitlet *Annat stöd från samhället* ges en övergripande beskrivning över annat stöd från kommunen och Försäkringskassan som riktas till personer med funktionsnedsättning. Kapitlet innehåller en beskrivning över hur vanligt det är att personer som ansöker om assistansersättning har annat stöd

⁷ Beslut när ansökan har avvisats eller avskrivits ingår inte. Ärenden avskrivs om det inte längre finns anledning att göra en prövning, exempelvis för att sökanden har återkallat sin ansökan. Ansökan avvisas bland annat om ansökan trots påminnelse inte har undertecknats.

från samhället före ansökan om assistansersättning och året efter de fått beslut från Försäkringskassan.

Rapporten avslutas med en diskussion rörande vilka övergripande slutsatser som kan dras av de genomförda analyserna och vilka centrala frågor som återstår att besvara.

Om assistansersättning och tidigare studier om avslag

Insatsen personlig assistans är reglerad i lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Sedan personlig assistans infördes 1994 är ansvaret delat mellan kommunen och staten. Försäkringskassan ersätter kostnader för personlig assistans genom att bevilja assistansersättning enligt socialförsäkringsbalken (SFB). I det här kapitlet beskrivs kriterierna för att få personlig assistans och assistansersättning. Kapitlet innehåller också en beskrivning av tidigare studier om avslag inom assistansersättning.

Vem kan få personlig assistans?

För att ha rätt till personlig assistans och övriga insatser enligt LSS ska personen omfattas av lagens personkrets.⁸ Personer som omfattas av LSS personkrets har rätt till vissa specifika insatser om de behöver sådan hjälp i sin livsföring och deras behov inte tillgodoses på annat sätt. Den enskilde ska genom insatserna tillförsäkras goda levnadsvillkor, och verksamheten ska främja jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet i samhällslivet med målet att den enskilde får möjlighet att leva som andra.⁹

Tre grupper i LSS personkrets

Grupp 1: omfattar personer med utvecklingsstörning, autism eller autismsliknande tillstånd.

Grupp 2: omfattar personer med betydande och bestående begåvningsmässigt funktionshinder efter hjärnskada i vuxen ålder föranledd av yttre våld eller kroppslig sjukdom.

Grupp 3: omfattar personer med andra varaktiga fysiska eller psykiska funktionshinder som uppenbart inte beror på normalt åldrande, om de är stora och förorsakar betydande svårigheter i den dagliga livsföringen och därmed ett omfattande behov av stöd eller service.

Personlig assistans är ett personligt utformat stöd som ges av ett begränsat antal personer åt den som på grund av stora och varaktiga funktionshinder behöver hjälp med ett eller flera grundläggande behov. Den som behöver personlig assistans för sina grundläggande behov har även rätt till personlig

⁸ 1 § 1–3 LSS

⁹ 5 och 7 §§ LSS

assistans för andra personliga behov om behoven inte tillgodoses på annat sätt.¹⁰

För den period som studeras i den här rapporten var de grundläggande behoven enligt LSS¹¹

- andning (från och med november 2019)
- personlig hygien
- måltider
- av- och påklädning
- kommunikation med andra
- annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om den funktionshindrade

Från och med den 1 januari 2023 togs det grundläggande behovet *annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om den funktionshindrade* bort. Samtidigt infördes två nya grundläggande behov i LSS¹²

- stöd som den enskilde behöver på grund av en psykisk funktionsnedsättning för att förebygga att han eller hon fysiskt skadar sig själv, någon annan eller egendom
- stöd som den enskilde behöver löpande under större delen av dygnet på grund av ett medicinskt tillstånd som innebär att det finns fara för den enskildes liv eller att det annars finns en överhängande och allvarlig risk för hans eller hennes fysiska hälsa.

Sedan 1996, då de grundläggande behoven infördes i LSS, har det kommit avgöranden från Högsta förvaltningsdomstolen (HFD) som klargjort vad som avses med de grundläggande behoven. Det har exempelvis lett till att alla moment när det gäller hjälp med måltider eller personlig hygien inte räknas som hjälp med grundläggande behov enligt LSS. I Bilaga 2 finns en kortfattad beskrivning över de domar och ändringar i Försäkringskassans tillämpning under den studerade perioden och som gällt grundläggande behov.

Vem kan få assistansersättning?

Försäkringskassan ska utreda och besluta om en person har rätt till assistansersättning

¹⁰ 9 a § LSS

¹¹ 9 a § LSS i den lydelse som gällde före den 1 januari 2023

¹² 9 a § LSS i den lydelse som gällde från och med den 1 januari 2023

- när Försäkringskassan får en ansökan om assistansersättning och
- när en kommun har anmält att någon kan ha rätt till assistansersättning.

För att avgöra om en person kan beviljas assistansersättning är det flera förutsättningar som måste vara uppfyllda. Förutsättningarna för att beviljas assistansersättning finns framförallt i 51 kap. SFB.

De första förutsättningarna för att en person ska kunna beviljas assistansersättning är att hen omfattas av socialförsäkringen, inte bor i en gruppboende eller vårdas på institution (exempelvis sjukhus eller kriminalvård) och ansökt om ersättning innan 66 års ålder.¹³ För den period som studeras i den här rapporten var åldersgränsen 65 år. Fortsatt i den här rapporten kommer dessa förutsättningar kallas grundläggande förutsättningar.

Om de grundläggande förutsättningarna är uppfyllda utreder och bedömer Försäkringskassan om den försäkrade omfattas av LSS personkrets. Om personen omfattas av LSS personkrets utreder och bedömer Försäkringskassan hur mycket personlig assistans för grundläggande behov som personen behöver.

Grundläggande behov ska uppgå till mer än 20 timmar per vecka

En försäkrad som omfattas av LSS personkrets kan få assistansersättning om han eller hon behöver personlig assistans enligt LSS i genomsnitt mer än 20 timmar i veckan för grundläggande behov.¹⁴

Under huvuddelen av perioden som den här analysen gäller var de grundläggande behoven: hjälp med personlig hygien, måltider, på- och avklädning, kommunicera med andra och annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper.¹⁵ Sedan november 2019 är även hjälp med andning ett grundläggande behov.¹⁶

När Försäkringskassan bedömer rätten till assistansersättning har det betydelse om behovet av hjälp med de grundläggande behoven tillgodoses på annat sätt än genom personlig assistans. Det innebär att all hjälp inte alltid kan ingå i beräkningen för att avgöra om grundläggande behov överstiger i genomsnitt mer än 20 timmar per vecka.

Är hjälpen sjukvårdande insatser och kan den ingå i grundläggande behov?

Viss hjälp, exempelvis sondmatning, skötsel av stomi, kateter eller andningshjälp kan inte alltid ingå när Försäkringskassan bedömer hur

¹³ 51 kap. 8 § SFB, 106 kap. 24 § 1–3 SFB.

¹⁴ 51 kap. 3 § SFB

¹⁵ 9 a § LSS i den lydelse som gällde före den 1 november 2019

¹⁶ 9 a § LSS i den lydelsen som gällde efter 1 november 2019 och före 1 juli 2020.

många timmar en person behöver personlig assistans för grundläggande behov. För att hjälpen ska kunna ingå måste en legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal först ha bedömt att åtgärder kan ske utanför hälso- och sjukvården, så kallad egenvård. En insats som utförs som egenvård sker inte med stöd av hälso- och sjukvårdslagen (HSL). Om hjälpen måste utföras inom ramen för HSL kan hjälpen inte ses som grundläggande behov. Det beror på att assistansersättning inte kan beviljas för sjukvårdande insatser enligt HSL.¹⁷

Vistas personen i barnomsorg, skola eller daglig verksamhet?

Hjälp med grundläggande behov under tid som en person vistas i barnomsorg, skola eller daglig verksamhet enligt LSS ingår vanligtvis inte när Försäkringskassan bedömer hur många timmar en person behöver personlig assistans för grundläggande behov. Om det finns *särskilda skäl* eller att personen behöver hjälp med andning och måltider i form av sondmatning i barnomsorg eller skola, kan behov av hjälp med grundläggande behov under tid i verksamheten ingå i bedömningen.¹⁸

Tillgodoses behovet helt eller delvis på annat sätt?

Om en person är beviljad annat stöd från kommunen, exempelvis korttidsvistelse utanför det egna hemmet, ingår vanligtvis inte den hjälp som uppstår när personen är på korttidsvistelsen i timbedömningen för grundläggande behov. Det beror på att assistansersättning inte kan beviljas för behov som tillgodoses på annat sätt¹⁹.

Ingår hjälpen i en förälders ansvar?

När behovet av personlig assistans bedöms för ett barn ska det bortses från det hjälpbehov som en vårdnadshavare normalt ska tillgodose enligt föräldrabalken med hänsyn till barnets ålder, utveckling och övriga omständigheter.²⁰ Före 1 januari 2023 gjorde Försäkringskassan en individuell bedömning av föräldraansvar vid bedömningen om ett barn under 12 år behöver personlig assistans för grundläggande behov.²¹ Det innebar att en jämförelse gjordes av barnets behov av hjälp med grundläggande behov med de hjälpbehov som ett barn utan funktionsnedsättning i samma ålder har. Det extra omvårdnadsbehovet kunde sedan ingå i beräkningen av grundläggande behov. Från och med juli 2020 ska ett barns behov av hjälp med andning och måltider i form av

¹⁷ 51 kap. 5 § SFB. Bestämmelsen om att assistansersättning inte lämnas för sjukvårdande insatser enligt hälso- och sjukvårdslagen infördes 1 juli 1996

¹⁸ 106 kap. 24–25 §§ SFB, 106. kap 25 a § SFB (bestämmelsen infördes den 1 juli 2020) och Försäkringskassans vägledning 2003:6 version 33 s. 121

¹⁹ 7 § LSS

²⁰ 51 kap. 6 § SFB

²¹ 51 kap. 6 § SFB och RÅ 1997 ref. 23 I, se Vägledning 2003:6 Version 31 sidan 62.

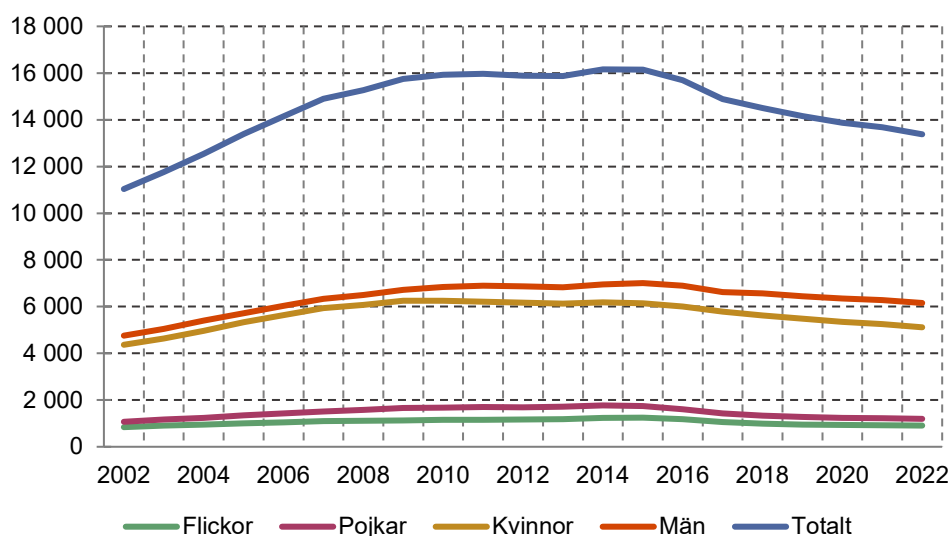
sondmatning ge rätt till assistansersättning även om de skulle ingå i det normala föräldraansvaret.²²

Efter ändrad lagstiftning gör Försäkringskassan istället för en individuell bedömning av föräldraansvar ett schablonavdrag (föräldraavdrag) från barnets behov av hjälp med grundläggande behov och andra personliga behov. Schablonavdraget utgår från barnets ålder.²³

Utvecklingen av antalet mottagare av assistansersättning

Antalet mottagare av assistansersättning ökade kontinuerligt under första delen av 2000-talet. Under perioden 2010–2015 låg antalet mottagare på en relativt stabil nivå, omkring 16 000 personer. Från 2016 och framåt har antalet mottagare minskat, 2022 var det knappt 13 400. Det minskade antalet mottagare beror på att det är fler som lämnar ersättningen än som beviljas assistansersättning.²⁴ Under hela perioden är det fler vuxna än barn och fler pojkar och män än flickor och kvinnor som är mottagare av assistansersättning.

Figur 2 **Antal mottagare av assistansersättning, efter ålder och kön, år 2002–2022**

²² 51 kap. 6 § andra stycket SFB

²³ 51 kap 6 § SFB och 4 a § förordning (1993:1091) om assistansersättning i den lydelse som gällde från och med 1 januari 2023

²⁴ Försäkringskassan 2023a

Delat huvudmannaskap för personlig assistans

Det delade ansvaret för personlig assistans har tidigare utretts och förslag har lämnats till regeringen att huvudmannaskapet ska samlas hos staten.²⁵

2021 beslutade regeringen att ge en särskild utredare i uppdrag att analysera och lämna förslag på hur insatsen personlig assistans enligt LSS och assistansersättning enligt SFB ska organiseras i ett statligt huvudmannaskap.²⁶ I början av 2023 lämnades utredningen *Ett statligt huvudmannaskap för personlig assistans*²⁷ till regeringen. Utredningen redovisar att det delade huvudmannaskapet mellan Försäkringskassan och kommunen har visat sig skapa problem bland annat för enskilda som behöver personlig assistans. Gränsdragningen mellan kommunens och statens ansvar vid grundläggande behov vid mer än 20 timmar per vecka gör systemet svårt att förstå. Det delade ansvaret innebär också att den enskilde kan behöva ha kontakt med både kommunen och Försäkringskassan. Dessutom kan kommunen och Försäkringskassan göra olika bedömningar av en persons behov av och rätt till stöd och service.²⁸

Utredningen föreslår att huvudmannaskapet för den personliga assistansen samlas hos staten. Förslaget innebär att kommunala beslut om personlig assistans ska föras över till Försäkringskassan med start år 2026. Därefter ska Försäkringskassan fatta beslut om och hantera finansieringen av den personliga assistansen.

Utredningens huvudförslag är att nuvarande kvalifikation för rätt till personlig assistans enligt LSS behålls. Det innebär att en individuell bedömning ska göras utifrån kvantitativa och kvalitativa aspekter. Det skulle innebära att det inte längre skulle krävas ett behov av personlig assistans mer än 20 timmar per vecka för hjälp med grundläggande behov för att beviljas assistansersättning.²⁹

Utredningens förslag har remissbehandlats och bereds för närvarande i Regeringskansliet. Försäkringskassan har tillstyrkt förslagen om ett samlat statligt huvudmannaskap för beslut om och finansiering av personlig assistans.³⁰

²⁵ Se bland annat SOU 2008:77 och SOU 2018:88

²⁶ Kommittédirektiv 2021:76

²⁷ SOU 2023:9

²⁸ SOU 2023:9

²⁹ SOU 2023:9

³⁰ Se bland annat Försäkringskassan 2023b

Tidigare studier

Förändringar i praxis och lagstiftning kan förklara att andelen avslag har ökat och minskat över tid

Lagstiftningen om vad som ger rätt till assistansersättning ger utrymme för tolkning och därför har rättspraxis spelat en stor roll för hur Försäkringskassan tillämpar lagstiftningen. Försäkringskassan har tidigare undersökt och beskrivit hur förändringar i tillämpningen och lagändringar har påverkat andelen avslag.³¹

Andelen avslag har ökat särskilt mycket vid två tillfällen: 2008 och 2015–2016. Båda dessa tillfällen sammanfaller med att det skett förtydliganden av vad som avses med grundläggande behov som ger rätt till assistansersättning. Ökningen av andelen avslag 2008 sammanföll med att Försäkringskassan förtydligat hur de grundläggande behoven skulle definieras och bedömas. Framförallt gällde förtydligandet vad som ingår i de grundläggande behoven *personlig hygien, på- och avklädning* och *måltider*. Syftet med förtydligandet var att öka kvaliteten i bedömningarna.³² En dom i Högsta förvaltningsdomstolen (HFD) klargjorde 2009³³ att endast hjälpbehov av mycket personligt och integritetsnära slag ska vara grundläggande behov, även domen gällde framförallt de tre ovan nämnda grundläggande behov. Dessa båda förtydliganden ledde till andelen avslag ökade.³⁴

Ökningen av andelen avslag 2015–2016 sammanföll med en dom från HFD 2015³⁵ som gällde det grundläggande behovet *annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om den funktionshindrade*. Domen innebar att det här grundläggande behovet endast kan komma ifråga för den som har en psykisk funktionsnedsättning. HFD uttalade även att det handlade om högst basala behov och att det skulle vara fråga om hjälp eller stöd av mycket privat karaktär. HFD:s klargörande av rättsläget medförde att färre personer beviljades assistansersättning.³⁶ Andra förändringar som kan ha påverkat andelen avslag efter 2015 är ändrad tillämpning avseende *egenvård* som grundläggande behov och *personlig hygien*.³⁷

Hur egenvårdsåtgärder kan ingå i grundläggande behov kan både ha inneburit att andelen avslag har ökat och minskat. Minskningen av andelen avslag som påbörjades 2018 sammanföll med ändrad tillämpning efter en dom i HFD

³¹ Försäkringskassan 2020a, 2023a.

³² Försäkringskassan 2015

³³ RÅ 2009 ref. 57

³⁴ Försäkringskassan 2015

³⁵ HFD 2015 ref. 46

³⁶ Försäkringskassan 2020a

³⁷ Försäkringskassan 2020a

avseende egenvård som grundläggande behov. Lagändringarna som skedde 2019 och 2020 har bidragit till att andelen avslag minskade 2020.³⁸ Lagändringen 2019 innebar att andning infördes som grundläggande behov. Lagändringen 2020 innebar att hjälp med andning och måltider i form av sondmatning ska vara grundläggande behov, oavsett hjälpens karaktär. För hjälp med andning och sondmatning ska inte någon hänsyn tas till föräldraansvar och det krävs inte heller särskilda skäl för att assistansersättning ska kunna lämnas i barnomsorg och skola för sådan hjälp.

I Bilaga 2 finns en kortfattad beskrivning över de domar och ändringar i Försäkringskassans tillämpning under den studerade perioden och som gällt grundläggande behov.

Ålder har betydelse för sannolikheten att beviljas assistansersättning

Försäkringskassan undersökte 2015 om det fanns faktorer som påverkar sannolikheten att beviljas assistansersättning. Analysen omfattade alla som ansökt om assistansersättning under perioden 1994–2014. Resultatet visade bland annat att kön inte påverkade sannolikheten att beviljas assistansersättning. Däremot konstaterades att ålder hade betydelse för sannolikheten att bli beviljad ersättning. I jämförelse med barn 0–9 år var det större sannolikhet för vuxna 50 år och äldre att beviljas assistansersättning och lägre sannolikhet för vuxna i åldern 20–39 år. Det fanns också skillnader kopplade till län i sannolikheten att beviljas ersättningen.³⁹

Sammanställningen av de som ansöker har förändrats

Försäkringskassan undersökte 2017 varför andelen avslag på ansökan om assistansersättning har ökat under de senaste åren. För att besvara frågan genomfördes en aktstudie av beslut om avslag från 2012 och 2016. Flera resultat i rapporten pekar på att sammansättningen bland de som ansöker om assistansersättning har förändrats. En större andel av de sökande var barn 2016 jämfört med 2012. Framförallt hade pojkar ökat som andel av de sökande.

Personer med intellektuell funktionsnedsättning, autism och autismsliknande tillstånd (grupp 1 i LSS personkrets) utgjorde en större andel av avslagen 2016 jämfört med 2012 och andelen med fysiska funktionsnedsättningar hade minskat. Grupp 1 bestod främst av barn och det var fler pojkar än flickor. Vid en jämförelse av bedömda timmar var det färre timmar för grundläggande behov 2016 jämfört med 2012, vilket förklaras med förändrad rättspraxis. Ett annat resultat var att fler hade hjälpbehov som inte bedömdes vara grundläggande behov 2016 jämfört med 2012. I de fallen

³⁸ Försäkringskassan 2023a

³⁹ Försäkringskassan 2015

handlade hjälpen framförallt om vägledning och motivering som inte bedöms vara hjälp med grundläggande behov.⁴⁰

Många som får avslag kan ha rätt till annat samhällsstöd

Tidigare studier som gäller perioden 2002–2016 från Försäkringskassan⁴¹ och Inspektionen för socialförsäkringen (ISF)⁴² har visat att den vanligaste orsaken till att assistansersättning inte beviljas är att hjälp med grundläggande behov inte bedöms överstiga 20 timmar per vecka i genomsnitt. Studien av avslagsbeslut 2012 och 2016 visade att barn i större utsträckning än vuxna bedöms omfattas av LSS personkrets.⁴³

ISF:s studie som gällde perioden 2007–2012 visade att drygt 60 procent av de som fick avslag på sin ansökan om assistansersättning hade minst en insats (exempelvis personlig assistans enligt LSS och hemtjänst enligt SoL) från kommunen efter avslaget från Försäkringskassan. Andelen personer med kommunala insatser ökade året efter avslaget på ansökan om assistansersättning. Ökningen berodde nästan uteslutande på en ökning av LSS-insatser, främst personlig assistans och i viss mån daglig verksamhet.⁴⁴

Konsekvenser för kommuner av genomförda förändringar

Socialstyrelsen analyserade 2017 konsekvenser av ändrad tillämpning av det grundläggande behovet *annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om den funktionshindrade och egenvård*. Socialstyrelsens analys visade att personer som fått sin assistansersättning indragen eller fått avslag på ansökan om assistansersättning i de flesta fall har fått insatser av kommunen istället. Det har lett till att kommunerna får ta ett större ansvar.⁴⁵

Socialstyrelsen har även i olika lägesrapporter redovisat att kostnaderna för personlig assistans enligt LSS har ökat, ökningen var särskilt tydlig mellan 2015 och 2017. De ökade kostnaderna förklaras med att antalet personer med personlig assistans ökat mellan dessa år, och många som beviljades insatsen beviljades dessutom ett högt antal timmar. En orsak till ökningen bedöms vara det ökande antalet indragningar och avslag på ansökningar av assistansersättning enligt SFB.⁴⁶ Mellan 2020 och 2021 minskade antalet personer med personlig assistans enligt LSS, från att ha ökat kontinuerligt sedan 2009. Socialstyrelsens analys visade att minskningen i antalet beslut om personlig assistans enligt LSS delvis kan förklaras av att personer i

⁴⁰ Försäkringskassan 2017

⁴¹ Försäkringskassan 2017. Försäkringskassans studie gäller åren 2012 och 2016.

⁴² Inspektionen för socialförsäkring 2014. ISF:s studie gäller åren 2002, 2005, 2008, 2011, 2013.

⁴³ Försäkringskassan 2017

⁴⁴ Inspektionen för socialförsäkring 2014

⁴⁵ Socialstyrelsen 2017

⁴⁶ Socialstyrelsen 2019

stället beviljats assistansersättning. Samtidigt som antalet beslut om insatser har minskat, så fortsätter antalet timmar per person att öka.⁴⁷

Okunskap om reglerna och vilken instans i samhället som ska ge stöd tänkbara anledningar till avslag för vissa grupper

För att bättre förstå och kunna förklara varför personer som inte tillhör målgruppen ansöker om assistansersättning och varför personer som redan har fått avslag på sin ansökan ansöker igen genomförde Försäkringskassan 2020 intervjuer med tjänstepersoner på Försäkringskassan.

När det gäller personer som ansöker om assistansersättning trots att de kanske inte tillhör målgruppen är erfarenheten att de ofta saknar kunskap om reglerna för assistansersättning och andra samhällsstöd. Många av dessa personer har ett stort hjälpbehov, men inte behov som kvalificerar för rätt till assistansersättning utan snarare något annat samhällsstöd.

Erfarenheten är även att vissa grupper oftare än andra ansöker trots att de står långt ifrån att beviljas assistansersättning. Det handlar om personer med olika psykiska diagnoser, personer som nyligen drabbats av stroke samt barn och unga. En annan grupp som nämns är personer som nyligen invandrat och som saknar de underlag som krävs för att Försäkringskassan ska kunna bedöma personkretstillhörighet och hjälpbehov.

När det gäller personer som redan fått avslag och som ansöker igen är erfarenheten att det är barn och personer med progressiva sjukdomar.⁴⁸

Mer detaljerad statistik om de som får avslag de senaste åren

Från och med år 2018 har Försäkringskassan mer kunskap om de som får avslag på ansökan om assistansersättning. Det beror på förbättrad statistik efter införandet av ett nytt handläggningssystem. Den förbättrade statistiken innebär att det finns mer detaljerad information om de som får avslag (bedömning av personkretstillhörighet och bedömda timmar för grundläggande behov). Försäkringskassan har de senaste åren i ett årligt regeringsuppdrag redovisat utvecklingen av assistansersättning i rapporten *Indikatorer för att följa utvecklingen av assistansersättning*. I rapporten beskrivs och analyseras bland annat utvecklingen av bifall och avslag. Utvecklingen av avslag beskrivs kopplat till ålder, kön, personkrets, orsak till att assistansersättning inte beviljas, bedömda timmar för grundläggande behov och hur vanligt det är att personer ansöker om assistansersättning igen efter tidigare avslag.

⁴⁷ Socialstyrelsen 2023a

⁴⁸ Försäkringskassan 2020a

Personer som får avslag på ansökan om assistansersättning

Detta kapitel innehåller en beskrivning av hur stor andel av de som ansöker om assistansersättning som får avslag, hur andelen avslag förändrats över tid och hur den skiljer sig åt mellan personer med olika kön, ålder, födelseland och grupp i LSS personkrets. Kapitlet innehåller också en beskrivning av vilka motiveringar som anges till att assistansersättning inte beviljas. När det gäller utvecklingen av andelen avslag redovisas, så långt möjligt, utvecklingen de senaste 20 åren. För motivering till avslag och grupp i LSS personkrets finns jämförbar statistik för år 2018 och framåt.

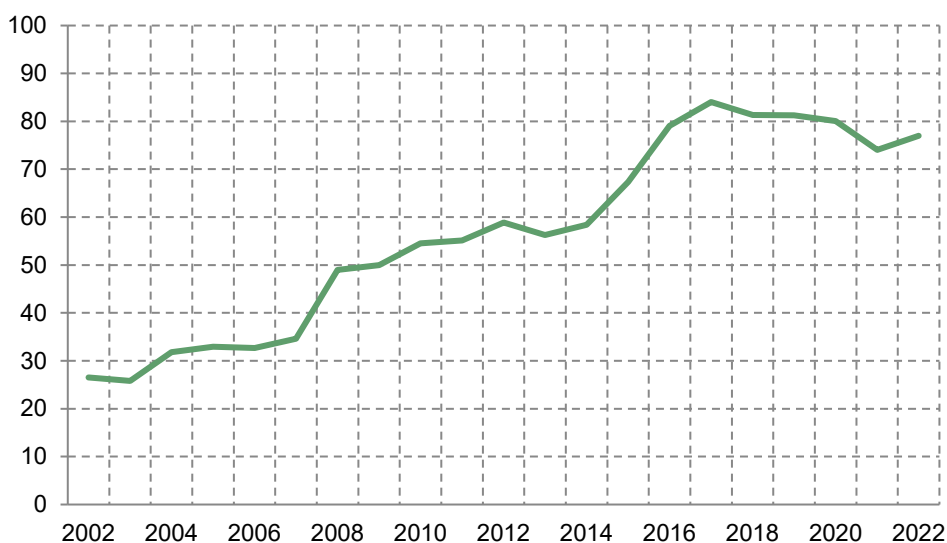
Utveckling av andelen som får avslag

Under perioden 2002–2022 har mellan 1 900 och 2 900 personer per år ansökt och fått beslut om assistansersättning. Andelen som fått avslag har ökat under denna period, från 26 procent år 2003 till 84 procent år 2017. Sedan år 2017 har andelen avslag minskat och år 2022 var andelen som fick avslag 77 procent.

Utvecklingen av andelen avslag kan delvis förklaras av att det skett förändringar i tillämpningen av vad som ingår i grundläggande behov. Ökningen av andelen avslag efter 2007 sammanfaller med förtydligandet av vad som ingår i hjälp med personlig hygien, på- och avklädning och måltider och ökningen efter 2015 med dom från HFD som innebar förändringar av vad som ingår i annan hjälp som förutsätter ingående kunskap. Tillämpningen av hur egenvårdsåtgärder kan ingå i grundläggande behov kan ha bidragit till att andelen avslag ökade 2016–2017 och minskade 2018. År 2021 minskade andelen avslag, vilket troligtvis förklaras av lagändringarna som skedde 2019 och 2020. Från och med november 2019 är hjälp med andning ett grundläggande behov som ger rätt till personlig assistans. Från och med juli 2020 är hjälp med andning och måltider i form av sondmatning grundläggande behov, oavsett hjälpens karaktär. För hjälp med andning och sondmatning ska inte någon hänsyn tas till föräldraansvar och det krävs inte heller särskilda skäl för att assistansersättning ska kunna lämnas i barnomsorg och skola för sådan hjälp.⁴⁹

⁴⁹ Se Bilaga 2 för kortfattad beskrivning över domar och ändringar i Försäkringskassans tillämpning under den studerade perioden.

Figur 3 Andel som fått avslag på sin ansökan om assistansersättning, år 2002–2022. Procent

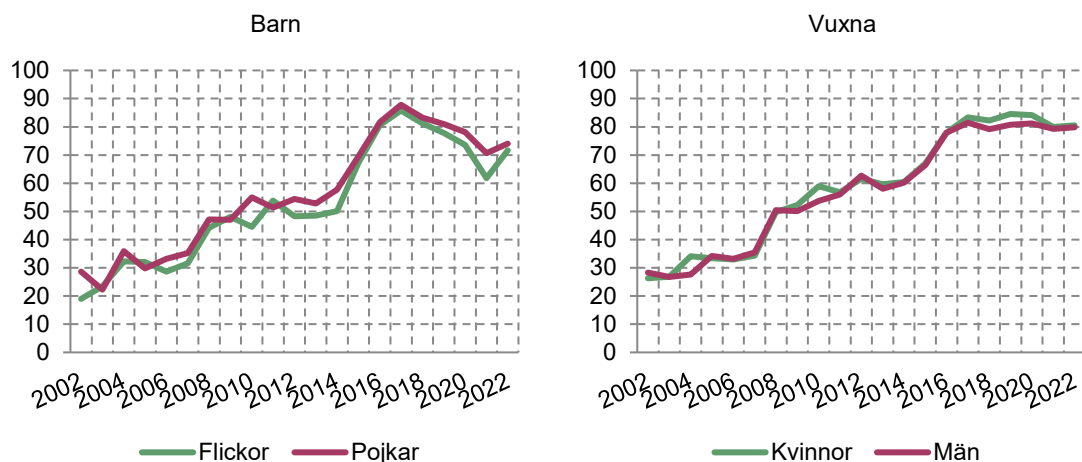

Eftersom både antalet personer som ansöker och andelen som får avslag varierar över tid skiljer sig antalet personer som får ett avslag åt mellan åren. För perioden 2002–2022 har mellan 500 och 1 900 personer per år fått avslag på sin ansökan om assistansersättning. Det senaste året, 2022, fick 1 500 personer avslag på sin ansökan.

Likartad utveckling för kvinnor och män

En jämförelse mellan flickor och pojkar (0–17 år) visar att utvecklingen av andelen avslag är liknande för båda könen. Andelen avslag är lägre för flickor än för pojkar samtliga år sedan 2012. Även bland vuxna (18 år och äldre) är utvecklingen av andelen avslag likartad för kvinnor och män. De flesta år är andelen avslag ungefär lika hög för kvinnor som för män. Sedan år 2017 har andelen avslag varit något högre för kvinnor än för män.

Figur 4 Andel som fått avslag på sin ansökan om assistansersättning, efter ålder och kön, år 2002–2022. Procent

Fler pojkar än flickor bland de barn som får avslag

Under perioden 2002–2022 är det varje år fler pojkar än flickor som ansöker och får beslut om assistansersättning. Samtidigt är det de flesta år en högre andel pojkar än flickor som får avslag. Detta innebär att bland de barn som får avslag är det varje år fler pojkar än flickor. Andelen pojkar varierar denna period mellan 59 och 66 procent av de barn som får avslag. Det kan jämföras med att pojkar utgör 51 procent av Sveriges befolkning i åldrarna 0–17 år.⁵⁰

När det gäller vuxna är det de flesta, men inte alla, år denna period fler män än kvinnor som ansöker och får beslut om assistansersättning. Samtidigt är andelen avslag de flesta år ungefär lika hög för män som för kvinnor. Sammantaget gör detta att gruppen vuxna som får avslag de flesta år består av lika många män som kvinnor, eller av fler män. År 2022 var andelen män 53 procent av de vuxna som fick avslag på sin ansökan om assistansersättning. Det kan jämföras med att män utgör 51 procent av Sveriges befolkning i åldrarna 18–64 år.⁵¹

Att fler män än kvinnor ansöker om assistansersättning skulle kunna förklaras av att det generellt är fler män än kvinnor som är beviljade insatser enligt LSS. I de insatser som beviljas enligt LSS är könsskillnaden störst för yngre och minskar i äldre åldersgrupper. Socialstyrelsen har konstaterat att vissa könsskillnader inom LSS kan förklaras av skillnader i förekomst av olika diagnoser. Vissa funktionsnedsättningar är vanligare bland män än kvinnor, till exempel intellektuell funktionsnedsättning och autism. Dessa är också kopplade till personkretsen i LSS (grupp 1) och därmed också rätten till insatser. Att könsskillnaden minskar i de äldre åldersgrupperna kan förklaras med att flickor många gånger får diagnoser senare än pojkar,

⁵⁰ Statistiska centralbyrån, Befolkningsstatistik, folkmängd efter ålder och kön

⁵¹ Statistiska centralbyrån, Befolkningsstatistik, folkmängd efter ålder och kön

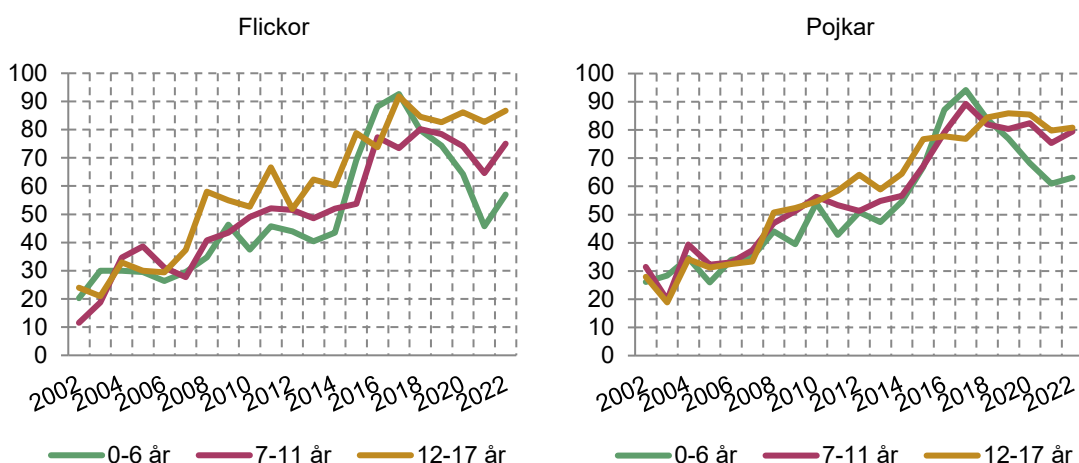
exempelvis när det gäller autism. I kommunalt beviljade insatser är könsfördelningen jämnare inom SoL än i LSS. Socialstyrelsen bedömer att en trolig förklaring till det är att SoL inte har en avgränsad personkrets som LSS.⁵²

Lägre andel avslag för barn 0–6 år

I början av den undersökta perioden var andelen avslag ungefär lika hög bland barn i olika åldrar, men sedan har utvecklingen under vissa år skiljt sig åt mellan olika åldersgrupper. Andelen avslag ökade från början av 2000-talet för barn i alla åldrar. Under perioden 2014–2017 var ökningen av andelen avslag kraftigare för barn 0–6 år än för de äldre barnen. Därefter vände utvecklingen och de senaste åren har andelen avslag minskat kraftigt för yngre barn medan andelen avslag ligger kvar på en högre nivå för barn i åldrarna 7–11 år och 12–17 år. I slutet av den undersökta perioden, 2022, var andelen avslag 61 procent bland 0–6-åringar, 78 procent bland 7–11-åringar och 83 procent bland 12–17-åringar.

Utvecklingen är likartad för flickor och pojkar, men bland de yngre barnen (0–6 år och 7–11 år) är det de flesta år en lägre andel avslag bland flickor medan det bland 12–17-åringar är ungefär lika många år då andelen avslag är lägre bland flickor som år då andelen avslag är lägre bland pojkar. Att andelen avslag i hela gruppen barn 0–17 år de senaste tio åren varit lägre för flickor än för pojkar beror alltså främst på en lägre andel avslag för flickor bland barn yngre än 12 år.

Figur 5 Andel barn som fått avslag på sin ansökan om assistansersättning, efter åldersgrupp och kön, år 2002–2022. Procent

⁵² Socialstyrelsen 2023a, sidan 42

En möjlig förklaring till att andelen avslag är lägre för barn 0–6 år kan vara att de yngre barnen har andra hjälpbehov jämfört med äldre barn. Eftersom föräldransvaret är större ju yngre barnet är borde barn i åldern 0–6 år i större utsträckning än barn i åldern 7–11 år få avslag. Så har det inte varit och framförallt inte för flickor. Det är troligt att den hjälp som de yngre barnen behöver handlar om stöd på grund av medicinsk problematik (exempelvis andning och sondmatning). Under vissa perioder har detta (till följd av domar från HFD) inte kunnat ge rätt till personlig assistans⁵³. Att andelen avslag för barn 0–6 år minskade 2018 kan förklaras av ändrad tillämpning⁵⁴ som bland annat innebar att sondmatning som sker som egenvård kan ingå i måltider som grundläggande behov. Lagändringarna 2019 och 2020 som gällde andning och sondmatning innebar framförallt att fler barn 0–6 år beviljades assistansersättning.⁵⁵ Det förklarar alltså också att andelen avslag minskade i större utsträckning bland de yngsta barnen än bland äldre barn.

Lägre andel avslag för vuxna 50–64 år

För vuxna har andelen avslag utvecklats på ett liknande sätt för olika åldersgrupper. Sett över tid har andelen avslag varje år varit lägre för personer i åldrarna 50–64 år jämfört med personer i åldrarna 18–29 och 30–49 år. År 2022 var andelen avslag 86 procent bland 18–29-åringar, 84 procent bland 30–49-åringar och 75 procent bland 50–64-åringar. För den tidsperiod som ingår i denna rapport kunde assistansersättning beviljas personer som ansökte innan de fyllt 65 år. Eftersom beslut i vissa fall inte fattats förrän efter personen hunnit fylla 65 år (och det finns personer som ansöker efter att de fyllt 65 år och därmed inte är berättigade till assistansersättning) finns det även en mindre grupp som är 65 år eller äldre när de får beslut på sin ansökan om assistansersättning. Bland dem var andelen avslag 78 procent år 2022.

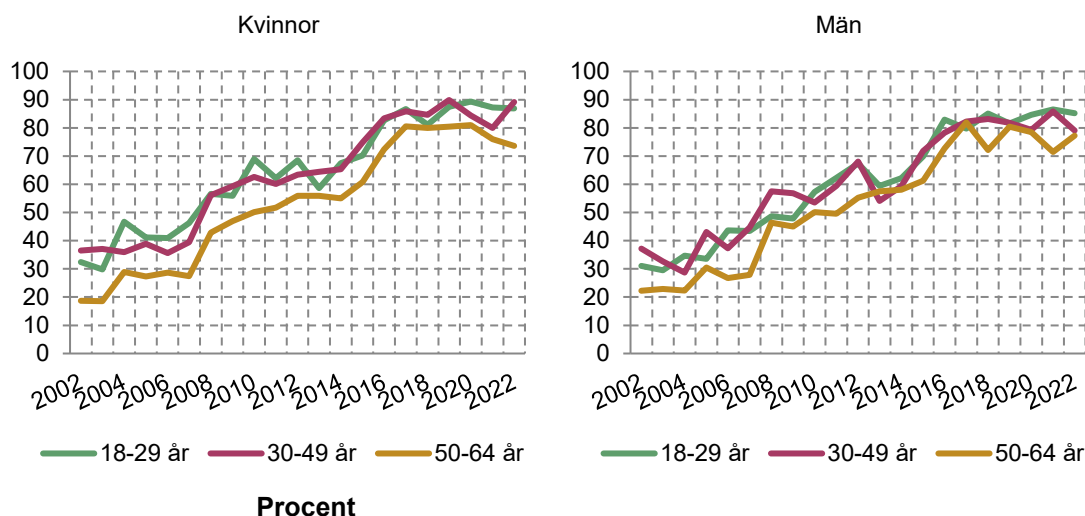
Utvecklingen följer samma mönster för både kvinnor och män. I de yngre åldersgrupperna, 18–29 år och 30–49 år, är det en majoritet av åren en högre andel avslag för kvinnor än för män.

⁵³ HFD 2012 ref. 41 och HFD 2015 ref. 46

⁵⁴ HFD 2018 ref. 56

⁵⁵ Försäkringskassan, 2023a

Figur 6 Andel vuxna som fått avslag på sin ansökan om assistansersättning, efter åldersgrupp och kön, år 2002–2022.

Anm.: Antalet kvinnor och män 65 år och äldre är för få för att ingå i redovisningen.

Fler vuxna än barn bland de som får avslag

Både antalet som ansöker och andelen som får avslag skiljer sig åt mellan olika åldersgrupper. Det innebär att andelen av de som får avslag som är barn respektive vuxna varierar över tid. Bland de personer som fick avslag år 2022 var 44 procent barn och 56 procent vuxna. Bland de barn som fick avslag var 29 procent i åldrarna 0–6 år, 41 procent 7–11 år och återstående 30 procent 12–17 år. Bland de vuxna som fick avslag var 24 procent 18–29 år, 26 procent var 30–49 år, 41 procent 50–64 år och återstående 8 procent var 65 år eller äldre.

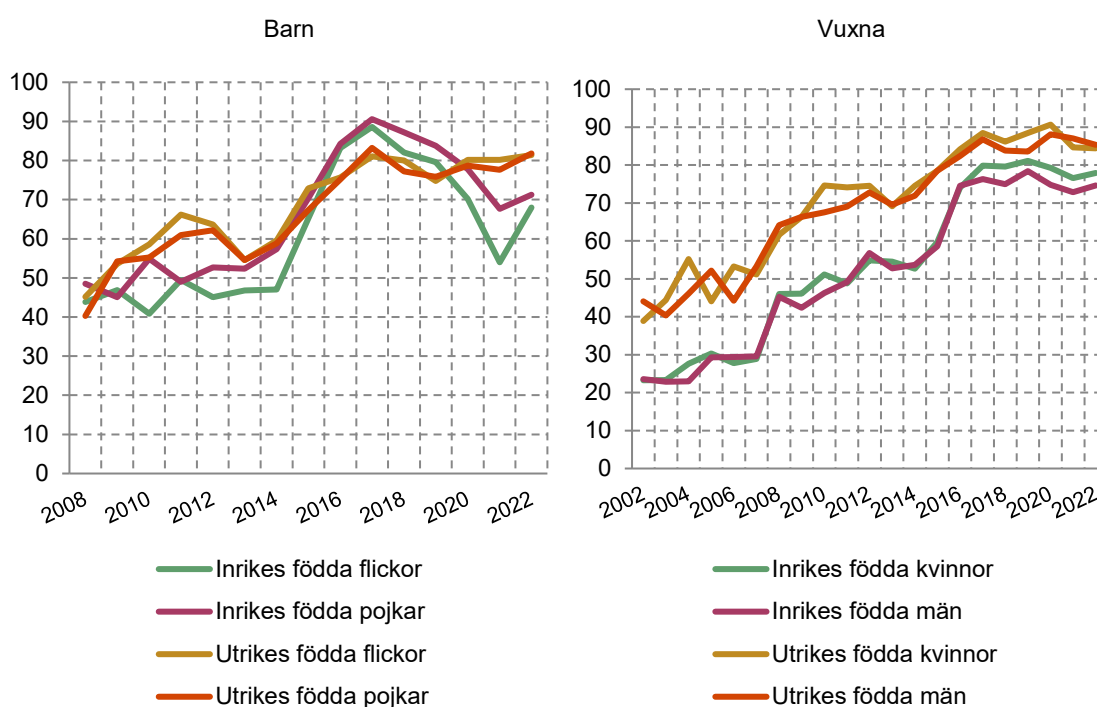
Högre andel avslag för utrikes födda

För barn varierar det mellan olika år om andelen avslag är högst för inrikes eller för utrikes födda flickor och pojkar. Åren 2009–2014 var andelen avslag lägre för inrikes födda barn än för utrikes födda. Därefter ökade andelen avslag mer för inrikes födda barn än för utrikes födda barn och perioden 2016–2019 var andelen avslag högre för inrikes födda flickor och pojkar. Den minskning i andel avslag som sker efter år 2017 för samtliga barn är dock kraftigare för inrikes födda barn. Sedan år 2020 är andelen avslag lägre för inrikes födda flickor och pojkar än för utrikes födda barn.

En förklaring till att utvecklingen av andelen avslag skiljer sig åt mellan inrikes och utrikes födda barn är att åldersfördelningen ser olika ut. Av de barn som ansöker om assistansersättning är det en större andel inrikes än utrikes födda barn som tillhör åldersgruppen 0–6 år. Det gör att ändrad tillämpning och lagändringar som främst påverkar yngre barn får större betydelse för inrikes födda barn än för utrikes födda barn. De ändringar som beskrivits tidigare och som gäller andning och sondmatning kan vara en förklaring till att andelen avslag ökade tydligt för inrikes födda barn åren 2015–2017 för att sedan minska igen till år 2021, medan andelen avslag för utrikes födda barn inte förändrades lika mycket under denna period.

För vuxna är det för varje år sedan 2002 en högre andel utrikes födda än inrikes födda som får avslag på sin ansökan. Det gäller både kvinnor och män. Under den första delen av perioden var andelen avslag tydligt högre bland utrikes födda. När andelen avslag ökade för alla vuxna, kring år 2016, var ökningen kraftigare bland inrikes födda än bland utrikes födda vilket gjorde att skillnaden mellan grupperna minskade. Mönstret är detsamma för både kvinnor och män. År 2022 var andelen avslag 78 procent för inrikes födda kvinnor och 75 procent för inrikes födda män jämfört med 84 respektive 85 procent för utrikes födda kvinnor och män.

Figur 7 Andel som fått avslag på sin ansökan om assistansersättning, efter födelseland, ålder och kön, år 2002–2022. Procent

Anm.: Uppgifter om avslag bland barn uppdelat efter födelseland redovisas från och med år 2008. Innan dess är antalet beslut som gäller utrikes födda barn litet.

En förklaring till att andelen avslag är högre för utrikes födda än för inrikes födda skulle kunna vara att utrikes födda som bott i Sverige en kortare tid ännu inte hunnit få alla underlag som krävs från vården. Det skulle också kunna bero på språksvårigheter och/eller sämre kunskaper om vilka krav som måste uppfyllas för att beviljas olika former av förmåner eller insatser. Utifrån denna förklaring vore det troligt att utrikes födda som varit i Sverige en kortare tid i större utsträckning får avslag än de som varit i Sverige en längre tid. De resultat som tagits fram till denna rapport, och som gäller perioden 2018–2022, ger dock inget stöd för att andelen avslag skulle vara högre för utrikes födda som bott en kortare tid i Sverige. Andelen avslag är för denna period högre för utrikes födda vuxna som varit folkbokförda i Sverige 5–9 år innan de fick beslut om assistansersättning, jämfört med andelen avslag för de som varit folkbokförda i Sverige mindre än 5 år innan beslutet.

Utrikes födda överrepresenterade bland de som får avslag

Under den studerade perioden har det varje år varit fler inrikes födda än utrikes födda som ansökt och fått beslut om assistansersättning. Samtidigt utgör också inrikes födda en större del av Sveriges befolkning än vad utrikes födda gör. År 2022 var 22 procent av Sveriges befolkning under 65 år utrikes födda. Bland barn (0–17 år) var 10 procent utrikes födda och bland vuxna i åldrarna 18–64 år var 26 procent utrikes födda⁵⁶. Samma år var det 37 procent utrikes födda bland de personer som fick beslut på sin ansökan om assistansersättning och 40 procent utrikes födda bland de som fick avslag. Bland barn gällde 27 procent av besluten och 30 procent av avslagen utrikes födda. Bland vuxna var motsvarande andelar 45 respektive 47 procent. Sammantaget är alltså utrikes födda överrepresenterade bland både de som ansöker om assistansersättning, och de som får avslag på sin ansökan.

Högst andel avslag för grupp 1 i LSS personkrets

Hur vanligt det är att få avslag på sin ansökan om assistansersättning skiljer sig åt mellan personer som tillhör olika grupper inom LSS personkrets. Under de fem år då det finns jämförbar statistik, 2018–2022, är andelen som får avslag varje år högst för personer som tillhör grupp 1 (som omfattar personer med intellektuell funktionsnedsättning, autism eller autismliknande tillstånd). Det gäller för både flickor, pojkar, kvinnor och män.

Hur stor skillnad det är mellan de olika grupperna varierar mellan åren. För barn är skillnaden i andel avslag mellan grupp 1 och grupp 3 (som omfattar personer med andra varaktiga fysiska eller psykiska funktionshinder) större år 2022 än den var 2018. Detta mönster gäller även för kvinnor, men inte för män där skillnaden i andel avslag är stabil under perioden. År 2022 är andelen barn som får avslag kring 80 procent i grupp 1 jämfört med ca 40 procent i grupp 3. För vuxna är andelarna kring 90 procent i grupp 1 och 60 procent i grupp 3.

Grupp 2 i LSS personkrets omfattar personer med begåvningsmässigt funktionshinder efter en hjärnskada i vuxen ålder. Detta är den minsta gruppen vad det gäller ansökningar om assistansersättning. I denna grupp är det under perioden 2018–2022 ca 70–80 procent som fått avslag på sin ansökan om assistansersättning.

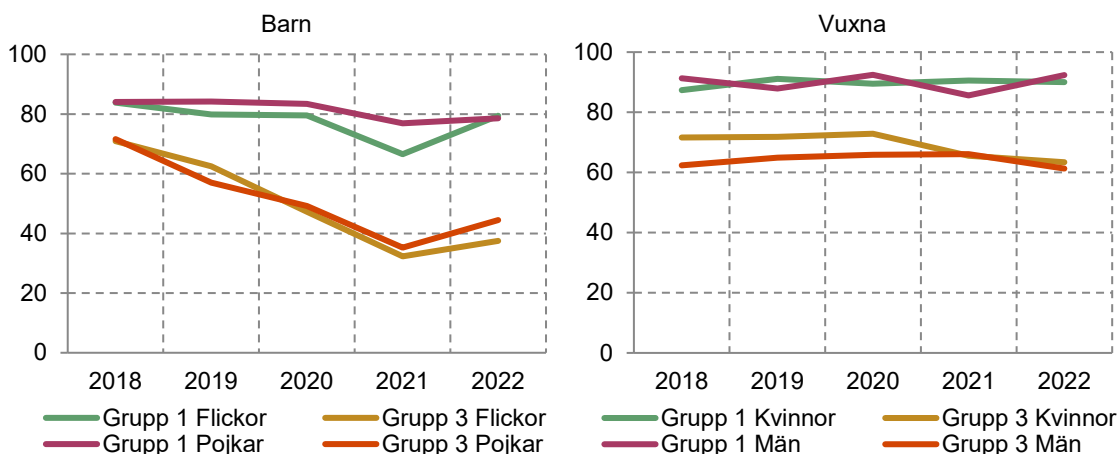
En möjlig förklaring till att andelen avslag är lägre för grupp 3 jämfört med grupp 1 kan vara att tillhörigheten till grupp 3 i LSS personkrets inte bygger på diagnos (som grupp 1 gör), utan på svårigheter med den dagliga livsföringen till följd av ett varaktigt och omfattande funktionshinder.⁵⁷ Det innebär att det i själva personkretsbedömningen för grupp 3 ingår att ta ställning till hur funktionshindret orsakar svårigheter i den dagliga livsföringen (exempelvis hygien, påklädning, mathållning och förflyttning)

⁵⁶ Statistiska centralbyrån, Befolkningsstatistik, inrikes och utrikesfödda efter region, ålder och kön

⁵⁷ 1 § 1–3 LSS

och därmed ett omfattande behov av stöd eller service. För de som omfattas av grupp 1 och 2 i LSS personkrets sker denna bedömning först i samband med bedömningen av hjälp med något av de grundläggande behoven. Även för de i grupp 3 sker det efter personkretsbedömningen en separat bedömning av hjälp med grundläggande behov.

Figur 8 Andel som fått avslag på sin ansökan om assistansersättning, efter grupp i LSS personkrets, ålder och kön, år 2018–2022. Procent

Anm.: Grupp 2 i LSS personkrets omfattar personer med betydande och bestående begävningsmässigt funktionshinder efter hjärnskada i vuxen ålder. Det finns normalt sett inga barn i denna grupp. För vuxna är det för enskilda år för få personer i grupp 2 för att ingå i redovisningen. Personer som inte tillhör LSS personkrets ingår inte i detta diagram.

Flest barn i grupp 1 i LSS personkrets bland de som får avslag

Under perioden 2018–2022 är det varje år flest personer inom grupp 1 som ansöker om assistansersättning (800–950 personer per år), följt av personer som tillhör grupp 3 (600–800 personer per år). De som ansöker och tillhör grupp 2 är färre, ca 40–80 personer per år. Samtidigt är det under samtliga år högst andel som får avslag bland personer som tillhör grupp 1. Detta innebär att bland de som får avslag är det varje år flest personer som tillhör grupp 1, följt av grupp 3 och grupp 2. År 2022 tillhörde 65 procent av de som fick avslag grupp 1, 32 procent grupp 3 och återstående 3 procent tillhörde grupp 2.

Mönstret skiljer sig åt mellan barn och vuxna. Bland barn är det flest personer inom grupp 1 som ansöker och denna grupp har också högst andel som får avslag. Det innebär att bland barn som får avslag tillhör en majoritet grupp 1, år 2022 tillhörde 88 procent av barnen som fick avslag grupp 1 och återstående 12 procent tillhörde grupp 3. Bland vuxna är det flest personer som tillhör grupp 3 bland de som ansöker. Samtidigt är andelen vuxna som får avslag högst i grupp 1. År 2022 tillhörde 54 procent av de som fick avslag grupp 3, medan 39 procent tillhörde grupp 1 och återstående 6 procent grupp 2.

Fördjupad analys av sannolikhet att få avslag

I det här avsnittet analyseras olika faktorer påverkan på sannolikheten att få avslag på en ansökan om assistansersättning under perioden 2018–2022. Tidigare i kapitlet visas att det finns skillnader i hur vanligt det är att få avslag när man jämför personer med olika kön, ålder, födelseland och grupp i LSS personkrets. I de beskrivningarna används en egenskap (som ålder eller födelseland) i taget för att se hur andelen avslag skiljer sig åt mellan grupper baserade på just denna variabel (exempelvis hur andelen avslag skiljer sig mellan inrikes och utrikes födda). Eftersom det kan finnas flera saker som ligger bakom dessa samband, exempelvis hur olika grupper är sammansatta utifrån kön och ålder, genomförs även en fördjupad analys där samtliga egenskaper studeras tillsammans.

Metoden för att analysera sannolikheten att få avslag på en ansökan om assistansersättning är genom logistiska regressionsmodeller där kön, ålder, födelseland och grupp i LSS personkrets används som förklarande variabler. Avslag för barn och för vuxna analyseras var för sig. I analysen ingår enbart de individer där det finns uppgift om vilken grupp i LSS personkrets de tillhör. Personer som inte omfattas av LSS personkrets eller där uppgift om grupptillhörighet ingår därför inte i denna analys.

I analyserna redovisas resultaten som oddskvoter, där sannolikheten att få avslag på ansökan jämförs med en referenskategori. Referenskategori har värdet 1. En oddskvot under 1 innebär en lägre sannolikhet att få avslag medan en oddskvot över 1 innebär en högre sannolikhet att få avslag. Resultaten redovisas med en signifikansnivå på 95 procent, och resultat som har en signifikant skillnad mot referenskategori markeras med fetstil i tabellerna. Eftersom de grupper som ingår i analysen är olika stora kan en oddskvot på en viss nivå vara signifikant för en grupp men inte för en annan.

Analys av avslag bland barn

Den fördjupade analysen visar att sannolikheten att få avslag är lägre för flickor än för pojkar. Det innebär att de skillnader som visats tidigare, att andelen avslag är lägre för flickor, kvarstår när man samtidigt kontrollerar för födelseland, ålder och grupp i LSS personkrets.

Det finns inga signifikanta skillnader mellan inrikes och utrikes födda barn. När man kontrollerar för ålder och grupp i LSS personkrets finns alltså inga skillnader mellan inrikes och utrikes födda barn när det gäller sannolikhet att få avslag på ansökan om assistansersättning.

Analysen visar att barn som är 7–11 år och 12–17 år har större sannolikhet att få avslag än 0–6-åringarna. Högst sannolikhet att få avslag har åldersgruppen 12–17 år.

Barn som tillhör grupp 3 i LSS personkrets har en tydligt lägre sannolikhet att få avslag jämfört med barn som tillhör grupp 1 i personkretsen.

Sammanfattningsvis stämmer resultaten från analysen väl överens med de resultat som visats tidigare i detta avsnitt. Att andelen avslag är lägre för flickor, barn i åldrarna 0–6 år och barn som tillhör grupp 3 i LSS personkrets gäller även när samtliga egenskaper studeras tillsammans.

Tabell 1 Avslag på ansökan om assistansersättning, barn 0–17 år, perioden 2018–2022. Logistisk regressionsanalys. Oddskvoter

		Oddskvot
Kön	Pojkar	1,00
	Flickor	0,84
Födelseland	Inrikes född	1,00
	Utrikes född	0,98
Ålder	0–6 år	1,00
	7–11 år	1,35
	12–17 år	2,15
LSS personkrets	Grupp 1	1,00
	Grupp 3	0,29

Anm.: Resultat som har en signifikant skillnad mot referenskategoriin vid en tillförlitlighetsgrad på 95 procent markeras med fetstil i tabellerna.

Analys av avslag bland vuxna

Den fördjupade analysen visar att sannolikheten att få avslag är högre för kvinnor än för män. Det innebär att de skillnader som visats tidigare, att andelen avslag är högre för kvinnor, kvarstår när man samtidigt kontrollerar för födelseland, ålder och grupp i LSS personkrets.

På samma sätt som visats tidigare är sannolikheten att få avslag högre för utrikes födda än för inrikes födda. Den högre andelen avslag bland utrikes födda kan alltså inte förklaras av att gruppen har en annan sammansättning avseende kön, ålder eller grupp i LSS personkrets.

När det gäller ålder har tidigare resultat visat att andelen avslag är lägre för personer i åldrarna 50–64 år jämfört med övriga åldersgrupper. I analysen, där man samtidigt kontrollerar för kön, födelseland och grupp i LSS personkrets, finns det inga signifikanta skillnader i sannolikhet att få avslag mellan referenskategoriin (18–29 år) och personer i åldersgrupperna 30–49, 50–64 eller 65 år och äldre.

Analysen visar även att sannolikheten att få avslag är tydligt lägre för grupp 2 och grupp 3 i LSS personkrets, jämfört med referenskategoriin som är grupp 1.

Sammanfattningsvis stämmer resultaten från analysen väl överens med de resultat som visats tidigare i detta avsnitt när det gäller kön, födelseland och LSS personkrets. Att andelen avslag är högre för kvinnor, utrikes födda och för personer som tillhör grupp 1 i LSS personkrets gäller även när samtliga egenskaper studeras tillsammans. Däremot när det gäller ålder visar analysen inga signifikanta skillnader mellan olika åldersgrupper. I de resultat som redovisats tidigare i detta kapitel är andelen avslag lägre för åldersgruppen 50–64 år jämfört med 18–29-åringar och 30–49-åringar. Det

kan troligen förklaras av att 50–64-åringarna i mindre utsträckning än yngre åldersgrupper består av personer som tillhör grupp 1 i LSS personkrets och även i lite mindre utsträckning består av utrikes födda, vilket båda är egenskaper som hänger samman med en högre andel avslag. När man i analysen kontrollerar för skillnader i sammansättning utifrån grupp i LSS personkrets och födelseland finns inga signifikanta skillnader i avslag mellan 50–64-åringar och de som är 18–29 år.

Det är viktigt att komma ihåg att enbart de som omfattas av LSS personkrets ingår i den fördjupade analysen. För vuxna, särskilt utrikes födda, är det vanligt att personer som får beslut om avslag på ansökan om assistansersättning inte omfattas av personkretsen och därmed inte heller ingår i denna analys.

Tabell 2 Avslag på ansökan om assistansersättning, vuxna 18 år och äldre, perioden 2018–2022. Logistisk regressionsanalys. Oddskvoter

		Oddskvot
Kön	Män	1,00
	Kvinnor	1,20
Födelseland	Inrikes född	1,00
	Utrikes född	1,28
Ålder	18–29 år	1,00
	30–49 år	1,13
	50–64 år	1,08
	65+ år	1,31
LSS personkrets	Grupp 1	1,00
	Grupp 2	0,30
	Grupp 3	0,22

Anm.: Resultat som har en signifikant skillnad mot referenskategori vid en tillförlitlighetsgrad på 95 procent markeras med fetstil i tabellerna.

Orsaker till att ansökan avslås

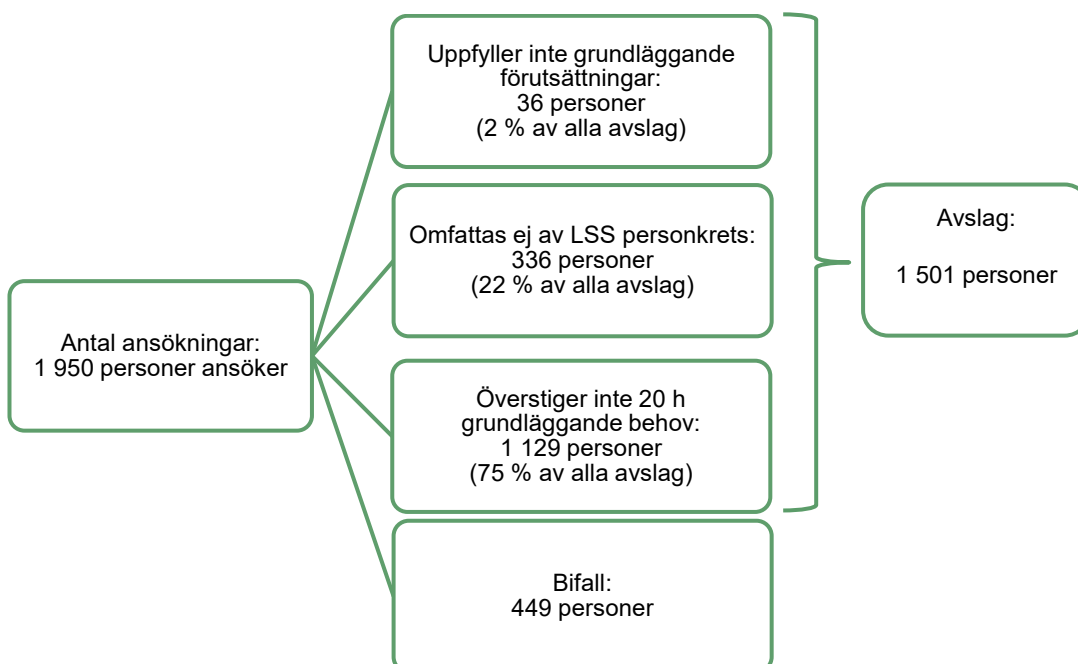
Då en person ansöker om assistansersättning bedömer Försäkringskassan om de olika förutsättningarna i lagstiftningen är uppfyllda. Det innebär att man i tur och ordning går igenom om personen:

1. uppfyller de grundläggande förutsättningarna (det vill säga vara försäkrad, uppfylla ålderskriterierna och inte bo i en gruppbostad eller vårdas på en institution)
2. omfattas av LSS personkrets
3. behöver personlig assistans mer än 20 timmar per vecka för grundläggande behov.

Om det är någon av dessa förutsättningar som personen inte uppfyller anges detta som orsak till att ansökan avslås. Jämförbar statistik över orsaker till att ansökan om assistansersättning avslås finns för perioden 2018–2022.

Figur 9 ger en översikt av antalet ansökningar samt utfallet av de olika stegen i prövningen, för de personer som fick beslut år 2022. Totalt var det 1 950 personer som ansökt om assistansersättning och fick beslut år 2022. Av dem var det 36 personer som inte uppfyllde de grundläggande förutsättningarna, 336 personer som enligt Försäkringskassans bedömning inte omfattas av LSS personkrets och 1 129 personer som inte överstiger 20 timmar per vecka för grundläggande behov. Totalt sett var det 1 501 personer, eller 77 procent, som fick avslag. 449 personer, eller 23 procent, fick bifall på sin ansökan.

Figur 9 Ansökningar om assistansersättning samt utfall av beslut, år 2022. Antal

Minskad andel avslag pga. att personen inte tillhör LSS personkrets

Under perioden 2018–2022 har det varje år varit 2 procent av de som fått avslag där anledningen är att personen inte uppfyller de grundläggande förutsättningarna. Andelen som får avslag på grund av att de inte omfattas av LSS personkrets har mellan 2018 och 2022 minskat från 29 till 22 procent. Under samma period har andelen som får avslag på grund av att de grundläggande behoven inte överstiger i genomsnitt 20 timmar per vecka ökat. År 2022 var det 75 procent av de som fick avslag där orsaken var att hjälpbehovet inte översteg 20 timmar per vecka.⁵⁸

Det finns ingen tydlig förklaring till att andelen som får avslag på grund av att de inte tillhör LSS personkrets har minskat och det går i nuläget inte att

⁵⁸ Statistiken skiljer sig från tidigare uppföljningar av assistansersättning eftersom de avslag som registrerats med orsaken ”annan anledning” tidigare beräknats tillsammans med de som inte uppfyller grundläggande förutsättningar. Nu beräknas de istället tillsammans med de som får avslag för att de grundläggande behoven inte överstiger i genomsnitt 20 timmar per vecka.

avgöra om det är en tillfällig variation eller en ny trend. Minskningen gäller både flickor, pojkar, kvinnor och män, bland inrikes och utrikes födda samt i de flesta åldersgrupper.

Tabell 3 Orsaker till avslag på ansökan om assistansersättning, år 2018–2022. Procent

Orsaker till avslag	2018	2019	2020	2021	2022
Uppfyller inte grundläggande förutsättningar	2	2	2	2	2
Omfattas inte av LSS personkrets	29	29	29	25	22
Överstiger inte 20 h grundläggande behov	69	68	69	74	75
Summa	100	100	100	100	100

Orsaken till att man får avslag fördelar sig på liknande sätt mellan flickor och pojkar samt mellan kvinnor och män. Det är dock lite vanligare att kvinnor får avslag för att de inte tillhör LSS personkrets, medan män i större utsträckning får avslag för att deras grundläggande hjälpbehov inte överstiger 20 timmar per vecka. Män bedöms i något större utsträckning än kvinnor omfattas av grupp 1 och 2 i LSS personkrets. Det innebär att kvinnor i större utsträckning än män inte haft de diagnoser som gör att de omfattas av grupp 1 eller 2 och bedömningen därför har gjorts om de omfattas av grupp 3 i LSS personkrets. Personkretstillhörigheten enligt grupp 3 bygger på en funktionsbedömning och tar inte fasta på någon diagnos som grupp 1 och 2.

Vanligare att vuxna inte omfattas av LSS personkrets

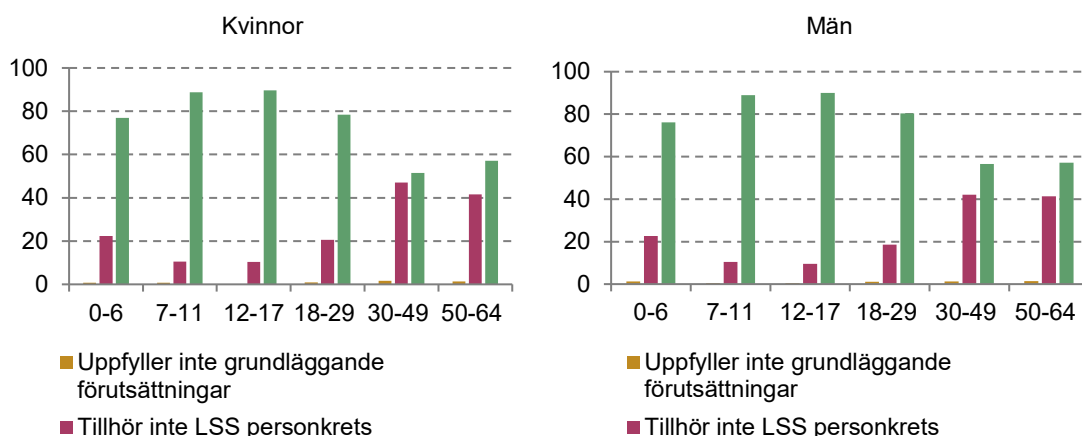
Orsaken till att man får avslag skiljer sig åt mellan personer i olika åldrar. Att inte uppfylla grundläggande förutsättningar är orsak till att få avslag för 20 procent av kvinnor och 29 procent av män som är 65 år och äldre. Det är endast för personer som är 65 år och äldre som ålderskriteriet, som är en av de grundläggande förutsättningarna, kan vara ett av skälen till avslag. Det är en av förklaringarna att åldersgruppen 65 år och äldre i större utsträckning än andra åldersgrupper inte uppfyller grundläggande förutsättningar. För övriga åldersgrupper som får avslag för att grundläggande förutsättningar inte är uppfyllda är orsaken till avslag någon av de två andra grundläggande förutsättningarna, dvs. att man är försäkrad och inte bor i en gruppbostad eller vårdas på en institution. Denna anledning till avslag är ovanlig – högst 2 procent – i övriga åldersgrupper.

Nästa steg i bedömningen är att bedöma om personen tillhör LSS personkrets. I åldrarna 30–64 år står denna orsak, att man inte omfattas av LSS personkrets, för 40–50 procent av avslagen för både kvinnor och män. Motsvarande andel för personer 0–29 år är ca 10–20 procent. Barn 0–6 år bedöms i större utsträckning än äldre barn inte omfattas av personkretsen. För barn som inte har de diagnoser som gör att de omfattas av grupp 1 görs bedömningen om barnet omfattas av grupp 3. Personkretstillhörighet enligt grupp 3 bygger på en funktionsbedömning utifrån vilka svårigheter den enskilde har i den dagliga livsföringen till följd av ett eller flera funktionshinder och tar inte fasta på någon speciell diagnos. För små barn kan det, på grund av barnets låga ålder, vara svårt att bedöma de betydande

svårigheterna i den dagliga livsföringen. Detta eftersom alla små barn behöver hjälp med att äta, kommunicera och förflytta sig. I dessa fall får man bedöma om barnet med stigande ålder kan antas komma att få onormalt stora svårigheter i den dagliga livsföringen, och därmed ett omfattande behov av stöd och service.⁵⁹ Eftersom flera kriterier ska vara uppfyllda för att omfattas av grupp 3 i LSS personkrets skulle det kunna vara en förklaring till att det är en högre andel yngre än äldre barn som inte bedöms omfattas av LSS personkrets.

Den sista delen i bedömningen, om de grundläggande hjälpbehoven överstiger 20 timmar per vecka, är den vanligaste orsaken till avslag för både kvinnor och män och i samtliga åldersgrupper. I åldrarna 30–64 år står det för 50–60 procent av avslagen. I åldrarna 0–29 år står det för 77–90 procent av avslagen. Mönstret är detsamma för kvinnor och män.

Figur 10 Orsak till avslag på ansökan om assistansersättning, efter åldersgrupp och kön, perioden 2018–2022. Procent

Anm.: Personer som fått mer än ett beslut under perioden 2018–2022 kan ingå i mer än en grupp.

Vanligare att utrikes födda inte tillhör LSS personkrets

Mer än 80 procent av avslagen på barns ansökningar beror på att de grundläggande hjälpbehoven inte överstiger 20 timmar per vecka. Det gäller för både inrikes och utrikes födda barn.

För vuxna kvinnor och män skiljer sig orsakerna till avslag mellan inrikes och utrikes födda. Det är vanligare att utrikes födda får avslag på sin ansökan för att de inte tillhör LSS personkrets. Perioden 2018–2022 var det orsak till ca hälften av avslagen för utrikes födda kvinnor och män, jämfört med 28 respektive 21 procent för inrikes födda kvinnor och män. Bland inrikes födda är det istället en högre andel som får avslag för att deras grundläggande hjälpbehov inte överstiger 20 timmar per vecka.

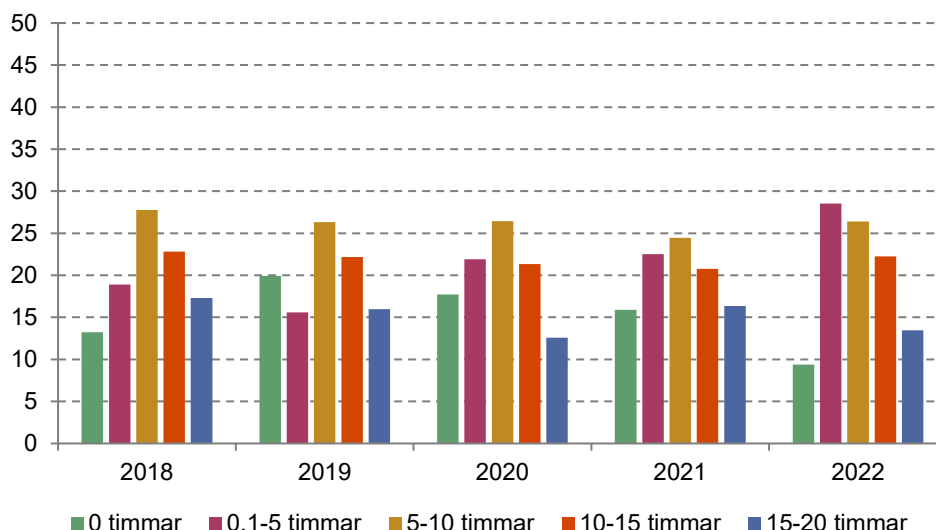
⁵⁹ Jämför prop. 1992/93:159 s. 169

En tänkbar orsak till att utrikes födda oftare får avslag på grund av att de inte omfattas av LSS personkrets skulle kunna vara att utrikes födda som bott i Sverige en kortare tid ännu inte hunnit få alla underlag från vården som krävs för att kunna bedöma om personen omfattas av personkretsen. De resultat som tagits fram till denna rapport visar dock att andelen utrikes födda som får avslag för att de inte tillhör LSS personkrets är ungefär lika hög oavsett om personen varit folkbokförd 0–4 år, 5–9 år eller 10 år eller mer innan de får beslut på ansökan om assistansersättning.

De grundläggande behoven bedöms oftast uppgå till högst 15 timmar per vecka

För de personer som fått avslag på grund av att deras hjälpbehov inte överstiger 20 timmar per vecka finns uppgift om hur mycket hjälp de bedöms behöva för grundläggande behov. Hur många timmar personer anses behöva varierar mellan olika år, men totalt sett för perioden 2018–2022 är det vanligast att det bedömda hjälpbehovet är 5–10 timmar per vecka, följt av grupperna 5 timmar eller mindre och 10–15 timmar. År 2022 var det 29 procent där det bedömda hjälpbehovet var 5 timmar eller mindre, 26 procent där hjälpbehovet bedömdes vara 5–10 timmar, 22 procent 10–15 timmar och 13 procent 15–20 timmar per vecka. För 9 procent var bedömningen 0 timmar per vecka, det beror i de flesta fall på att den hjälp man behöver inte bedöms vara grundläggande behov. För barn under 12 år kan det också handla om att det efter bedömningen av vad som ingår i en förälders ansvar inte fanns någon tid att beräkna för grundläggande behov.

Figur 11 Bedömt antal timmar för grundläggande hjälpbehov för personer som fått avslag på ansökan om assistansersättning, år 2018–2022. Procent

Anm.: Diagrammet omfattar enbart personer som har fått avslagsanledning "Grundläggande hjälpbehov överstiger inte 20 timmar per vecka". Personer som fått mer än ett beslut under perioden 2018–2022 kan ingå i mer än en grupp.

En jämförelse mellan könen visar att det finns vissa skillnader i antalet timmar som flickor respektive pojkar (0–17 år) bedöms behöva. Flickor

bedöms i större utsträckning behöva 10–20 timmar per vecka medan pojkar oftare bedöms behöva 5–10 timmar per vecka. Det är också vanligare att pojkar inte bedöms ha något behov av hjälp med grundläggande behov. Det är endast små skillnader mellan kvinnor och män (18 år och äldre).

Fler bedömda timmar för personer 50 år och äldre

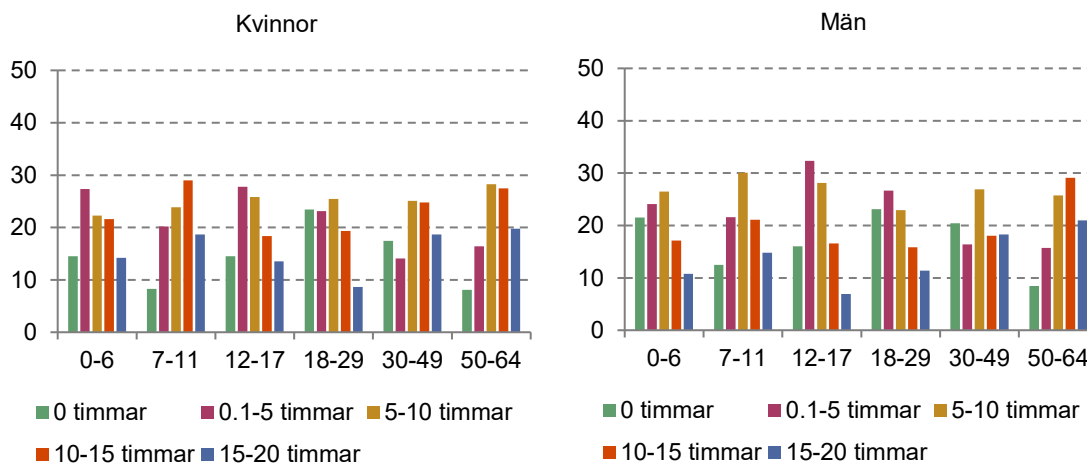
Det finns skillnader mellan personer i olika åldrar gällande hur stort hjälpbehovet för grundläggande behov bedöms vara bland de som får avslag på sin ansökan. Andelen som har ett hjälpbehov på 10 timmar eller mindre är högst bland personer som är 12–17 år, det gäller 53 procent av flickorna och 60 procent av pojkarna i denna ålder. Andelen är lägst, kring 40 procent, för kvinnor 30–49 år och män 50–64 år. Att barn i åldern 12–17 år oftare bedöms ha behov som inte uppgår till mer än 10 timmar per vecka kan till viss del förklaras av de vistas i verksamheter där kommunen tillgodoser deras behov, till exempel skola och korttidsvistelse. Att ha ett hjälpbehov på 10–20 timmar är vanligast bland kvinnor och män 50–64 år samt flickor 7–11 år. Det gäller nära 50 procent i dessa grupper. Andelen med hjälpbehov på 10–20 timmar är lägst för kvinnor 18–29 år och män 12–17 år, det gäller 27 respektive 24 procent i dessa grupper.

En del av de som fått avslag bedöms inte alls ha något behov av hjälp med grundläggande behov. Det är vanligast i åldrarna 18–29 år, där det gäller 23 procent av de kvinnor och män som fått avslag på sin ansökan.

För barn under 12 år kan det innan bedömningen av omfattningen av tid för hjälp med grundläggande behov⁶⁰ ha gjorts en bedömning av om ansvaret för att hjälpa barnet ingår i det normala föräldraansvaret. Vad som ingår i en förälders ansvar varierar beroende på barnets ålder och vilket grundläggande behov det handlar om.

⁶⁰ Sedan juli 2020 ska inget föräldraansvar beaktas för hjälp med andning och måltider i form av sondmatning.

Figur 12 Bedömt antal timmar för grundläggande hjälpbehov för personer som fått avslag på ansökan om assistansersättning, efter åldersgrupp och kön, perioden 2018–2022. Procent

Anm.: Diagrammet omfattar enbart personer som har fått avslagsanledning "Grundläggande hjälpbehov överstiger inte 20 timmar per vecka". Personer som fått mer än ett beslut under perioden 2018–2022 kan ingå i mer än en grupp.

Inga tydliga skillnader mellan inrikes och utrikes födda

Det finns inget tydligt mönster för antalet bedömda timmar för inrikes respektive utrikes födda som fått avslag på sin ansökan. Bland flickor är det en högre andel inrikes födda som bedöms behöva 10–20 timmars hjälp per vecka, medan det bland pojkar är en högre andel utrikes födda som bedöms behöva 10–20 timmars hjälp per vecka. Bland vuxna är mönstret likartat för inrikes och utrikes födda kvinnor och män.

Fler bedömda timmar för grupp 3 i LSS personkrets

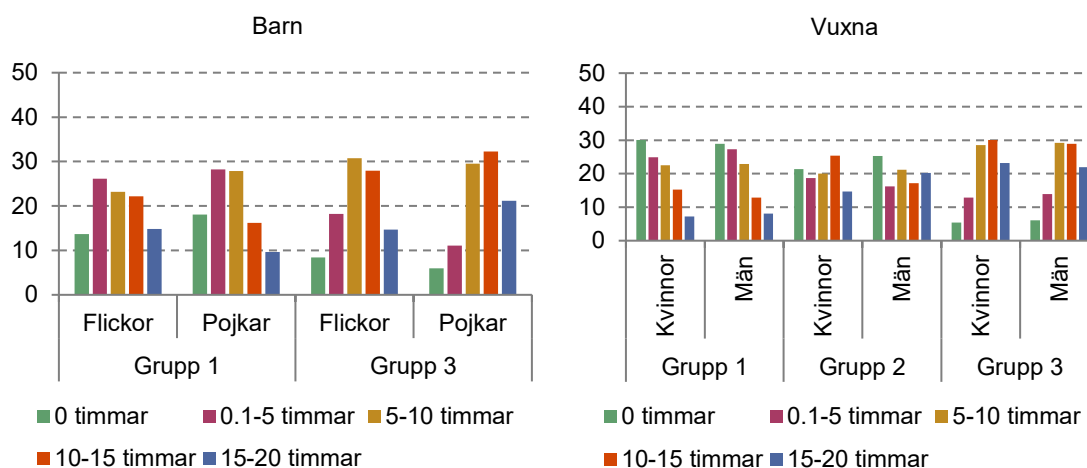
En jämförelse mellan flickor och pojkar som tillhör olika grupper i LSS personkrets visar att det är vanligare att pojkar i grupp 1 bedöms ha behov av hjälp 10 timmar eller mindre per vecka medan pojkar i grupp 3 i större utsträckning bedöms ha behov av hjälp 10–20 timmar per vecka. Även bland flickor är det vanligare att de som tillhör grupp 3 bedöms behöva hjälp minst 10 timmar per vecka. Barn som tillhör grupp 1 bedöms i större utsträckning än barn i grupp 3 inte ha något behov av hjälp med grundläggande behov.

För vuxna bedöms personer inom grupp 1 i genomsnitt ha mindre behov av hjälp än personer inom grupp 3. Det är vanligare att kvinnor och män inom grupp 1 inte alls bedöms ha behov av hjälp med grundläggande behov, eller att de bedöms behöva hjälp 5 timmar eller mindre per vecka. Personer inom grupp 3 bedöms i större utsträckning behöva hjälp 5–20 timmar per vecka. För kvinnor och män som tillhör grupp 2 är det bedömda antalet timmar ganska jämnt fördelat mellan olika kategorier.

En möjlig förklaring till att bedömda timmar för grundläggande behov är högre för personer som tillhör grupp 3 i LSS personkrets än övriga grupper kan vara att det följer av tillhörigheten till den gruppen i LSS personkrets att

det finns svårigheter i den dagliga livsföringen till följd av ett varaktigt och omfattande funktionshinder. Att de bedömda timmarna är lägre för personer i grupp 1 än grupp 3 kan bero på att en del personer som omfattas av grupp 1 vistas på daglig verksamhet och att hjälp med grundläggande behov tillgodoses i verksamheten. En trolig förklaring till att det är vanligare att grupp 1 i större utsträckning än grupp 3 inte ha något behov av hjälp med grundläggande behov kan vara att Försäkringskassan bedömt att hjälpbehovet till stor del handlar om aktivering- och motiveringsinsatser som inte kan ingå i grundläggande behov.⁶¹

Figur 13 Bedömt antal timmar för grundläggande hjälpbehov för personer som fått avslag på ansökan om assistansersättning, efter grupp i LSS personkrets, ålder och kön, perioden 2018–

2022. Procent

Anm.: Diagrammet omfattar enbart personer som har fått avslagsanledning "Grundläggande hjälpbehov överstiger inte 20 timmar per vecka". Personer som fått mer än ett beslut under perioden 2018–2022 kan ingå i mer än en grupp.

⁶¹ Jämför resultat i Försäkringskassan 2017, sidan 6

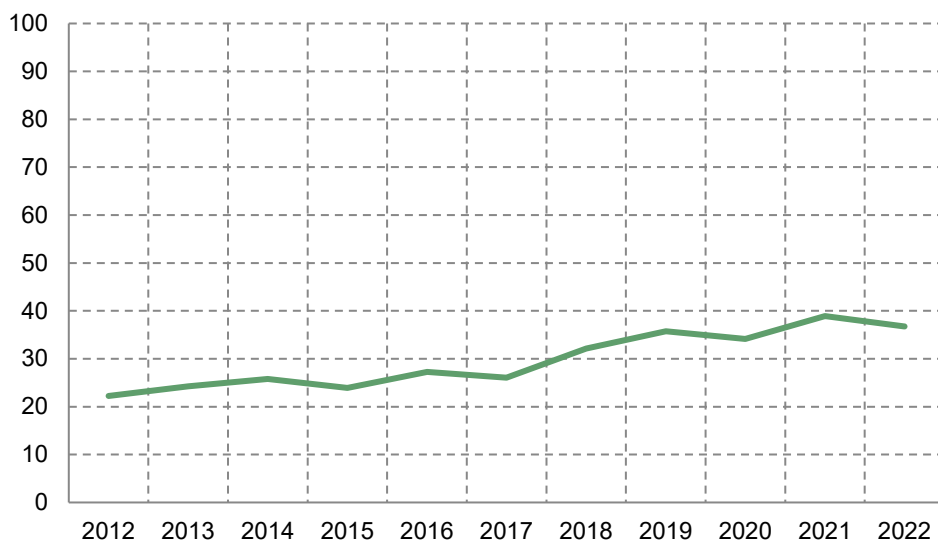
Personer som ansökt flera gånger

Detta kapitel innehåller en beskrivning av hur vanligt det är att ansöka om assistansersättning vid mer än ett tillfälle, hur lång tid det går mellan ansökningarna och hur andelen avslag skiljer sig åt mellan de som söker för första gången och de som ansökt vid ett tidigare tillfälle. När det gäller jämförelser över tid redovisas utvecklingen sedan år 2012. För jämförelser mellan grupper används den senaste femårsperioden, 2018–2022.

Beslut som gäller personer som ansökt flera gånger

Bland de som ansöker om assistansersättning finns både de som söker för första gången och de som sökt och fått avslag på föregående ansökan. Sedan år 2012 har andelen personer som tidigare sökt och fått avslag ökat, från 22 procent 2012 till 37 procent år 2022.

Figur 14 Andel av de personer som får beslut som tidigare ansökt vid mer än ett tillfälle, år 2012–2022. Procent

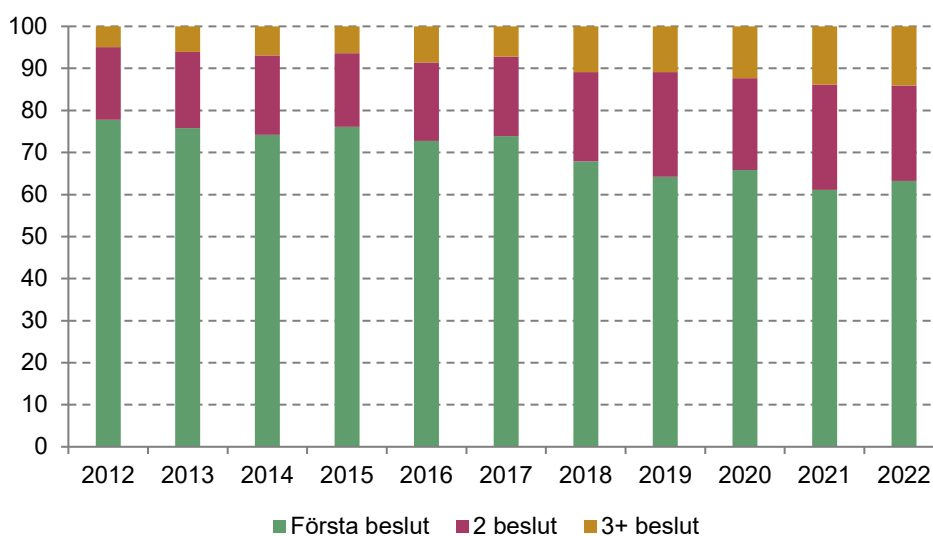
Det kan finnas flera skäl till att personer som fått avslag ansöker om assistansersättning igen. Det kan ha skett förändring i behovet av stöd i den dagliga livsföringen som kan bero både på förändringar i funktionsnedsättningen eller i livssituationen. Men det kan också vara så att behoven inte längre tillgodoses genom annat stöd från kommunen eller att stödet inte är tillräckligt. För barn kan det också bero på att föräldraansvar är avtagande med åldern.

En annan anledning kan vara att det skett förändringar i lagstiftningen eller rättspraxis i vad som ger rätt till assistansersättning.

Allt vanligare att ha ansökt minst tre gånger

Som visats ovan gällde mer än en tredjedel av de beslut som fattades år 2022 personer som tidigare ansökt om, och fått avslag på, sin ansökan om assistansersättning. Här redovisas hur vanligt det är att en person som får beslut ansökt för första gången, för andra gången eller om personen gjort minst tre ansökningar. En jämförelse för åren 2012–2022 visar att det är en minskande andel personer som ansökt för första gången medan andelen personer som ansökt tre eller fler gånger ökar. Andelen som fått beslut för andra gången är relativt stabil över tid. År 2022 var det 63 procent som ansökt för första gången, 23 procent för andra gången medan återstående 14 procent gällde personer som ansökte för tredje gången eller mer.

Figur 15 Andel personer som fått ett eller flera beslut om assistansersättning, år 2012–2022. Procent

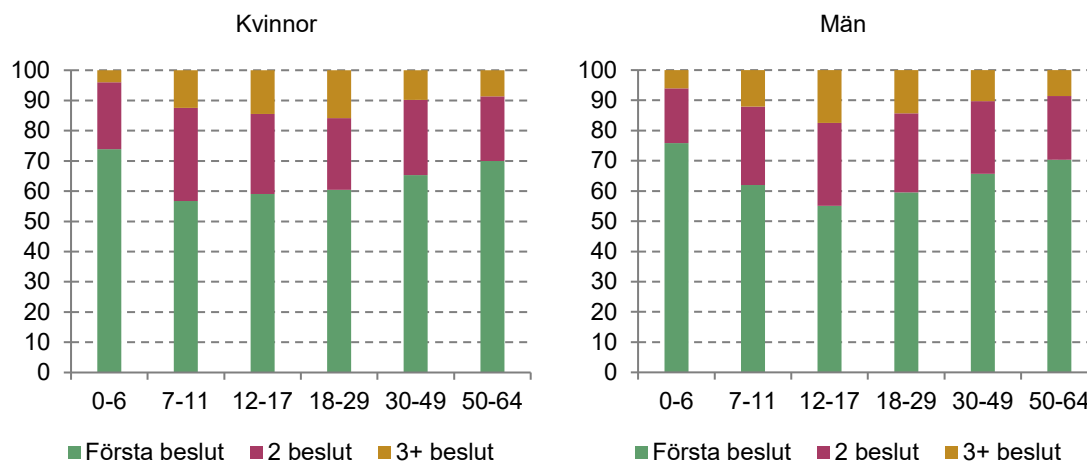
Anm.: Ett fåtal personer som fått avslag och bifall samma år och kan då ingå i två grupper.

Att andelen personer som ansökt tre eller fler gånger har ökat och andelen personer som ansökt för första gången minskar gäller för såväl flickor och pojkar som kvinnor och män. Det finns inga tydliga könsskillnader.

De yngsta barnen söker oftast för första gången

En jämförelse mellan olika åldersgrupper visar att bland de yngsta barnen, 0–6 år, var det perioden 2018–2022 75 procent som ansökte för första gången medan 25 procent ansökt vid något tidigare tillfälle. Bland äldre barn och vuxna är det vanligare att ha ansökt vid flera tillfällen. Denna period var det åldersgruppen 7–11 år bland kvinnor och åldersgruppen 12–17 år för män där störst andel hade ansökt vid flera tillfällen. I dessa grupper var det 56 procent som ansökte för första gången och 44 procent som ansökt vid något tidigare tillfälle. Bland personer som är 30 år eller äldre är det vanligare att ansöka för första gången och mindre vanligt att ha ansökt vid två eller flera tillfällen.

Figur 16 Andel personer som fått ett eller flera beslut om assistansersättning, efter åldersgrupp och kön, perioden 2018–2022. Procent

Anm.: Personer som fått mer än ett beslut under perioden 2018–2022 kan ingå i mer än en grupp.

Liknande mönster för inrikes och utrikes födda

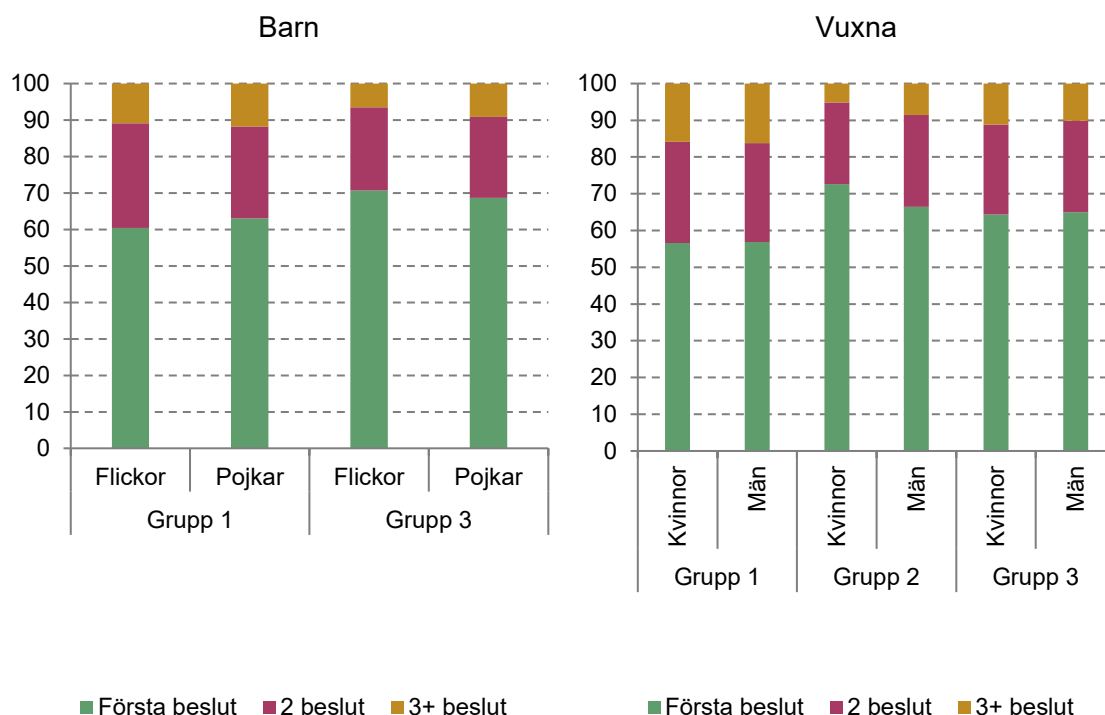
En jämförelse mellan inrikes och utrikes födda flickor och pojkar visar att det är ungefär lika stor andel av dem som ansöker för första gången och som gjort en tidigare ansökan. Perioden 2018–2022 var det något vanligare att utrikes födda barn ansökte för första eller andra gången medan inrikes födda barn ansökte för tredje gången eller mer.

För kvinnor är skillnaderna mellan inrikes och utrikes födda små. Bland män är skillnaderna mellan inrikes och utrikes födda tydligare. För utrikes födda män var det 64 procent som ansökte första gången och för inrikes födda var motsvarande andel 70 procent.

Personer inom grupp 1 i LSS personkrets ansöker oftare flera gånger

Hur vanligt det är att ha ansökt flera gånger skiljer sig åt mellan personer som tillhör olika grupper i LSS personkrets. Både bland barn och vuxna är det en högre andel inom grupp 1 än inom grupp 3 som ansökt mer än en gång. Som nämnts tidigare har andelen avslag varit högre för grupp 1 än grupp 3 vilket kan vara en möjlig förklaring till att det är en högre andel inom grupp 1 som ansökt flera gånger. För vuxna är personer inom grupp 2 de som i störst utsträckning ansöker för första gången och som i minst utsträckning gjort tre eller flera ansökningar. Det finns inga tydliga skillnader mellan flickor och pojkar eller mellan kvinnor och män.

Figur 17 Andel personer som fått ett eller flera beslut om assistansersättning, efter grupp i LSS personkrets, ålder och kön, perioden 2018–2022. Procent

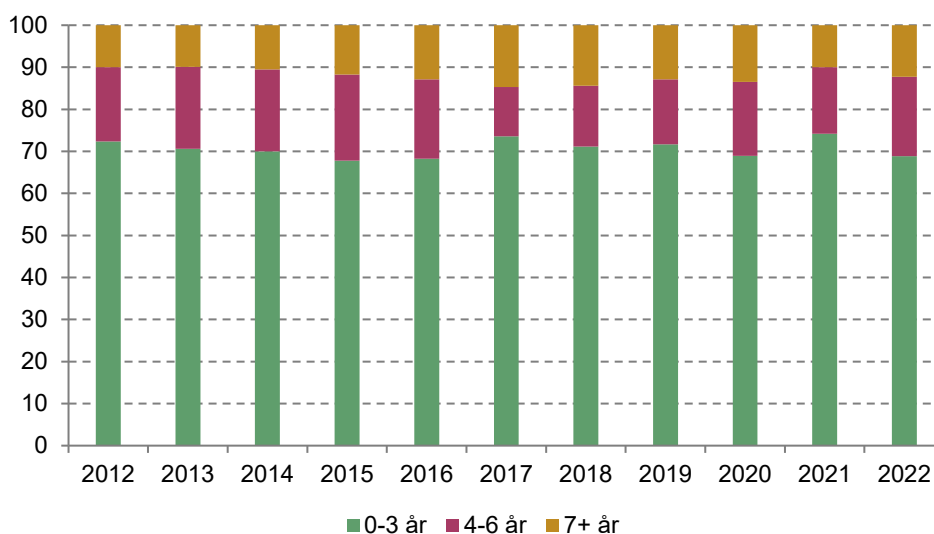

Anm.: Personer som inte tillhör LSS personkrets ingår inte i denna redovisning. Personer som fått mer än ett beslut under perioden 2018–2022 kan ingå i mer än en grupp.

Tid sedan föregående beslut

För personer som gjort mer än en ansökan redovisas hur lång tid som gått sedan de fick beslut på sin föregående ansökan. För en majoritet har det gått högst 3 år mellan de båda besluten. Det gäller för hela perioden 2012–2022. För de som fick beslut år 2022, och som ansökt även vid något tidigare tillfälle, var det 69 procent där det gått högst 3 år sedan föregående beslut. För 19 procent hade det gått 4–6 år och för 12 procent hade det gått 7 år eller längre sedan det föregående beslutet. Det är inga tydliga skillnader mellan flickor och pojkar eller mellan kvinnor och män.

Figur 18 Tid som gått mellan två beslut för personer som gjort flera ansökningar om assistansersättning, år 2012–2022. Procent

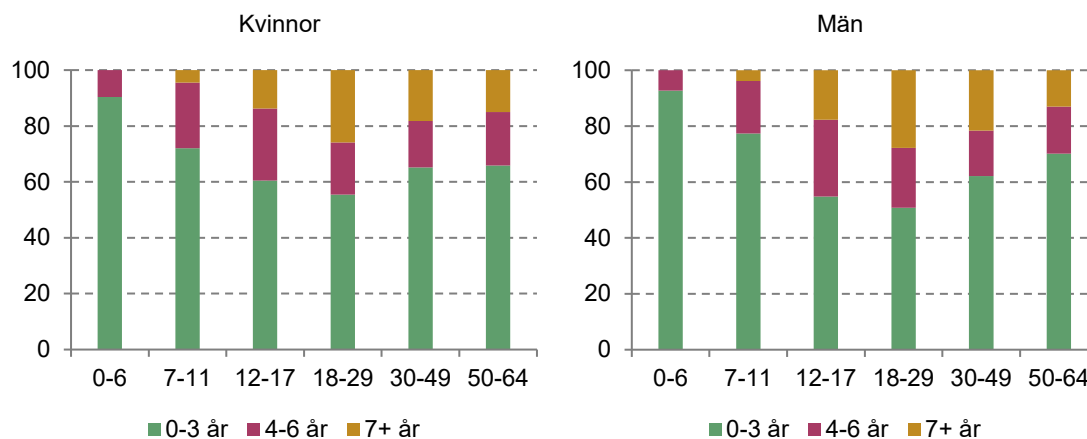
Anm.: Personer som fått mer än ett beslut under perioden 2018–2022 kan ingå i mer än en grupp.

Kort tid mellan beslut för barn 0–6 år

Det är tydliga skillnader mellan olika åldersgrupper när det gäller hur lång tid det gått sedan deras föregående beslut. Bland de yngsta barnen, 0–6 år, hade det under perioden 2018–2022 för nästan alla gått högst tre år sedan deras föregående beslut. Det gäller både flickor och pojkar. Eftersom barnen är så små är det inte möjligt att det kan gå så lång tid mellan besluten, för barn 0–6 år kan det inte ha gått mer än sex år. För denna tidsperiod är en möjlig orsak till att föräldrar till barn i åldern 0–6 år ansökt igen inom en kort tid efter ett tidigare avslag de förändringar som skedde 2018 och 2020 och som gällde måltider i form av sondmatning och att andning 2019 infördes som grundläggande behov. Det kan även finnas andra orsaker till att föräldrar till barn i den här åldern ansöker igen. För små barn som tidigare fått avslag för att de inte bedöms omfattas av LSS personkrets är det troligt att föräldrarna väljer att ansöka igen om de får nya medicinska utlåtanden som gör att barnet skulle kunna omfattas av LSS personkrets. Ytterligare en orsak kan vara att tid som ingår i normalt föräldraansvar för hjälp med grundläggande behov blir mindre när barnet blir äldre vilket kan göra att ett barn som fått avslag kan beviljas assistansersättning när barnet är äldre och avdraget inte är lika stort.

Med stigande ålder blir det sedan vanligare att det gått längre tid mellan besluten. Den åldersgrupp där det är vanligast att det gått en längre tid mellan besluten är 18–29-åringar. Bland dem var det under denna period knappt 53 procent där det gått högst tre år mellan besluten, 20 procent där det gått 4–6 år mellan besluten och 27 procent där det gått minst sju år mellan besluten. Bland personer som är 30 år eller äldre är det lite vanligare att det gått högst tre år mellan besluten.

Figur 19 Tid som gått mellan två beslut för personer som gjort flera ansökningar om assistansersättning, efter åldersgrupp och kön, perioden 2018–2022. Procent

Anm.: Personer som fått mer än ett beslut under perioden 2018–2022 kan ingå i mer än en grupp.

Längre tid mellan besluten för inrikes födda

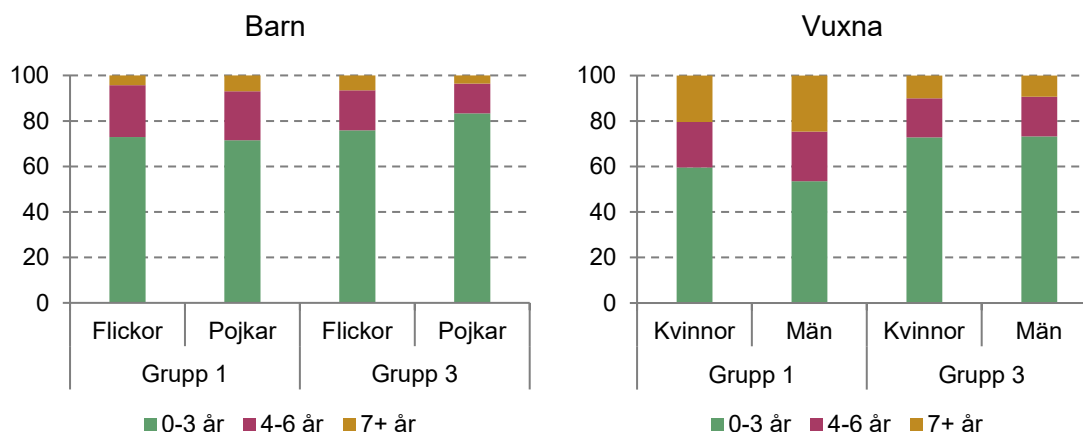
En jämförelse mellan inrikes och utrikes födda visar att det är vanligare att det gått högst tre år mellan besluten för utrikes födda än för inrikes födda. Det gäller för både flickor, pojkar, kvinnor och män. För inrikes födda är det istället vanligare att det gått minst sju år mellan besluten.

Kort tid mellan besluten för grupp 3 i LSS personkrets

Det är vanligare att det gått högst 3 år mellan besluten för personer inom grupp 3 i LSS personkrets jämfört med grupp 1. Skillnaden mellan dem som tillhör grupp 1 och grupp 3 är större bland vuxna än bland barn. Bland vuxna inom grupp 1 är det drygt hälften där det gått högst tre år mellan besluten, jämfört med nära sju av tio inom grupp 3. För vuxna inom grupp 1 är det istället betydligt vanligare att det gått sju år eller mer mellan besluten. En del av skillnaden mellan grupp 3 och 1 skulle kunna förklaras av att vissa diagnoser⁶² eller funktionsnedsättningar i grupp 3 ger upphov till ett ökat hjälpbehov över tid, vilket kan innebära att de ansöker på nytt inom en kortare tid än för grupp 1.

⁶² Exempelvis multipel skleros (MS) och amyotrofisk lateralskleros (ALS)

Figur 20 Tid som gått mellan två beslut för personer som gjort flera ansökningar om assistansersättning, efter grupp i LSS personkrets, ålder och kön, perioden 2018–2022. Procent

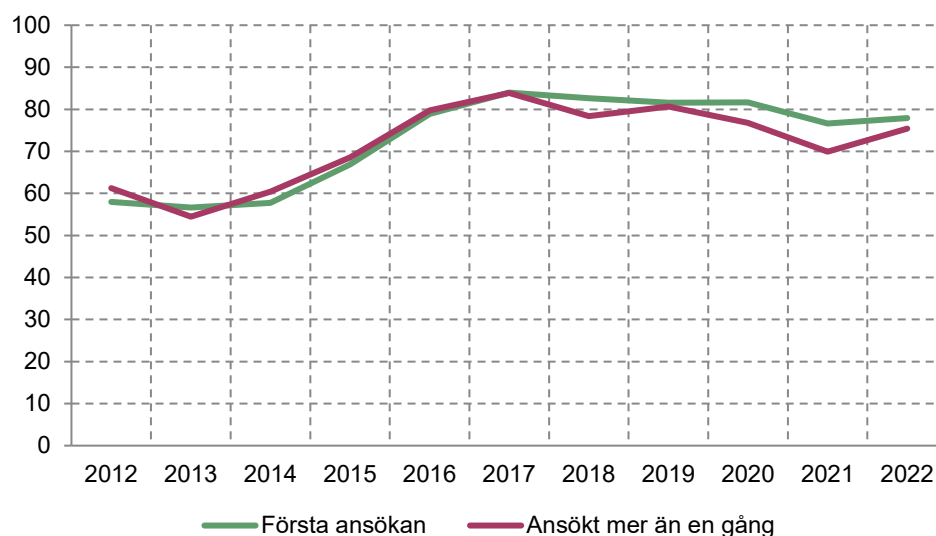

Anm.: Personer som inte tillhör LSS personkrets ingår inte i denna redovisning. Antalet personer inom grupp 2 i LSS personkrets som ansökt mer än en gång är för litet för att redovisa. Personer som fått mer än ett beslut under perioden 2018–2022 kan ingå i mer än en grupp.

Andel avslag bland de som ansökt flera gånger

Andelen som får avslag är ungefär lika hög bland personer som söker för första gången som för de som sökt vid något tidigare tillfälle, men det finns vissa skillnader. I början av den undersökta perioden var andelen som fick avslag de flesta år högre bland personer som ansökt tidigare, men de senaste fem åren har andelen avslag varit lägre bland de som ansökt vid minst ett tidigare tillfälle än för de som söker för första gången. För vissa personer som behövde hjälp med måltider i form av sondmatning och andning och som tidigare fått avslag innebar förändringarna som skedde i tillämpningen under perioden 2018–2020 att de kunde beviljas assistansersättning om de ansökte igen. Det kan vara en möjlig förklaring till den minskade andelen avslag bland de som ansökt vid minst ett tidigare tillfälle.

Figur 21 Andel personer som fått avslag, efter antal ansökningar, år 2012–2022. Procent

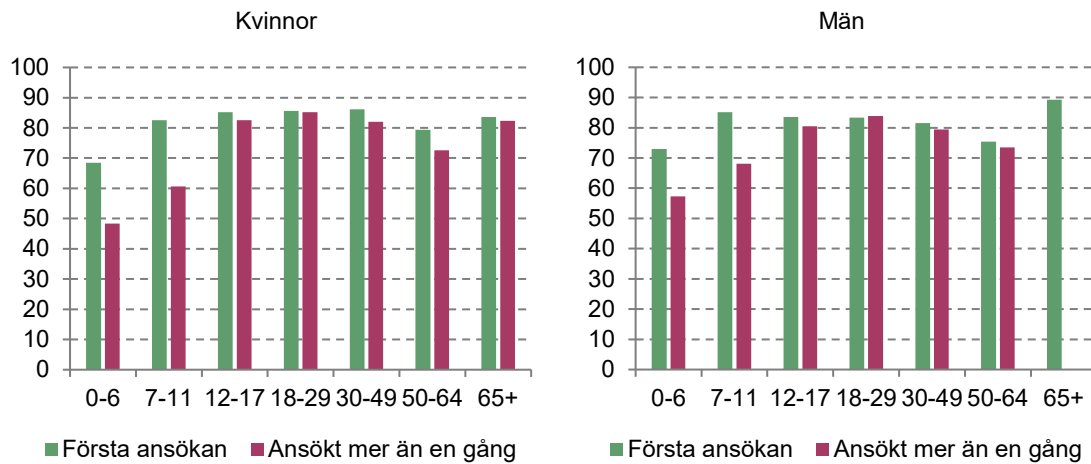
Anm.: Ett fåtal personer som fått avslag och bifall samma år och kan då ingå i två grupper.

Lägre andel avslag för barn 0–11 år som ansökt flera gånger

En jämförelse av olika åldersgrupper visar att andelen som får avslag i åldersgrupperna 0–6 år och 7–11 år är högre bland de flickor och pojkar som ansöker för första gången jämfört med de som ansökt vid något tidigare tillfälle. För de åldersgrupper som består av personer som är 12 år och äldre finns små skillnader i andelen som får avslag när man jämför de som ansöker för första gången med de som ansökt vid något tidigare tillfälle. Möjliga förklaringar till att andelen avslag är lägre för de yngre barnen som ansöker igen kan vara förändringarna som innebär att sondmatning och andning kan ge rätt till assistansersättning men även att barnen vid nästa ansökan är äldre vilket innebär ett minskat föräldraansvar för hjälp med grundläggande behov.

I de två yngsta åldersgrupperna, 0–6 år och 7–11 år, är andelen avslag lägre för flickor än för pojkar. Det gäller både för de barn som ansöker för första gången och för de som ansökt vid något tidigare tillfälle. I åldrarna 12–49 år är andelen avslag högre för kvinnor än för män, det gäller både de som ansöker för första gången och de som ansökt vid något tidigare tillfälle. Bland personer 50–64 år är andelen avslag högre för kvinnor bland de som ansöker för första gången, men ungefär lika hög för kvinnor och män för de som ansökt vid något tidigare tillfälle.

Figur 22 Andel personer som fått avslag, efter antal ansökningar, åldersgrupp och kön, perioden 2018–2022. Procent

Anm.: Antalet män 65 år och äldre som ansökt mer än en gång är för litet för att redovisa. Personer som fått mer än ett beslut under perioden 2018–2022 kan ingå i mer än en grupp.

Samma mönster för inrikes och utrikes födda

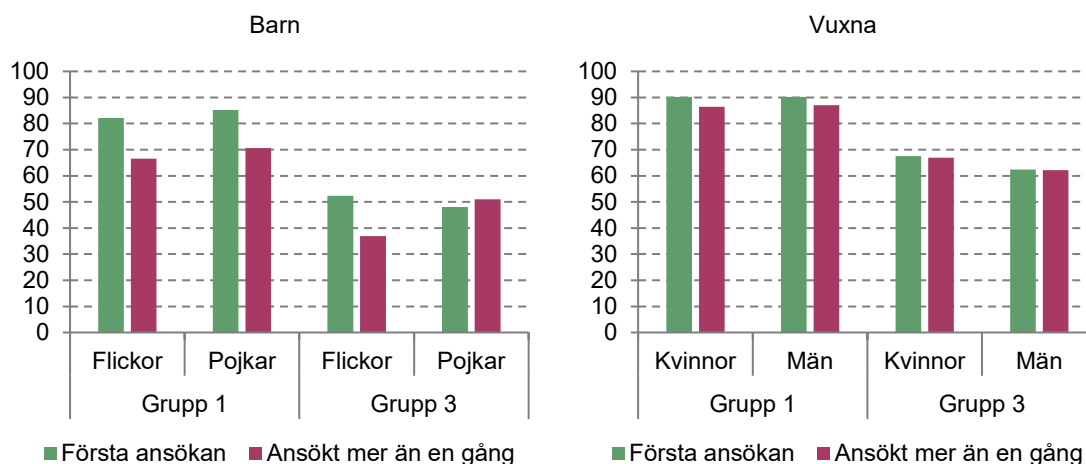
För perioden 2018–2022 är andelen barn och vuxna som får avslag högre bland dem som ansöker för första gången än bland dem som gjort en ansökan tidigare. Det gäller för både inrikes och utrikes födda flickor, pojkar, kvinnor och män.

Lägre andel avslag för barn i grupp 1 i LSS personkrets som ansökt flera gånger

För flickor och pojkar är andelen inom grupp 1 i LSS personkrets som får avslag högre bland de som gör en första ansökan jämfört med de som ansökt vid något tidigare tillfälle. För grupp 3 i personkretsen är mönstret inte lika tydligt. Där är andelen som får avslag bland flickor högre bland de som söker första gången medan andelen för pojkar är högre för dem som ansökt vid något tidigare tillfälle.

För vuxna är skillnaden mellan de som ansöker för första gången och de som ansökt tidigare mindre. I grupp 1 i LSS personkrets är andelen avslag något högre för de som ansöker för första gången än för de som sökt tidigare. I grupp 3 är andelen avslag ungefär lika hög vid första ansökan som för de som sökt tidigare. Mönstret är detsamma för kvinnor och män.

Figur 23 Andel personer som fått avslag, efter antal ansökningar, grupp i LSS personkrets och kön, perioden 2018–2022. Procent

Anm.: Personer som inte tillhör LSS personkrets ingår inte i denna redovisning. Antalet personer inom grupp 2 i LSS personkrets som ansökt mer än en gång är för litet för att redovisa. Personer som fått mer än ett beslut under perioden 2018–2022 kan ingå i mer än en grupp.

Hur vanligt är det att de som fick avslag 2018 ansökt igen?

Hur vanligt det är att göra en ny ansökan om assistansersättning efter att tidigare fått ett avslag kan bero på vad orsaken till avslaget är. Personer som fick avslag år 2018 går att följa under en fyraårsperiod, till 2022, för att se om de gjort en ny ansökan och vad utfallet av denna ansökan är.

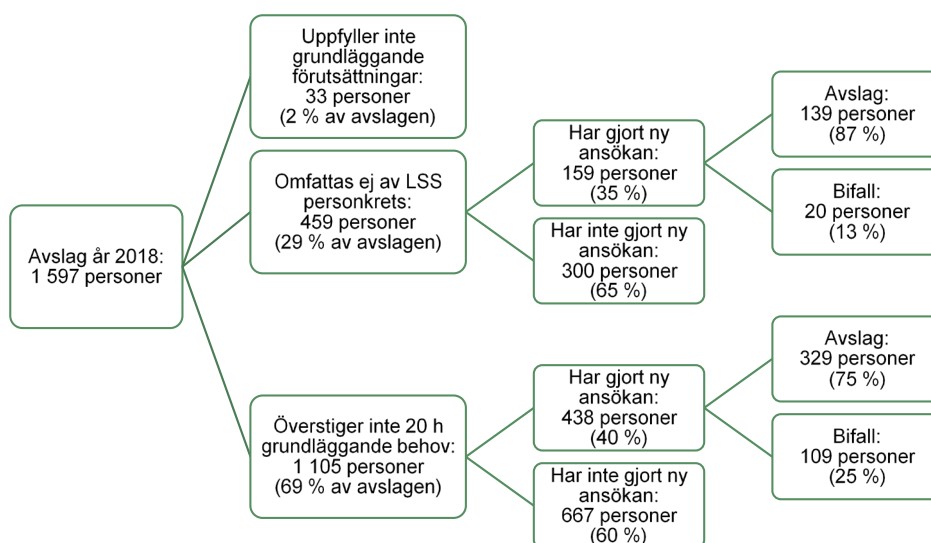
Totalt var det 1 597 personer som fick avslag på sin ansökan år 2018 och där orsak till avslaget finns registrerad. Av dem fick 33 personer avslag för att de inte uppfyllde de grundläggande förutsättningarna (att vara försäkrad, uppfylla ålderskriterierna m.m.), 459 personer fick avslag för att de inte omfattades av LSS personkrets och 1 105 personer fick avslag för att deras grundläggande behov inte översteg 20 timmar per vecka. Av dessa 1 597 var det år 2022 38 procent som hade gjort en ny ansökan om assistansersättning. Här beskrivs hur vanligt det är att ha ansökt igen beroende på vilken orsaken till avslaget var, samt hur vanligt det är att få avslag respektive bifall nästa gång man ansöker.

Av de 459 personer som år 2018 fick avslag för att de inte tillhörde LSS personkrets är det 159 personer, eller 35 procent, som till och med år 2022 gjort en ny ansökan. Av dem har 87 procent fått avslag och 13 procent bifall på sin nya ansökan. För de personer som vid sin nya ansökan beviljats assistansersättning är en möjlig förklaring att personens hälsotillstånd förändrats eller att beslutsunderlaget (exempelvis nya medicinska utlåtanden) är annorlunda jämfört med tidigare avslag. Av de som fick avslag igen var det 61 procent som inte bedömdes omfattas av LSS personkrets och 37 procent som inte hade mer än 20 timmar för grundläggande behov.

Av de 1 105 personer som år 2018 fick avslag för att deras grundläggande behov inte översteg 20 timmar per vecka är det 438 personer, eller 40 procent, som till och med år 2022 gjort en ny ansökan. Andelen som gjort en ny ansökan är högre bland flickor och pojkar (52 respektive 41 procent) än bland kvinnor och män (34 procent). Av de som gjort en ny ansökan har 75 procent fått avslag och 25 procent bifall. Andelen bifall på den nya ansökan är högre för flickor (32 procent) än för pojkar, kvinnor och män (20–25 procent). Att det grundläggande behovet översteg 20 timmar per vecka när de gjorde en ny ansökan jämfört med 2018 skulle exempelvis kunna bero på förändringen av vad som ingår i grundläggande behov (sondmatning och andning), minskat föräldraansvar, att personen fått minskat kommunalt stöd, förändrat hälsotillstånd eller nya medicinska utlåtanden.

Gruppen som år 2018 fick avslag för att de inte uppfyllde de grundläggande förutsättningarna (att vara försäkrad, uppfylla ålderskriterierna m.m.) är för liten för att följa upp.

Figur 24 Personer som fick avslag på ansökan om assistansersättning år 2018 och som gjort/inte gjort en ny ansökan tom. år 2022, efter orsak till avslaget samt utfall på följande ansökan. Antal samt procent

Annat stöd från samhället

Det finns olika former av stöd från samhället som riktas till personer med funktionsnedsättning. I detta kapitel redovisas hur vanligt det är att personer har olika former av stöd från samhället året innan och efter de får beslut på sin ansökan om assistansersättning. I rapporten ingår två olika former av stöd: kommunalt stöd och socialförsäkringsförmåner. Inom ramen för kommunalt stöd ingår verkställda insatser enligt socialtjänstlagen (SoL) och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Dessutom ingår en kortare redovisning av kommunal hälso- och sjukvård enligt Hälso- och sjukvårdslagen (HSL). De socialförsäkringsförmåner som ingår är förmåner som riktas till personer med funktionsnedsättning eller till föräldrar vars barn har funktionsnedsättning: handikappersättning, merkostnadsersättning vårdbidrag och omvårdnadsbidrag.

Uppgifterna i detta kapitel gäller personer som fått beslut på sin ansökan om assistansersättning under perioden 2018–2020. Beskrivningen av vilket stöd de har året innan samt året efter de fått beslut bygger därmed på uppgifter för åren 2017–2021. Enbart personer som varit folkbokförda i Sverige både året innan och året efter de fick beslut ingår i redovisningen. Barn som är 1 år eller yngre året de får beslut på sin ansökan ingår inte. Det innebär att den yngsta åldersgruppen är 2–6 år.

Annat samhällsstöd

Kommunen och Försäkringskassan ansvarar för olika sorters stöd till personer med funktionsnedsättning.

När Försäkringskassan utreder rätten till assistansersättning ska handläggaren även ge övergripande information om annat samhällsstöd. Det gör man för att den enskilde ska kunna tillvarata sin rätt även om hen inte får assistansersättning. Det kan vara stöd som Försäkringskassan ansvarar för, som merkostnadsersättning och omvårdnadsbidrag, men det kan också handla om stöd från kommunen.

När Försäkringskassan fattat ett beslut om assistansersättning får även kommunen en kopia på beslutet. Det gäller både om personen beviljas assistansersättning och om personen inte har rätt till ersättningen. När kommunen får ett beslut som gäller en person som inte har rätt till ersättning ska kommunen om det inte är uppenbart obehövt ta kontakt med personen och informera om det stöd som finns enligt LSS.

Stöd från kommunen

Kommunen har det yttersta ansvaret för att enskilda får det stöd och hjälp som de behöver, det finns reglerat både i LSS och SoL.

I LSS finns tio insatser i form av särskilt stöd och service som personer som tillhör personkretsen kan ha rätt till. Kommunen har ansvar för alla insatser förutom insatsen rådgivning och annat personligt stöd, som regionen i regel ansvarar för. Insatserna har olika syfte och innehåll. Totalt hade 77 500 personer minst en kommunalt beslutad och verkställd insats enligt LSS år 2022. Samma år var daglig verksamhet, boende för vuxna, ledsagarservice och kontaktperson de vanligaste insatserna. Knappt 4 800 personer hade insatsen personlig assistans.⁶³

Kommunen har också ansvar för olika stöd till personer med funktionsnedsättning enligt SoL. Socialnämnden ska verka för att människor som av fysiska, psykiska eller andra skäl möter betydande svårigheter i sin livsföring får möjlighet att delta i samhällets gemenskap, leva som andra och att den enskilde får en meningsfull sysselsättning och får bo på ett sätt som är anpassat efter hans eller hennes behov av särskilt stöd.⁶⁴ Till skillnad från stöd enligt LSS är inte SoL avgränsad till en specifik personkrets, insatserna om stöd är inte heller preciserade på samma sätt i lagtexten. Drygt 60 500 personer med funktionsnedsättning i åldern 0–64 år hade minst en pågående insats enligt SoL år 2022. Boendestöd, hemtjänst i ordinärt boende och trygghetslarm är exempel på vanliga insatser.⁶⁵

Ansvaret för hälso- och sjukvård enligt HSL är delat mellan regionen och kommunen. Provtagning, läkemedelsbehandling och förskrivning av hjälpmedel är de vanligaste åtgärderna inom den kommunala hälso- och sjukvården som vänder sig till personer med funktionsnedsättning och som har SoL- eller LSS-insatser.⁶⁶

Stöd från Försäkringskassan

Det finns olika förmåner från Försäkringskassan som riktas till personer med funktionsnedsättning. I den här rapporten ingår de förmåner som ger ersättning för merkostnader och hjälpbehov. Under den studerade perioden har det införts nya förmåner, omvårdnadsbidrag och merkostnadsersättning, som på sikt ska ersätta vårdbidrag och handikappersättning. De nya förmånerna infördes från och med 1 januari 2019. Personer som var beviljade eller som ansökt om vårdbidrag och handikappersättning före ikraftträdandet kan även efter förändringen vara mottagare av de gamla förmånerna.

Handikappersättning är till för vuxna som behöver hjälp i vardagen eller har merkostnader till följd av en nedsatt funktionsförmåga. Funktionsförmågan ska vara nedsatt minst ett år och ha uppkommit innan 65 års ålder. Handikappersättning kunde beviljas med tre nivåer från och med juli månad det år en person fyller 19 år.

⁶³ Socialstyrelsen 2023b

⁶⁴ 5 kap. 7 § SoL

⁶⁵ Socialstyrelsen 2023c

⁶⁶ Socialstyrelsen 2023a

Föräldrar till barn som har en funktionsnedsättning, och därför behöver extra omvårdnad och tillsyn eller att barnets funktionsnedsättning innebär ökade utgifter kan få vårdbidrag. För att få vårdbidrag ska barnet behöva särskild tillsyn eller vård under minst sex månader. Den särskilda tillsynen eller vården ska vara orsakad av barnets sjukdom eller funktionsnedsättning. Föräldern kan också få vårdbidrag om barnets sjukdom eller funktionsnedsättning innebär ökade utgifter (merkostnader). Vårdbidrag kunde beviljas med fyra olika nivåer och gäller längst till och med juni det år barnet fyller 19 år. Rätten till vårdbidrag påverkas av om det utgår annat samhällsstöd för barnet.

De huvudsakliga skillnaderna mellan handikappersättning och merkostnadsersättning är att

- handikappersättning ersätter både hjälpbehov och merkostnader medan merkostnadsersättning enbart ersätter merkostnader
- handikappersättning kan enbart beviljas för vuxna (från och med juli månad personen fyller 19 år) med funktionsnedsättning medan merkostnadsersättning kan beviljas både till vuxna med funktionsnedsättning och föräldrar till barn med funktionsnedsättning.
- handikappersättning beviljas med tre nivåer, och merkostnadsersättning finns på fem nivåer.

Föräldrar kan beviljas merkostnadsersättning så länge de är underhållsskyldiga för barnet, alltså till dess barnet fyller 18 år eller som längst till dagen innan barnet fyller 21 år.

De huvudsakliga skillnaderna mellan vårdbidrag och omvårdnadsbidrag är att rätten till vårdbidrag baseras på en sammanvägning av barnets behov av särskild vård och tillsyn samt merkostnader. Rätten till omvårdnadsbidrag baseras däremot enbart på barnets behov av omvårdnad och tillsyn.

Stöd före ansökan om assistansersättning

Här redovisas om personer hade någon form av stöd från samhället, och i så fall vilken form av stöd, året innan de fick beslut på sin ansökan om assistansersättning. Här ingår samtliga personer, oavsett om ansökan leder till ett avslag eller ett bifall. När skillnader beskrivs mellan olika grupper inom LSS personkrets baseras det på Försäkringskassans bedömning av personkretstillhörighet.

När det lämnas vårdbidrag, omvårdnadsbidrag och merkostnadsersättning till föräldrar som har barn med funktionsnedsättning redovisas stödet kopplat till barnet även fast barnet själv inte är mottagare av stödet.

HSL-insatser vanligare för vuxna än för barn

Det är tydliga skillnader mellan barn och vuxna när det gäller vilka som har en kommunal HSL-insats året innan de får beslut om assistansersättning. Bland barn är det 4 procent som har en insats enligt HSL året innan de får

beslut om assistansersättning. Det är inga skillnader mellan flickor och pojkar. För vuxna är det 46 procent som hade en HSL-insats året innan de får beslut om assistansersättning. Andelen är något högre för kvinnor än för män.

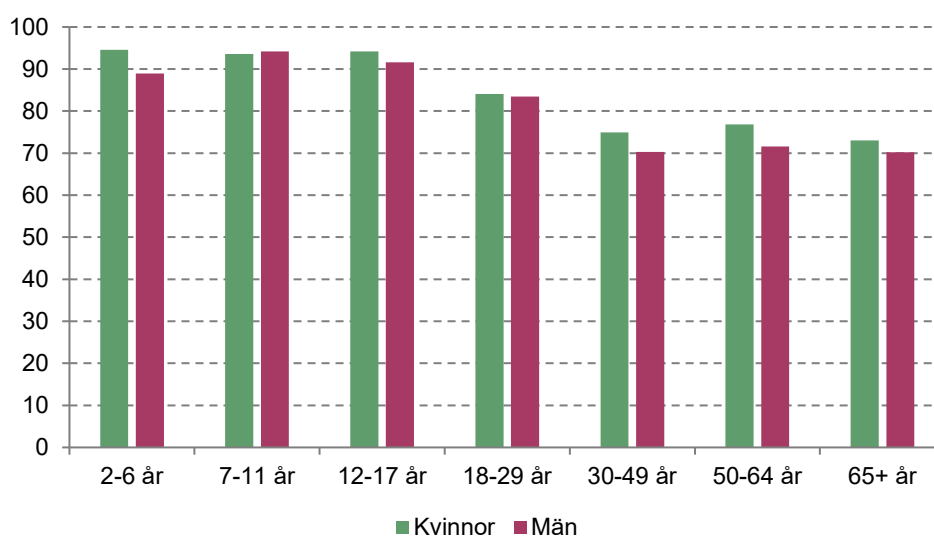
Den vanligaste HSL-insatsen året före ett beslut under perioden 2018–2020 är utprovning och förskrivning av övriga hjälpmedel (exklusive rullstol). Det gäller både vuxna och barn. Både för barn och vuxna är de allra flesta HSL-insatser inte av den karaktären att de har någon betydelse för rätten till assistansersättning. Fortsatt i redovisningen i den här rapporten ingår inte HSL-insatser i redovisningen av kommunalt stöd.

De flesta hade någon form av samhällsstöd året innan de fick beslut

Av de personer som ansökt om assistansersättning och fick beslut under åren 2018–2020 var det 83 procent som hade någon form av samhällsstöd året innan de fick beslut på sin ansökan om assistansersättning. Då ingår kommunala insatser genom SoL eller LSS, samt socialförsäkringsförmåner.

För dem som fick beslut på ansökan under åren 2018–2020 var det en större andel barn än vuxna som hade någon form av stöd året innan beslutet. Bland barn i olika åldrar var det mellan 91 och 94 procent som hade någon form av stöd från samhället året innan beslutet om assistansersättning. Bland vuxna var motsvarande andelar mellan 71 och 84 procent. I samtliga åldrar är andelen flickor och kvinnor som haft annat stöd lika hög, eller högre, än andelen pojkar och män som haft annat stöd.

Figur 25 Andel som var mottagare av annat samhällsstöd året före de fick beslut på ansökan om assistansersättning. Personer som fick beslut perioden 2018–2020, efter åldersgrupp och kön. Procent

Utrikes födda hade i mindre utsträckning än inrikes födda något annat samhällsstöd året innan de fick beslut på sin ansökan om assistansersättning.

Det gäller för både flickor och pojkar, kvinnor och män. Skillnaderna mellan inrikes och utrikes födda är större för vuxna än för barn.

Bland barn hade de som tillhör grupp 1 i LSS personkrets i större utsträckning än barn inom grupp 3 någon form av annat samhällsstöd innan de fick beslut på ansökan om assistansersättning. Mönstret är detsamma för flickor och pojkar. Även bland vuxna är andelen som haft stöd från samhället högst inom grupp 1. Det gäller både för kvinnor och för män.

Barn har oftare socialförsäkringsförmån och vuxna kommunal insats

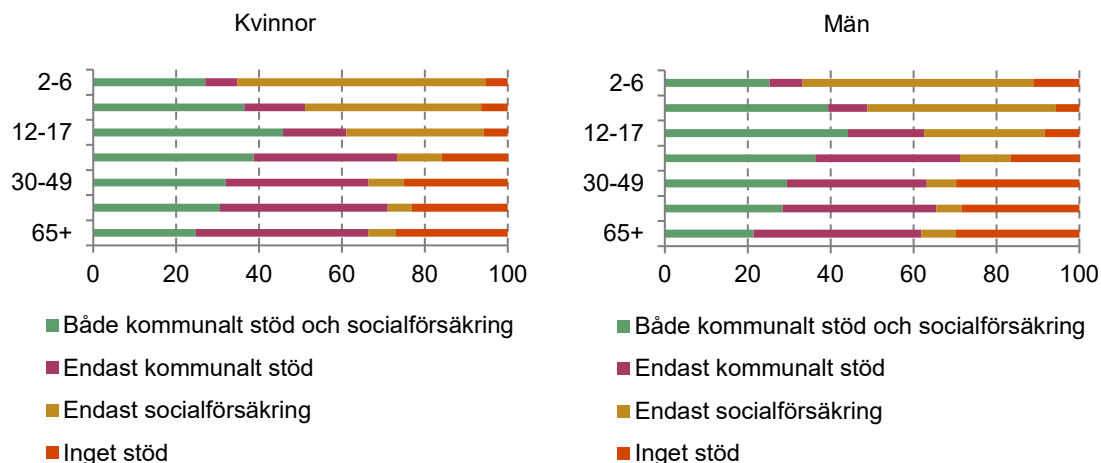
De som ansöker om assistansersättning kan innan de får beslut ha haft kommunalt stöd enligt SoL eller LSS, någon socialförsäkringsförmån, båda typerna av stöd eller inget av dessa stöd. Kommunalt stöd enligt LSS eller SoL innebär att personen beviljas stöd som verkställs och följs upp medan stöd från socialförsäkringen innebär ekonomiskt stöd för merkostnader eller vård och tillsynsbehov. Stödets karaktär skiljer sig alltså åt.

För personer som fick beslut perioden 2018–2020 var det 33 procent som hade både kommunalt stöd och någon socialförsäkringsförmån året innan de fick beslut, 26 procent hade enbart kommunalt stöd året innan beslutet, 24 procent hade stöd genom socialförsäkringen och 17 procent hade inget av dessa stöd.

Vilken typ av stöd man har skiljer sig åt mellan olika grupper i befolkningen. Bland barn i åldrarna 2–6 och 7–11 år var det för de som fick beslut perioden 2018–2020 vanligast att haft stöd enbart genom socialförsäkringen året innan man fick beslut på ansökan om assistansersättning. För 12–17-åringar var det vanligast att ha haft både kommunalt stöd och en socialförsäkringsförmån. Mönstret är detsamma för flickor och pojkar. Bland unga vuxna, 18–29 år, är det ungefär lika vanligt att ha haft både kommunalt stöd och socialförsäkringsförmån som att ha haft enbart kommunal insats. Bland personer som är 30 år och äldre är det vanligast att ha haft enbart kommunalt stöd året innan man fick beslut på sin ansökan om assistansersättning. Det gäller för både kvinnor och män.

Att inte haft något annat samhällsstöd året innan man fick beslut om assistansersättning är vanligare bland vuxna än bland barn. I samtliga åldersgrupper utom 7–11-åringar är det en högre andel pojkar och män som inte har något annat stöd från samhället året innan ansökan om assistansersättning.

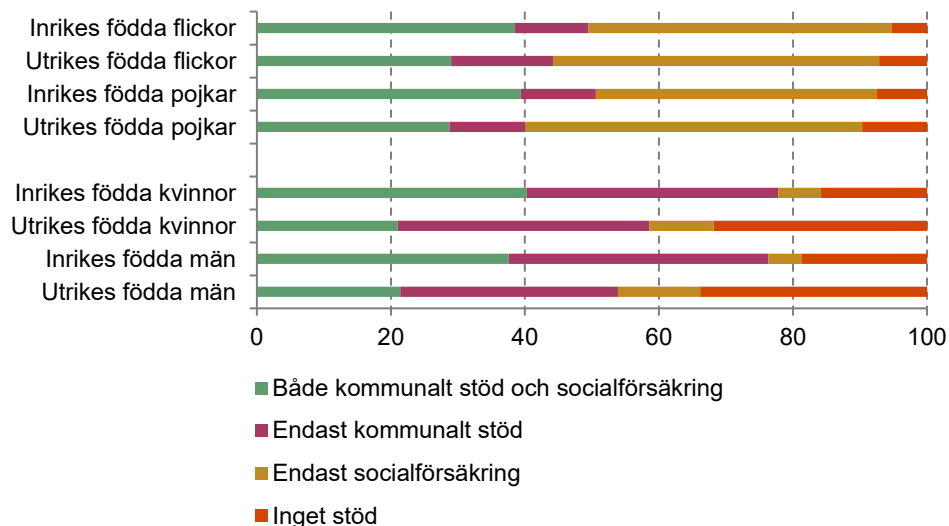
Figur 26 Andel som var mottagare av annat samhällsstöd året före de fick beslut på ansökan om assistansersättning. Personer som fick beslut perioden 2018–2020, efter typ av stöd, åldersgrupp och kön. Procent

Inrikes födda barn har oftare både kommunalt stöd och någon socialförsäkringsförmån, medan utrikes födda barn i något större utsträckning har enbart en socialförsäkringsförmån. Det är något vanligare att utrikes födda barn inte har något av dessa stöd. Mönstret är det samma för flickor och pojkar.

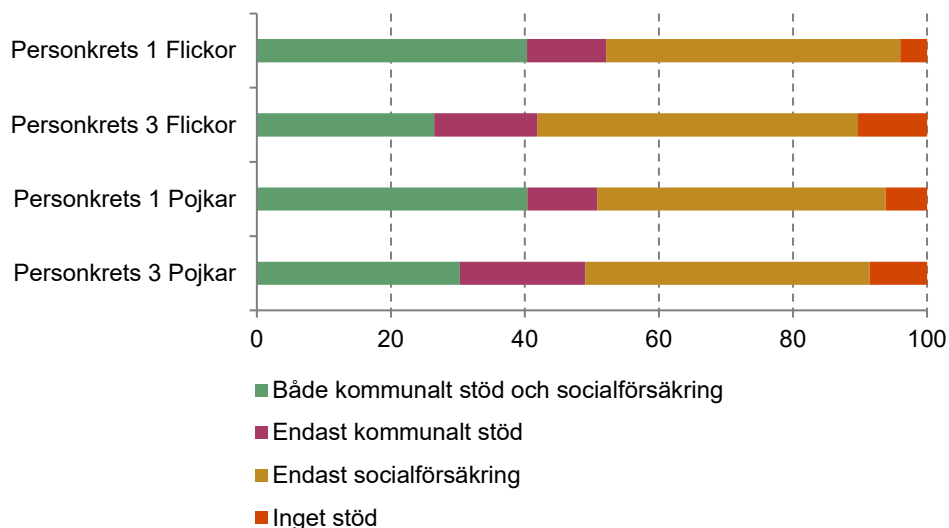
Bland vuxna är skillnaderna mellan inrikes och utrikes födda tydliga. Inrikes födda har i större utsträckning både kommunalt stöd och en socialförsäkringsförmån, medan utrikes födda i något större utsträckning har enbart en socialförsäkringsförmån. Framförallt är det vanligare att utrikes födda inte har något av dessa stöd. Mönstret är detsamma för kvinnor och män.

Figur 27 Andel som var mottagare av annat samhällsstöd året före de fick beslut på ansökan om assistansersättning. Personer som fick beslut perioden 2018–2020, efter typ av stöd, födelseland, ålder och kön. Procent

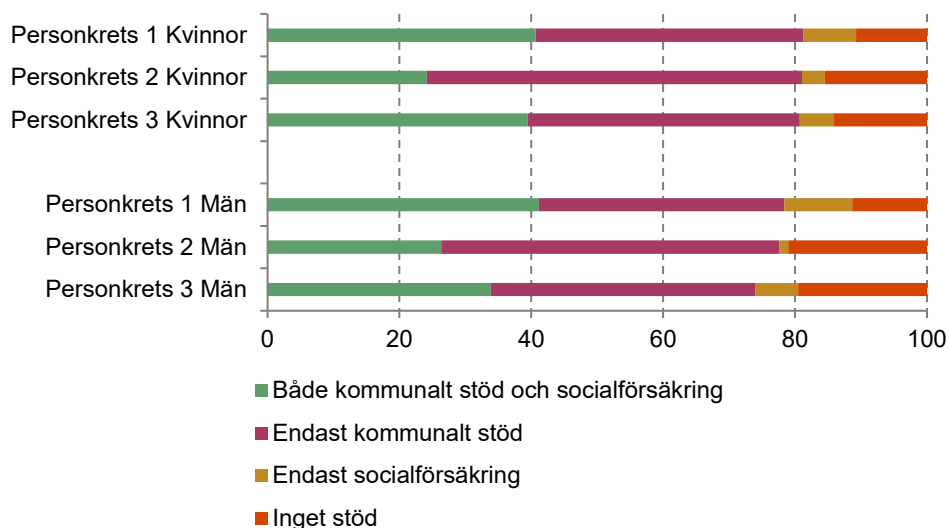
Det är skillnader mellan vilken typ av stöd som personer inom olika grupper i LSS personkrets har. Barn inom grupp 1 har i större utsträckning haft både kommunalt stöd och någon socialförsäkringsförmån jämfört med barn inom grupp 3. Bland barn i grupp 3 är det vanligare att enbart ha haft kommunalt stöd. Det är även en större andel barn i grupp 3 som inte hade något stöd året innan beslutet om assistansersättning. Vuxna inom grupp 1 och 3 har i större utsträckning än grupp 2 haft både kommunalt stöd och någon socialförsäkringsförmån. De som tillhör grupp 2 har i större utsträckning enbart haft kommunalt stöd. Mönstret är detsamma för flickor och pojkar samt för kvinnor och män.

Figur 28 Andel barn som var mottagare av annat samhällsstöd året före de fick beslut på ansökan om assistansersättning. Personer som fick beslut perioden 2018–2020, efter typ av stöd, grupp i LSS personkrets och kön. Procent

Anm.: Personer som inte omfattas av LSS personkrets ingår inte i denna redovisning.

Figur 29 Andel vuxna som var mottagare av annat samhällsstöd året före de fick beslut på ansökan om assistansersättning. Personer som fick beslut perioden 2018–2020, efter typ av stöd, grupp i LSS personkrets och kön. Procent

Anm.: Personer som inte omfattas av LSS personkrets ingår inte i denna redovisning.

Omvårdnadsbidrag är vanligaste förmån inom socialförsäkringen. Vilka förmåner inom socialförsäkringen som riktar sig till personer med funktionsnedsättning har förändrats under den studerade perioden. År 2019 infördes merkostnadsersättning och omvårdnadsbidrag, och de kommer successivt att ersätta handikappersättning och vårdbidrag. Det innebär att andelen av de som ansöker om assistansersättning som året innan beslutet

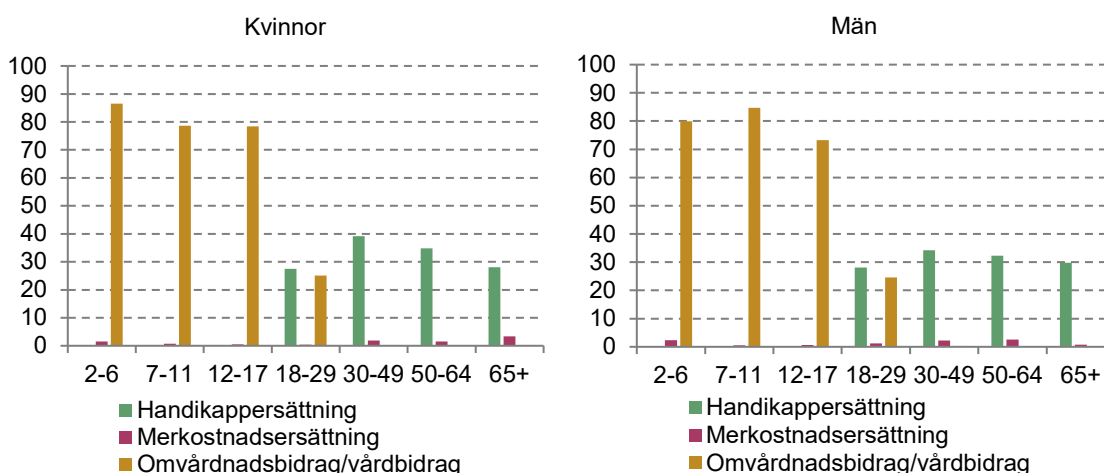
har handikappersättning minskar under denna period medan andelen som har merkostnadsersättning ökar. I den här rapporten ingår omvårdnadsbidrag och vårdbidrag i samma kategori.

Åtta av tio barn har omvårdnadsbidrag

De olika förmånerna inom socialförsäkringen riktar sig till olika åldersgrupper. Det syns tydligt när man tittar på vilka förmåner som är vanliga i olika åldrar. Bland barn i olika åldrar är det mellan 75 och 83 procent som har omvårdnadsbidrag eller vårdbidrag året innan de får beslut på ansökan om assistansersättning. Mellan 1 och 2 procent av barn i olika åldrar har merkostnadsersättning. Handikappersättning riktade sig enbart till vuxna och därför är det inga barn som har denna ersättning.

Det är en lägre andel vuxna än barn som har någon ersättning från socialförsäkringen året innan de får beslut om assistansersättning. Bland unga vuxna, 18–29 år, är det något vanligare att ha handikappersättning än att ha omvårdnadsbidrag/vårdbidrag. Eftersom omvårdnadsbidrag omfattar personer tom. juni det år man fyller 19 och handikappersättning from. juli det år man fyller 19 omfattar denna åldersgrupp både personer som har de ersättningar som riktar sig till barn och de som riktar sig till vuxna. Bland personer som är 30 år eller äldre är det ungefär en tredjedel som har någon ersättning från socialförsäkringen, och då främst handikappersättning. Några procent i dessa åldrar har merkostnadsersättning. Sammantaget är det alltså en högre andel barn än vuxna som har någon förmån av de förmåner inom socialförsäkringen som riktar sig till personer med funktionsnedsättning, och det är omvårdnadsbidrag och vårdbidrag som är vanligast. Mönstret är detsamma för flickor/kvinnor och pojkar/män.

Figur 30 Andel som var mottagare av respektive förmån inom socialförsäkringen året före de fick beslut på ansökan om assistansersättning. Personer som fick beslut perioden 2018–2020, efter åldersgrupp och kön. Procent

Anm.: Omvårdnadsbidrag/vårdbidrag kan beviljas tom. juni det år man fyller 19 år. Därför finns det personer som är mottagare av ersättningen i åldersgruppen 18–29 år.

Inrikes födda har i större utsträckning än utrikes födda någon av förmånerna inom socialförsäkringen året innan de får beslut på ansökan om assistansersättning. Bland barn har inrikes födda flickor och pojkar i större utsträckning än utrikes födda omvårdnadsbidrag. Bland vuxna kvinnor och män har inrikes födda i större utsträckning handikappersättning.

Barn som tillhör grupp 1 i LSS personkrets har i större utsträckning än barn som tillhör grupp 3 någon förmån inom socialförsäkringen. Bland barn som tillhör grupp 1 i LSS personkrets är det drygt åtta av tio som har omvårdnadsbidrag eller vårdbidrag året innan beslutet om assistansersättning. Bland barn som tillhör grupp 3 är motsvarande andel drygt sju av tio.

Vuxna som tillhör grupp 1 och grupp 3 i LSS personkrets har i större utsträckning än vuxna som tillhör grupp 2 någon förmån inom socialförsäkringen. Handikappersättning är den vanligaste ersättningen för vuxna oavsett grupp inom LSS personkrets. Omkring 25 procent av vuxna inom grupp 2 och cirka 30–40 procent av vuxna inom grupp 1 och 3 hade handikappersättning året innan de fick beslut om assistansersättning. Bland unga vuxna (18–29 år) inom grupp 1 är det 31 procent som har omvårdnadsbidrag eller vårdbidrag året innan de får beslut på sin ansökan om assistansersättning. Denna ersättning är ovanlig för unga vuxna i grupp 3 och ingen i grupp 2 hade ersättningen. Generellt inom vårdbidrag och omvårdnadsbidrag har majoriteten av barnen, eller i dessa fall unga vuxna, psykiska funktionsnedsättningar, bland annat autism och intellektuell funktionsnedsättning. Dessa motsvarar grupp 1 i LSS personkrets.

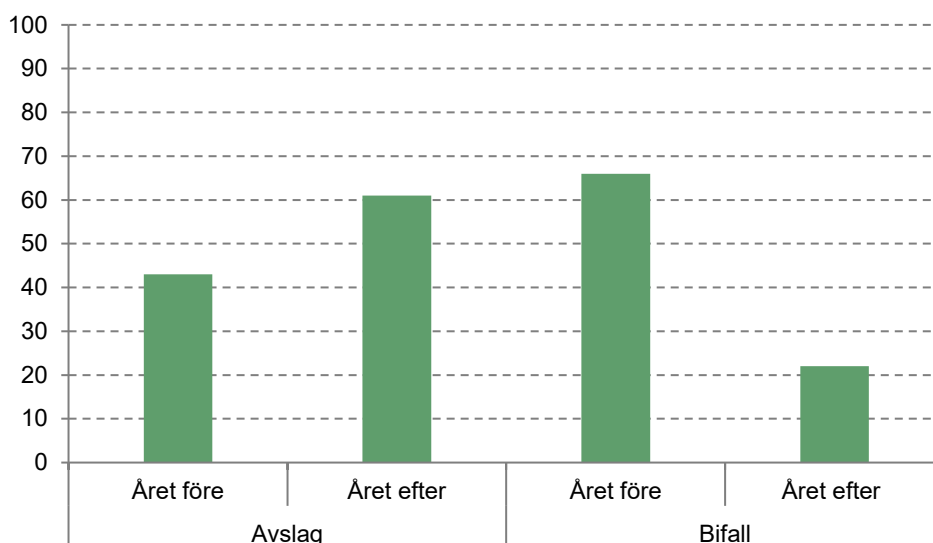
Insatser enligt SoL och LSS före och efter ansökan om assistansersättning

För en del av de som ansöker innebär det att deras ansökan om assistansersättning beviljas och att de därmed får rätt till assistansersättning. Men för en majoritet, år 2022 gällde det 77 procent, innebär beslutet att de får avslag och därmed inte är berättigade till assistansersättning. Det behov av stöd och hjälp som individen har eller upplever kvarstår däremot sannolikt. I detta avsnitt redovisas vilket stöd från samhället, här beskrivet i form av insatser enligt SoL och LSS, barn och vuxna har året innan och året efter de får beslut på ansökan om assistansersättning.

Andelen barn med kommunal insats ökar efter ett avslag

För barn som fick avslag under perioden 2018–2020 var det 43 procent som hade någon kommunal insats året innan de fick avslag. Året efter ett avslag var det 61 procent som hade en kommunal insats. Andelen som har en insats genom kommunen ökar alltså året efter att barnet fått avslag på ansökan om assistansersättning. Bland barn som fick bifall var det en högre andel som hade en kommunal insats året innan beslut i jämförelse med de som fick avslag. Året efter beslut hade barn som fick avslag på ansökan en högre andel med kommunal insats i jämförelse med de som fick bifall.

Figur 31 Andel barn med kommunal insats året före och efter Försäkringskassans beslut om assistansersättning. Personer som fick beslut perioden 2018–2020. Procent

Andelen barn som har en kommunal insats ökar alltså året efter ett avslag. Samtidigt var det 39 procent av barnen som året efter ett avslag inte hade någon kommunal insats. I en majoritet av dessa fall hade barnens föräldrar stöd från socialförsäkringen, framförallt vårdbidrag eller omvårdnadsbidrag. Av alla barn som fick avslag under perioden 2018–2020 var det 4 procent som året efter avslaget varken hade stöd från kommunen (enligt LSS och SoL) eller socialförsäkringen.

Majoriteten av barnen som har kommunala insatser har en insats enligt LSS. För barn som får avslag på sin ansökan om assistansersättning är det 40 procent som har LSS-insats året före och 59 procent året efter.

Tabell 4 Andel barn med stöd från kommunen året före och efter Försäkringskassans beslut om assistansersättning. Barn som fick beslut perioden 2018–2020. Procent

	Avslag		Bifall	
	Året före	Året efter	Året före	Året efter
LSS	40	59	60	20
SoL	4	3	7	1

En förklaring till att det är en högre andel barn som har en kommunal insats året efter ett avslag (jämfört med året före) kan vara att vissa ansökt om assistansersättning innan de ansökte om stöd hos kommunen. När de får avslag på ansökan om assistansersättning ansöker de istället om stöd hos kommunen. De som behöver stöd kan också ha ansökt till Försäkringskassan och kommunen samtidigt och att barnet därför inte tidigare haft någon insats från kommunen. Men det kan också vara så att barnet tidigare har sökt och fått avslag från kommunen.

Barn har framförallt LSS-insatser

De vanligaste kommunala insatserna som barn som ansöker om assistansersättning har är *personlig assistans*, *korttidsvistelse* och *avlösarservice*. För de som får avslag är samma insatser vanliga även året efter ett beslut. För de som får bifall är *korttidsvistelse* den vanligaste insatsen året efter ett bifall på ansökan.

Tabell 5 **Andel barn som har de tre vanligaste kommunala insatserna för barn, året före och efter Försäkringskassans beslut om assistansersättning. Barn som fick beslut perioden 2018–2020. Procent**

Avslag				Bifall			
Året före		Året efter		Året före		Året efter	
Personlig assistans	19	Personlig assistans	39	Personlig assistans	45	Korttidsvistelse	11
Korttidsvistelse	13	Korttidsvistelse	14	Korttidsvistelse	13	Personlig assistans	7
Avlösarservice	13	Avlösarservice	10	Avlösarservice	11	Korttids-tillsyn för skol-ungdomar över 12 år	4

Andelen barn som har *personlig assistans* ökar året efter ett avslag, från 19 procent året före till 39 procent året efter Försäkringskassans beslut. Däremot bland barn som får bifall minskar andelen med *personlig assistans*, från 45 procent året före beslutet till 7 procent året efter. Det delade huvudmannskapet för personlig assistans och gränsdragningen om mer än 20 timmar per vecka för grundläggande hjälpbehov förklarar varför andelen med *personlig assistans* ökar och minskar i samband med ett beslut från Försäkringskassan.

För att förklara varför vissa som beviljas assistansersättning fortsatt har *personlig assistans* enligt LSS året efter beslutet skulle det krävas en närmare studie av Försäkringskassans och kommunens beslut. En förklaring kan vara att kommunen beslutat om tillfällig utökning av personlig assistans⁶⁷. För den period som studeras här kan det dels vara en effekt av pandemin som innebar att kommunen behövde besluta om tillfälliga utökningar.⁶⁸ Det kan också bero på att kommunen beslutat om fler timmar i avvaktan på att Försäkringskassan prövar en ansökan om ersättning för fler timmar.

Den näst vanligaste insatsen bland barn, *korttidsvistelse*, är ungefär lika vanlig året innan och året efter beslutet från Försäkringskassan. Det är inte heller något tydlig skillnad mellan barn som får avslag eller bifall. Syftet med insatsen *korttidsvistelse* är att anhöriga ska få avlastning och att

⁶⁷ I förarbetena till LSS framgår att om ett tillfälligt behov av utökning av assistanstimmar uppstår ska behovet prövas av kommunen utifrån LSS. Prop. 1992/93:159 s. 70

⁶⁸ Socialstyrelsen 2021

personen med funktionsnedsättning ska få miljöombyte och rekreation.⁶⁹ Det är en trolig förklaring till att andelen som har *korttidsvistelse* inte förändras året efter Försäkringskassans beslut.

Den tredje vanligaste insatsen, *avlösarservice*, är ungefär lika vanlig året innan och året efter ett avslag. Året efter ett bifall är det inga barn som har insatsen. *Avlösarservice* innebär att en person tillfälligt övertar ansvaret för omvårdnaden från anhöriga eller andra närstående⁷⁰. När barnet har beviljats assistansersättning tillgodoses barnets hjälpbehov av personliga assistenter vilket förklarar att behovet av *avlösarservice* inte längre finns.

Insatserna *personlig assistans*, *korttidsvistelse* och *avlösarservice* är de vanligaste insatserna för både flickor och pojkar. Förändringen som sker efter ett beslut följer samma mönster för båda könen.

Äldre barn har personlig assistans i större utsträckning än yngre

Året innan Försäkringskassans beslut om avslag var andelen barn som hade en kommunal insats högre bland äldre barn än bland yngre. Året efter avslaget ökade andelen med kommunal insats i alla grupper, och andelen med kommunal insats var fortsatt högst bland de äldsta och lägst bland de yngsta barnen.

Även vilka insatser barn har skiljer sig åt mellan olika åldrar. Äldre barn har i större utsträckning än yngre barn *personlig assistans*. Året före ett avslag var andelen som hade *personlig assistans* 9 procent i åldrarna 2–6 år, 21 procent i åldrarna 7–11 år och 28 procent i åldrarna 12–17 år. Året efter ett avslag är andelen med *personlig assistans* högre för samtliga åldrar. Även året efter ett beslut var andelen barn som hade *personlig assistans* högre för barn som var 7 år och äldre jämfört med yngre barn.

Även *korttidsvistelse* är vanligare bland äldre barn än bland yngre. Året före ett avslag var andelen som hade *korttidsvistelse* 4 procent bland barn i åldrarna 2–6 år, 14 procent bland barn 7–11 år och 20 procent bland 12–17-åringar. Året efter ett avslag är andelarna som har *korttidsvistelse* något högre än året före.

Avlösarservice är ungefär lika vanligt bland barn i olika åldrar och även ungefär lika vanligt året före och efter ett avslag. För barn som fick avslag under perioden 2018–2020 var det inga större skillnader mellan barn i olika åldrar i hur stor andel som hade *avlösarservice* såväl före som efter avslagsbeslutet. Generellt för barn som har LSS-insatser är det en högre andel som har insatsen *avlösarservice* bland yngre barn jämfört med äldre barn.⁷¹ Det finns ingen tydlig förklaring till att insatsen bland de som fått avslag är lika vanlig bland barn i olika åldrar. En tänkbar orsak kan vara att

⁶⁹ Prop. 1992/93:159 s. 77

⁷⁰ Prop. 1992/93:159 s. 76

⁷¹ Socialstyrelsen 2023b

barnen oavsett ålder har haft behov som inte heller kommunen kan bevilja *personlig assistans* för och att *avlösarservice* då har varit en lösning.

Tabell 6 **Andel barn som har de tre vanligaste kommunala insatserna för barn, året före och efter Försäkringskassans beslut om avslag. Barn som fick beslut perioden 2018–2020. Procent**

	Personlig assistans		Korttidsvistelse		Avlösarservice	
	Året före	Året efter	Året före	Året efter	Året före	Året efter
2–6 år	9	33	4	6	11	11
7–11 år	21	44	14	16	15	10
12–17 år	28	40	20	22	12	10

För barn som är 12 år och äldre är *korttidstillsyn för skolungdomar över 12 år* en vanlig insats. 23 procent av de barn som fick avslag perioden 2018–2020 hade denna insats året innan de fick avslag. Året efter avslaget var andelen 36 procent. I jämförelse med yngre barn har 12–17-åringar också i större utsträckning *ledsagarservice*. Det gäller både året före och året efter ett avslag.

Lägre andel utrikes födda har kommunala insatser året innan beslut

Året innan ett avslag var andelen barn som hade en kommunal insats högre bland inrikes än utrikes födda barn. Året efter avslaget hade andelen med kommunalt stöd ökat i båda grupperna. Ökningen var större för utrikes födda barn, vilket gör att andelen utrikes födda barn som hade en kommunal insats var nästan lika hög som för inrikes födda barn. Det skulle kunna tyda på föräldrar till utrikes födda barn i första hand har ansökt om stöd från Försäkringskassan innan de ansöker om stöd hos kommunen.

Året före ett avslag är de vanligaste insatserna bland barn, det vill säga *personlig assistans*, *korttidsvistelse* och *avlösarservice*, alla mindre vanliga bland utrikes födda än bland inrikes födda barn. Året efter ett avslag är det fortfarande mindre vanligt att utrikes födda barn har *avlösarservice* och *korttidsvistelse*, men det är då liten skillnad mellan inrikes och utrikes födda barn när det gäller förekomst av personlig assistans.

Tabell 7 **Andel barn som har de tre vanligaste kommunala insatserna för barn, året före och efter Försäkringskassans beslut om avslag, efter födelseland. Barn som fick beslut perioden 2018–2020. Procent**

	Personlig assistans		Korttidsvistelse		Avlösarservice	
	Året före	Året efter	Året före	Året efter	Året före	Året efter
Inrikes född	20	40	14	16	15	12
Utrikes född	17	38	9	11	8	6

Barn som tillhör grupp 3 får personlig assistans i större utsträckning

Av alla barn som har fått avslag på ansökan om assistansersättning under perioden 2018–2020, har Försäkringskassan bedömt att 82 procent tillhör

LSS personkrets.⁷² Majoriteten av barnen, 85 procent, har bedömts omfattas av grupp 1 och resterande 15 procent av grupp 3 i LSS personkrets.

Av de barn som får avslag på sin ansökan var det året före avslaget en högre andel barn inom grupp 1 än i grupp 3 som hade en kommunal insats. Efter avslaget ökade andelen med kommunal insats mer för de barn som omfattas av grupp 3, och andelen med kommunal insats var då högre för barn som omfattas av grupp 3 än barn inom grupp 1.

Även när det gäller enskilda insatser finns skillnader mellan barn som tillhör olika grupp i personkretsen. Barn i grupp 3 har i större utsträckning än barn i grupp 1 *personlig assistans*. Det gäller både året före och året efter ett avslag, men skillnaderna mellan grupperna är större året efter ett avslag. Som redovisats tidigare i den här rapporten hade barn som tillhör grupp 3 och som fick avslag fler bedömda timmar i grundläggande behov jämfört med barn i grupp 1. Barn som tillhör grupp 1 bedömdes i större utsträckning än barn i grupp 3 inte ha något behov av hjälp med grundläggande behov. Det skulle kunna förklara att det är en högre andel barn i grupp 3 som har *personlig assistans* genom kommunen året efter ett avslag.

Det finns också insatser som är vanligare bland barn som tillhör grupp 1 i LSS personkrets. Det gäller *avlösarservice*, *korttidsvistelse* och *korttidstillsyn för skolungdomar*. Generellt för dessa LSS-insatser är att det framförallt är personer som tillhör grupp 1 i LSS personkrets som har dessa. År 2022 var det 97 procent av de som hade *avlösarservice* och 99 procent av de som hade *korttidsvistelse* och *korttidstillsyn för skolungdomar över 12 år* som tillhörde grupp 1.⁷³

Tabell 8 **Andel barn som har de tre vanligaste kommunala insatserna för barn, året före och efter Försäkringskassans beslut om avslag, efter grupp i LSS personkrets. Personer som fick beslut perioden 2018–2020. Procent**

	Personlig assistans		Korttidsvistelse		Avlösarservice	
	Året före	Året efter	Året före	Året efter	Året före	Året efter
Grupp 1	20	40	15	18	15	12
Grupp 3	25	59	3	5	8	4

Mindre vanligt med kommunala insatser för barn som inte bedöms omfattas av LSS personkrets

För att ha rätt till LSS-insatser och assistansersättning ska barnet omfattas av LSS personkrets. Kommunen och Försäkringskassan gör separata bedömningar om personkretstillhörighet, och de är inte bundna av varandras bedömningar.

⁷² När Försäkringskassan bedömt att barnet omfattas av LSS personkrets är orsaken till avslaget att barnets hjälp med grundläggande behov inte bedöms överstiga 20 timmar per vecka.

⁷³ Socialstyrelsen 2023b

Av alla barn som fick avslag under perioden 2018–2020 var det 16 procent som fick avslag för att Försäkringskassan bedömt att barnet inte omfattas av LSS personkrets. Av de barn som Försäkringskassan bedömt inte omfattas av LSS personkrets var det 22 procent som hade en kommunal insats året innan ett avslag och 32 procent som hade en kommunal insats året efter. Kommunala insatser är alltså mindre vanliga för de barn som inte bedöms omfattas av LSS personkrets.

Av de barn som fått avslag hos Försäkringskassan på grund av att de inte tillhör LSS personkrets var den vanligaste insatsen året före ett avslag *avlösning av anhörig*, som är en SoL-insats. Om en ansökan gäller stöd och service som finns reglerad i LSS, som exempelvis *avlösarservice*, och en liknande insats kan beviljas enligt SoL prövar kommunen i första hand om rätten till insats finns enligt LSS. Av de barn som fått avslag på ansökan om assistansersättning för att de inte omfattas av LSS personkrets är det 8 procent som haft *avlösning av anhörig* enligt SoL. Det är ungefär lika stor andel som hade insatsen året före och efter beslutet om avslag. För dessa barn skulle det kunna vara så att kommunen och Försäkringskassan båda bedömt att barnet inte omfattades av LSS personkrets, och att barnet därför får en insats enligt SoL. Men det kan också vara så att barnet har behövt stöd med behov som inte motsvarar någon insats enligt LSS.

Av de barn som fick avslag för att de inte bedömdes tillhöra LSS personkrets var det 6 procent som hade *personlig assistans* och 5 procent som hade *avlösarservice* året innan beslutet. Båda dessa insatser är insatser enligt LSS. För dessa barn, som har en LSS-insats genom kommunen samtidigt som Försäkringskassan gett ett avslag med motivering att de inte omfattas av LSS personkrets, har alltså kommunen gjort en annan bedömning av personkrets än vad Försäkringskassan gjort.

Tabell 9 Vanligaste kommunala insatserna för barn som Försäkringskassan bedömt inte omfattas av LSS personkrets, året före och efter Försäkringskassans beslut om avslag. Barn som fick beslut 2018–2020. Procent

Avlösning av anhörig		Personlig assistans		Avlösarservice	
Året före	Året efter	Året före	Året efter	Året före	Året efter
8	7	6	12	5	6

En mindre andel barn får insatser enligt SoL

Av alla barn som fick beslut under perioden 2018–2020 var det en mindre andel som hade en insats enligt SoL. För barn som fick avslag var det 3–4 procent som hade en insats enligt SoL året före och året efter beslutet. För barn som fick bifall var det 7 procent som hade en SoL-insats året före de beviljades assistansersättning. *Avlösning av anhörig* och *hemtjänst* var de vanligaste insatserna.

En anledning till att barnet haft insatser enligt SoL kan vara att kommunen bedömt att barnet inte omfattas av LSS personkrets, och att barnet därför inte kan få insatser enligt LSS. Det kan också bero på att barnet har behövt

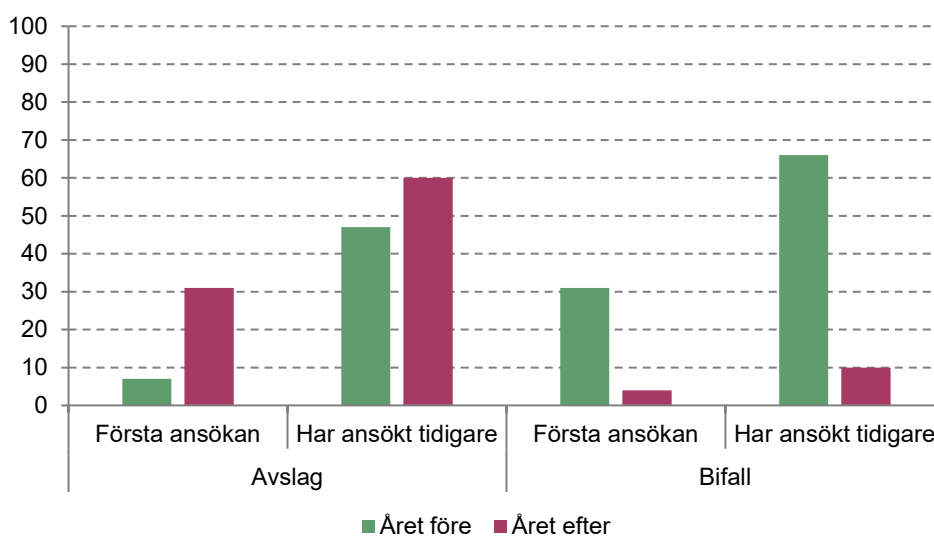
stöd med behov som inte kan ge rätt till *personlig assistans*, det gäller exempelvis hjälp med andning som blev ett behov som ger rätt till *personlig assistans* den 1 november 2019. 9 procent av barn i åldern 2–6 år som beviljades assistansersättning under perioden 2018–2020 har haft *avlösning av anhörig* och 3 procent hade *hemtjänst* året före beslutet. Det skulle kunna förklaras av att de hade behov av stöd som då inte kunde ge rätt till *personlig assistans*.

Högre andel med *personlig assistans* bland de som ansökt tidigare

Barn som tidigare ansökt och fått avslag på ansökan om assistansersättning har i större utsträckning *personlig assistans* genom kommunen än barn som ansöker om assistansersättning första gången. Det gäller både året före och året efter ett avslag. Året före ett avslag var det 7 procent av barnen som sökte om assistansersättning för första gången som hade *personlig assistans* jämfört med 47 procent av barnen som tidigare hade ansökt om assistansersättning och fått avslag. Året efter ett avslag har andelen med *personlig assistans* ökat i båda grupperna, men fortfarande är andelen högre för barn som tidigare ansökt och fått avslag.

Att andelen med *personlig assistans* året före Försäkringskassans beslut är högre för de som tidigare ansökt om assistansersättning gäller även för barn som beviljas assistansersättning. Året före ett bifall var det 31 procent av barnen som ansökt om assistansersättning första gången som hade *personlig assistans*. För barn som tidigare ansökt om assistansersättning och fått avslag och söker igen var det 66 procent som året före hade *personlig assistans* genom kommunen.

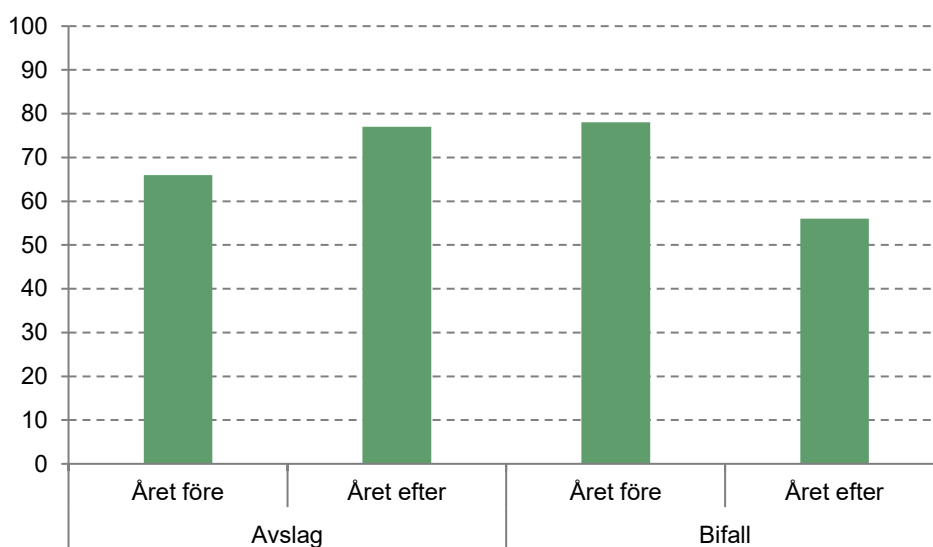
Figur 32 Andel barn med *personlig assistans* året före och året efter Försäkringskassans beslut, efter antal ansökningar. Personer som fick beslut perioden 2018–2020. Procent

Kommunala insatser för vuxna före och efter beslut om assistansersättning

För vuxna som fick avslag under perioden 2018–2020 var det 66 procent som hade någon kommunal insats året innan de fick avslag. Året efter ett avslag var det 77 procent som hade en kommunal insats. Jämfört med vuxna som fick bifall var det bland de som fick avslag en lägre andel som hade någon kommunal insats innan beslutet och en högre andel som hade en kommunal insats efter beslutet. Vuxna har i större utsträckning än barn stöd från kommunen både före och efter ett beslut om assistansersättning.

Figur 33 Andel vuxna med kommunal insats året före och året efter Försäkringskassans beslut om assistansersättning. Personer som fick beslut perioden 2018–2020. Procent

Andelen vuxna som har en kommunal insats ökar året efter ett avslag. Samtidigt var det 23 procent av de vuxna som året efter ett avslag inte hade någon kommunal insats. Av alla vuxna som fick avslag under perioden 2018–2020 var det 17 procent som året efter avslaget varken hade stöd från kommunen (enligt LSS och SoL) eller socialförsäkringen.

Vuxna har insatser både enligt LSS och SoL. Året före ett avslag är det vanligare att vuxna har insatser enligt SoL än enligt LSS. Året efter avslaget ökar andelen som har en insats enligt LSS, och är då något vanligare än insatser enligt SoL.

Tabell 10 Andel vuxna med stöd från kommunen året före och efter Försäkringskassans beslut om assistansersättning. Personer som fick beslut perioden 2018–2020. Procent

	Avslag		Bifall	
	Året före	Året efter	Året före	Året efter
LSS	35	51	45	20
SoL	42	46	52	45

Hemtjänst är vanligaste insatsen för vuxna före beslut

De två vanligaste kommunala insatserna som vuxna som ansöker om assistansersättning har är *hemtjänst* och *personlig assistans*. Det gäller både året före och året efter de får beslut från Försäkringskassan, och oavsett om de får avslag eller bifall på sin ansökan.

Tabell 11 Andel vuxna som har de tre vanligaste kommunala insatserna året före och efter Försäkringskassans beslut om assistansersättning. Personer som fick beslut perioden 2018–2020. Procent

	Avslag		Bifall				
	Året före	Året efter	Året före	Året efter	Året före	Året efter	
Hemtjänst	26	Personlig assistans	35	Personlig assistans	37	Annan SoL	25
Personlig assistans	21	Hemtjänst	27	Hemtjänst	33	Hemtjänst	14
Daglig verksamhet	11	Daglig verksamhet	16	Korttidsboende	13	Personlig assistans	11

Den vanligaste insatsen, *hemtjänst*, är ungefär lika vanlig året före ett avslag som året efter ett avslag. Däremot minskar andelen med *hemtjänst* året efter ett bifall från 33 procent året före till 14 procent året efter.

Den näst vanligaste insatsen året före ett avslag, *personlig assistans*, ökar från 21 procent året före till 35 procent året efter avslaget. Bland vuxna som får bifall minskar andelen med *personlig assistans*, från 37 procent året före ett bifall till 11 procent året efter. Både *hemtjänst* och *personlig assistans* kan tillgodose liknande behov som tillgodoses genom assistansersättning.

Den tredje vanligaste insatsen, *daglig verksamhet*, innebär sysselsättning för personer med funktionsnedsättning som är i yrkesverksam ålder, som saknar förvärvsarbete och inte utbildar sig. Rätten till daglig verksamhet enligt LSS gäller endast personer som tillhör grupp 1 och 2 i LSS personkrets.⁷⁴

Andelen vuxna med *daglig verksamhet* är högre året efter ett avslag jämfört med året före avslaget, 11 procent året före jämfört med 16 procent året efter. För vuxna som beviljas assistansersättning är det en lägre andel som har *daglig verksamhet* både året före (6 procent) och året efter (7 procent) ett bifall.

⁷⁴ 9 § 10 och 7 § första stycket LSS

För personer som beviljas assistansersättning är *korttidsboende* en vanlig insats året före Försäkringskassans beslut. Ett *korttidsboende* är ett tillfälligt boende som ger möjlighet till avlastning för anhöriga eller rehabilitering för den enskilde. Året efter ett bifall är den vanligaste insatsen någon annan insats enligt SoL, som i huvudsak är *trygghetslarm*. Även fast assistansersättning beviljats är det 14 procent av de vuxna som har *hemtjänst* och 11 procent som har *personlig assistans* året efter bifallet.

Att vissa som beviljats assistansersättning har *hemtjänst* året efter ett bifall skulle kunna bero på att uppgifter som inte görs tillsammans med den enskilde som ett led i det personliga stödet, exempelvis städning, inköp eller liknande uppgifter, inte ingår i beviljade assistanstimmar.⁷⁵ Ytterligare en förklaring kan vara att antalet assistanstimmar under den studerade perioden inte kunde utökas efter 65 års ålder.⁷⁶ Att vissa som beviljats assistansersättning har *personlig assistans* enligt LSS året efter kan bero på att kommunen beslutat om tillfällig utökning av *personlig assistans*⁷⁷. För den period som studeras här kan det dels vara en effekt av pandemin, då kommuner behövde besluta om tillfälliga utökningar på grund av att *dagliga verksamheter* stängde eller för att personliga assistenter blev sjuka och utförare hade svårt att tillgodose behoven.⁷⁸

De vanligaste insatserna året före och året efter ett beslut från Försäkringskassan är de samma både för kvinnor och män. Kvinnor har *hemtjänst* i större utsträckning än män, det gäller oavsett om det gäller året före eller året efter ett avslag eller ett bifall.

Daglig verksamhet vanligt för yngre vuxna

Året innan ett avslag var andelen med kommunal insats högre i åldersgrupperna 18–29 och 50–64 år, jämfört med personer i åldern 30–49 år. Året efter Försäkringskassans beslut ökade andelen i alla åldrar och andelen med kommunal insats var då högst för personer i åldrarna 18–29 år.

Vilka insatser som är vanligast varierar mellan personer i olika åldrar. *Daglig verksamhet* är vanligare bland yngre vuxna. I åldersgruppen 18–29 år är det en av de vanligaste insatserna.

Vuxna 18–29 år har framförallt insatser enligt LSS. Andra insatser som är relativt vanliga i denna grupp är *korttidstillsyn för skolungdomar över 12 år*⁷⁹, *korttidsvistelse* och *ledsagarservice*.

⁷⁵ prop. 1992/93:159 sida 175–176

⁷⁶ 51 kap. 10 § SFB i den lydelse som gällde före den 1 december 2022

⁷⁷ I förarbetena till LSS framgår att om ett tillfälligt behov av utökning av assistanstimmar uppstår ska behovet prövas av kommunen utifrån LSS. Prop. 1992/92:159 s. 70

⁷⁸ Socialstyrelsen 2021

⁷⁹ I åldersgruppen 18–29 ingår ungdomar som fortfarande går i skolan och som inte klara sig själva i anslutning till skoldagen eller under skollov, därför är korttidstillsyn för skolungdomar en av de insatser som är vanliga.

Hemtjänst är vanligare bland personer som är 30 år och äldre, särskilt vanligt är det från 50 års ålder. För personer i åldersgrupperna 18–64 är det ungefär lika vanligt med *hemtjänst* året före ett avslag som året efter ett avslag. För personer som är 65 år eller äldre är det en högre andel som har *hemtjänst* året efter ett avslag. *Personlig assistans* enligt LSS kan inte beviljas om inte den enskilde ansökt om insats senast dagen före hen fyller 65 år⁸⁰. Det skulle kunna förklara varför personer över 65 år i högre utsträckning har *hemtjänst* året efter avslag.

Året före ett avslag var andelen som hade *personlig assistans* högst bland personer i åldrarna 18–29 år. Året efter ett avslag har andelen som har *personlig assistans* ökat för samtliga åldrar och då är andelen som har *personlig assistans* högst bland personer i åldersgruppen 50–64 år.

Tabell 12 Andel vuxna som har de tre vanligaste kommunala insatserna för vuxna, året före och året efter Försäkringskassans beslut om avslag, efter ålder. Personer som fick beslut perioden 2018–2020. Procent.

	Hemtjänst		Personlig assistans		Daglig verksamhet	
	Året före	Året efter	Året före	Året efter	Året före	Året efter
18–29 år	7	9	26	35	24	43
30–49 år	25	24	22	34	14	14
50–64 år	37	38	18	37	3	4
65+ år	32	39	16	28	-	-

Anm.: Daglig verksamhet kan beviljas för personer som är i yrkesverksam ålder. Därför redovisas inte resultat för personer som är 65 år eller äldre.

Vanligare att inrikes födda har kommunala insatser

Inrikes födda har i större utsträckning än utrikes födda kommunala insatser. Det gäller både året före och året efter ett avslag. Skillnaderna gäller både *hemtjänst*, *personlig assistans* och *daglig verksamhet* och både året före och året efter ett avslag.

Tabell 13 Andel vuxna som har de vanligaste kommunala insatserna för vuxna, året före och året efter Försäkringskassans beslut om avslag, efter födelseland. Personer som fick beslut perioden 2018–2020. Procent.

	Hemtjänst		Personlig assistans		Daglig verksamhet	
	Året före	Året efter	Året före	Året efter	Året före	Året efter
Inrikes född	30	31	26	41	15	21
Utrikes född	21	23	16	28	7	10

Hemtjänst vanligare i grupp 3 och 2 i LSS personkrets

Av alla vuxna som har fått avslag på ansökan om assistansersättning under perioden 2018–2020 har Försäkringskassan bedömt att 59 procent tillhör

⁸⁰ 9 b § LSS, från och med 1 januari 2023 gäller 66 år

LSS personkrets. Av dem har 39 procent bedömts omfattas av grupp 1, 7 procent grupp 2 och resterande 55 procent grupp 3 i LSS personkrets.

Andelen som året före ett avslag hade någon kommunal insats var ungefär lika hög i samtliga grupper i personkretsen. Året efter avslaget ökade andelen med kommunal insats för alla grupper, men ökningen var större för grupp 2 och 3 än för grupp 1.

Det finns skillnader i vilka insatser som är vanliga i olika grupper året före och efter ett avslag. Året före ett avslag var *hemtjänst* den vanligaste insatsen i grupp 2 och 3. Året efter ett avslag är andelen med *hemtjänst* oförändrad inom grupp 2, medan den minskar i grupp 3. *Hemtjänst* är mindre vanligt för personer som tillhör grupp 1.

Personlig assistans är året före ett avslag ungefär lika vanligt för vuxna i grupp 1 och 3 medan det är lite mindre vanligt i grupp 2. Året efter ett avslag ökar andelen med *personlig assistans*. Ökningen är större inom grupp 2 och 3 än inom grupp 1. Högst andel som har *personlig assistans* finns då i grupp 3, 62 procent. Som redovisats tidigare i den här rapporten bedömdes vuxna i grupp 3 behöva fler timmar för hjälp med grundläggande behov än övriga grupper. Det skulle kunna förklara att det är en högre andel vuxna i grupp 3 som har *personlig assistans* genom kommunen året efter ett avslag.

Daglig verksamhet är den vanligaste insatsen för personer i grupp 1. 36 procent i grupp 1 hade daglig verksamhet året innan ett avslag. Året efter avslaget hade andelen ökat till 53 procent. Även personer i grupp 2 kan ha *daglig verksamhet* och även bland dem ökade andelen med denna insats året efter ett avslag. Rätten till *daglig verksamhet* enligt LSS gäller endast personer som tillhör grupp 1 och 2 i LSS.⁸¹ Att andelen med *daglig verksamhet* ökar kan vara en effekt av att unga vuxna slutat skolan och i stället börjat på *daglig verksamhet*. Den period som studeras här sammanfaller med Covid-19-pandemin, därför skulle ökningen av andelen med *daglig verksamhet* året efter ett beslut även kunna vara en effekt av pandemin, då många kommuner inte kunde verkställa beslut om *daglig verksamhet*.⁸²

För personer i grupp 2 och grupp 3 är *korttidsboende* en vanlig insats året före avslag. För båda grupperna är *korttidsboende* en vanlig insats även året före ett bifall. En del av de som omfattas av grupp 2 och 3 har fått en funktionsnedsättning till följd av en plötslig händelse, t.ex. en trafikolycka, eller en sjukdom som leder till ett omfattande stödbehov. Det skulle kunna förklara varför det är just de grupperna som har *korttidsboende* året innan de får beslut från Försäkringskassan.

⁸¹ 9 § 10 och 7 § första stycket LSS

⁸² Socialstyrelsen 2021

Tabell 14 Andel vuxna som har de tre vanligaste kommunala insatserna för vuxna, året före och efter Försäkringskassans beslut om avslag, efter grupp i LSS personkrets. Personer som fick beslut perioden 2018–2020. Procent

	Hemtjänst		Personlig assistans		Daglig verksamhet	
	Året före	Året efter	Året före	Året efter	Året före	Året efter
Grupp 1	7	7	29	35	36	53
Grupp 2	28	28	24	44	13	19
Grupp 3	40	35	31	62	-	-

Anm.: Rätten till daglig verksamhet enligt LSS gäller endast personer som tillhör grupp 1 och 2 i LSS.

Mindre vanligt med kommunala insatser för vuxna som inte bedöms omfattas av LSS personkrets

För att ha rätt till LSS-insatser och assistansersättning ska en person omfattas av LSS personkrets. Kommunen och Försäkringskassan gör separata bedömningar om personkretstillhörighet, och de är inte bundna av varandras bedömningar.

Av alla vuxna som fick avslag under perioden 2018–2020 var det 37 procent som fick avslag för att Försäkringskassan bedömt att personen inte omfattas av LSS personkrets. Av de vuxna som Försäkringskassan bedömt att de inte omfattas av LSS personkrets var det 46 procent som hade en kommunal insats året innan ett avslag och 58 procent som hade en kommunal insats året efter. För personer som inte bedöms omfattas av personkretsen är det vanligare med insatser enligt SoL än enligt LSS.

Bland personer som inte bedöms omfattas av personkretsen är *hemtjänst* den vanligaste insatsen. Det gäller både året före och året efter Försäkringskassans beslut. Av de vuxna som fick avslag för att de inte bedömdes tillhöra LSS personkrets var det 27 procent som hade *hemtjänst* året innan och 35 procent året efter.

Ledsagning enligt SoL och *personlig assistans* är ungefär lika vanliga året före ett avslag, 6–7 procent. Året efter ett avslag ökar andelen som har någon av dessa insatser. Andelen som har *personlig assistans* ökar dock mer än *ledsagning* enligt SoL.

För personer som har *personlig assistans* genom kommunen samtidigt som Försäkringskassan gett ett avslag på grund av att personen inte omfattas av LSS personkrets innebär det att kommunen gjort en annan bedömning av personkrets än vad Försäkringskassan gjort.

Tabell 15 Vanligaste kommunala insatserna för vuxna som Försäkringskassan bedömt inte omfattas av LSS personkrets, året före och efter Försäkringskassans beslut om avslag. Personer som fick beslut 2018–2020. Procent

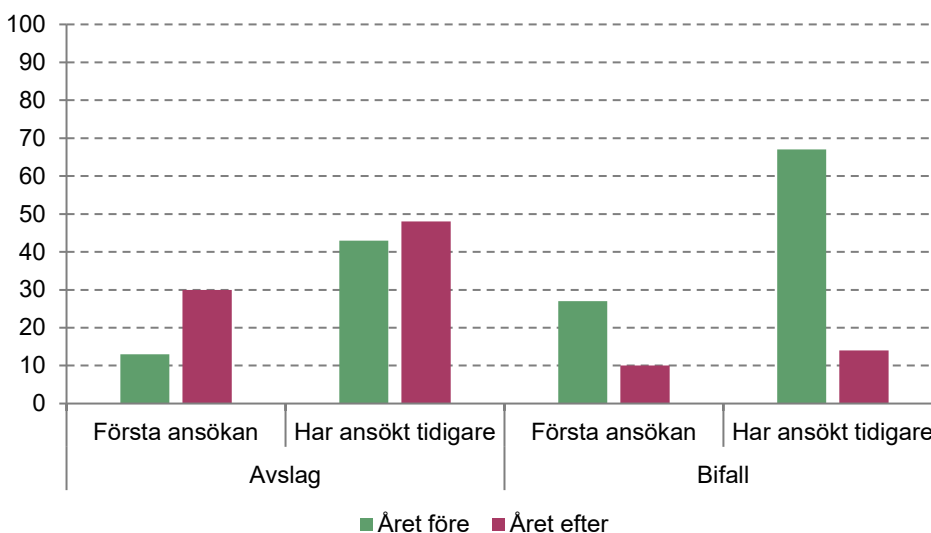
Hemtjänst		Ledsagning		Personlig assistans	
Året före	Året efter	Året före	Året efter	Året före	Året efter
27	35	7	9	6	13

Något högre andel med personlig assistans bland de som tidigare har fått avslag

Vuxna som tidigare ansökt och fått avslag på ansökan om assistansersättning har i större utsträckning *personlig assistans* genom kommunen än vuxna som ansöker om assistansersättning för första gången. Det gäller både året före och året efter ett avslag. Året före ett avslag var det 13 procent av vuxna som sökte första gången som hade *personlig assistans* jämfört med 43 procent av vuxna som tidigare hade ansökt om assistansersättning och fått avslag. Året efter ett avslag ökar andelen med *personlig assistans* tydligt bland de som ansöker för första gången, medan det är en mindre ökning bland personer som ansökt vid något tidigare tillfälle.

Att andelen med *personlig assistans* året före Försäkringskassans beslut är högre för de som tidigare ansökt om assistansersättning gäller även för vuxna som beviljas assistansersättning. Året före ett bifall var det 27 procent av vuxna som ansökt om assistansersättning första gången som hade *personlig assistans*. För vuxna som tidigare ansökt om assistansersättning och fått avslag och beviljas assistansersättning när de söker igen var det 67 procent som året före hade *personlig assistans* genom kommunen.

Figur 34 Andel vuxna med personlig assistans året före och året efter Försäkringskassans beslut, efter antal ansökningar. Personer som fick beslut perioden 2018–2020. Procent

Diskussion

Den här studien handlar om personer som får avslag på ansökan om assistansersättning, vilka orsaker som anges till avslagen, hur vanligt det är att ansöka igen efter ett avslag samt vilket annat stöd från samhället de är mottagare av.

Skillnader mellan olika grupper i befolkningen

Resultaten visar att det finns tydliga skillnader mellan olika grupper i befolkningen när det gäller andelen som får avslag, vilken orsaken till avslagen är samt hur vanligt det är att ha annat stöd från samhället innan och efter ansökan om assistansersättning.

Utrikes födda – ansöker i större utsträckning, får oftare avslag och har mer sällan annat stöd från samhället

För vuxna finns tydliga skillnader mellan inrikes och utrikes födda. Utrikes födda kvinnor och män ansöker i större utsträckning än inrikes födda kvinnor och män om assistansersättning. Andelen som får avslag är högre bland utrikes födda kvinnor och män, även om skillnaden jämfört med inrikes födda är mindre idag än i början av 2000-talet. Den högre andelen avslag bland utrikes födda vuxna kan inte förklaras av att utrikes födda har en annan sammansättning med avseende på kön, ålder eller grupp i LSS personkrets. Däremot är det en större andel utrikes födda som ansöker om assistansersättning som inte omfattas av LSS personkrets.

Att det är en högre andel avslag bland utrikes födda skulle möjligen kunna förklaras av att personer som bott en kort tid i Sverige har sämre förutsättningar vad gäller exempelvis språkkunskaper och underlag från sjukvården. Resultaten i denna studie visar dock att andelen avslag inte är högre för de som bott i Sverige mindre än fem år jämfört med utrikes födda som bott i Sverige längre tid. För den period som har undersökts här finns inte heller någon skillnad i andelen utrikes födda vuxna som inte bedöms tillhöra LSS personkrets mellan personer som bott mindre än fem år eller längre tid i Sverige innan ansökan om assistansersättning.

Utrikes födda har i mindre utsträckning än inrikes födda något annat samhällsstöd. De tre vanligaste insatserna bland vuxna; hemtjänst (SoL), personlig assistans (LSS) och daglig verksamhet (LSS), är alla mindre vanliga bland utrikes födda. Det gäller både året före och året efter ett avslag. Vad orsaken till detta är går inte att utläsa ur den här rapporten.

De resultat som presenteras i denna rapport gäller perioden 2018–2022 och det är inte säkert att resultaten skulle se likadana ut en annan period. Det beror på att invandringen till Sverige förändras över tid. Det gäller både antalet som invandrar, anledningen till att de invandrar och vilka som är de

vanligaste födelseländerna. Det gör att sammansättningen av gruppen utrikes födda förändras över tid.

Barn och vuxna får olika typer av stöd från samhället

Det är en större andel barn än vuxna som har någon form av stöd från samhället året före ansökan om assistansersättning. Bland barn i olika åldrar var det mellan 91 och 94 procent som hade någon form av stöd från samhället året innan beslutet om assistansersättning. Bland vuxna var motsvarande andelar mellan 71 och 84 procent.

Barn har oftare socialförsäkringsförmån och vuxna kommunal insats

Året före ett avslag får barn och deras familjer i större utsträckning ekonomiskt stöd från socialförsäkringen i form av omvårdnadsbidrag medan vuxna i större utsträckning får kommunala insatser. Det är alltså mindre vanligt att vuxna har någon av de socialförsäkringsförmåner som studeras här, det vill säga handikappersättning eller merkostnadsersättning. Det beror delvis på förmånernas utformning eftersom det inte finns någon socialförsäkringsförmån, utöver assistansersättning, som täcker hjälpbehov för vuxna.

Det finns skillnader i stödets innehåll mellan kommunala insatser och exempelvis omvårdnadsbidrag. Kommunalt stöd, exempelvis hemtjänst eller personlig assistans, handlar om att personen får stöd i sin vardag av en person som är anställd för uppdraget. När en person får en kommunal insats enligt SoL eller LSS har kommunen ansvar att följa upp beslutet, detta för att säkerställa att personen får sina behov tillgodosedda. Omvårdnadsbidrag syftar till att förbättra föräldrars ekonomiska förutsättningar att tillgodose ett barns behov av omvårdnad och tillsyn till följd av barnets funktionsnedsättning. År 2022 var omvårdnadsbidraget, beroende på vilken nivå som beviljats, mellan ca 2 500 och 10 000 kronor per månad före skatt. Omvårdnadsbidrag följs inte upp på motsvarande sätt som kommunala insatser. Innehållet i stödet till barn och vuxna skiljer sig alltså åt.

Vuxna och barn får olika insatser från kommunen

För vuxna är det vanligt med insatser både enligt LSS och SoL. Året före ett avslag är det vanligare att vuxna har insatser enligt SoL än enligt LSS. De vanligaste insatserna bland vuxna är hemtjänst och personlig assistans. Det gäller både året före och året efter ett avslag.

Barn har oftare en insats enligt LSS, det gäller både året före och efter ett avslag. De vanligaste insatserna för barn är personlig assistans, korttidsvistelse och avlösarservice. En förklaring till att barn främst har LSS-insatser är att de allra flesta barn som ansöker om assistansersättning bedöms omfattas av LSS personkrets.

Det finns alltså skillnader mellan vilken typ av stöd barn och vuxna har. Korttidsvistelse och avlösarservice är insatser som ger tillfällig avlastning för barnets föräldrar. Det innebär att föräldrar till barn med funktionsnedsättning har det huvudsakliga ansvaret för barnets extra

stödbehov, och får tillfällig avlösning genom de kommunala insatserna, medan vuxna med funktionsnedsättning får mer kontinuerligt stöd i form av personlig assistans och hemtjänst. Samtidigt visar den här studien att barn och deras familjer i större utsträckning har ekonomiskt stöd från socialförsäkringen i form av omvårdnadsbidrag. Rätten till omvårdnadsbidrag kan påverkas av om barnet har annat stöd från samhället. Det kan därför vara en förklaring till att barn oftare har stöd från socialförsäkringen än insatser från kommunen. Denna studie ger inte svar på om föräldrarna själva valt att få omvårdnadsbidrag i stället för att barnets behov tillgodoses genom kommunala insatser eller om föräldrarna har sökt stöd men fått avslag från kommunen. Samtidigt har kommunen det yttersta ansvaret för att den enskilde får den hjälp han eller hon behöver.

Tydliga skillnader mellan olika grupper i LSS personkrets

Både för barn och vuxna finns tydliga skillnader mellan personer som tillhör olika grupper inom LSS personkrets. De allra flesta barn som ansöker bedöms omfattas av LSS personkrets, vilket gör att det är mindre vanligt bland barn än bland vuxna att få avslag på grund av att man inte omfattas av personkretsen.

Högst andel avslag för personer som tillhör grupp 1

Det är en högre andel inom grupp 1 i LSS personkrets som får avslag. Bland de som får avslag bedöms personer inom grupp 1 behöva färre timmar för hjälp med grundläggande behov än personer i grupp 3. Det är också vanligare att personer i grupp 1 inte alls bedöms behöva hjälp med grundläggande behov. Skillnaderna mellan grupp 1 och 3 gäller både för barn och för vuxna.

Grupp 1 omfattar allt från personer med lindrig intellektuell funktionsnedsättning och autism till personer som har kombination av mycket svår intellektuell funktionsnedsättning och omfattande motorisk funktionsnedsättning. Inom gruppen finns det alltså en stor variation när det gäller behovet av stöd med de behov som ger rätt till assistansersättning.

Att det är många i grupp 1 som ansöker om assistansersättning trots att de inte uppfyller förutsättningarna för att beviljas ersättning skulle kunna vara ett uttryck för att övriga insatser inom LSS inte är tillräckligt anpassade till de behov som finns hos personer som omfattas av grupp 1 i LSS personkrets.

Efter ett avslag är grupp 3 de som oftast har någon kommunal insats

Året innan ett avslag från Försäkringskassan är andelen som har någon form av kommunal insats högre bland barn som tillhör grupp 1 i personkretsen än bland barn inom grupp 3. För vuxna är det lika vanligt att personer som tillhör grupp 1 och 3 i personkretsen har någon kommunal insats året innan Försäkringskassans beslut.

Året efter ett avslag är andelen med någon kommunal insats högre för personer inom grupp 3 än grupp 1. Det gäller både för vuxna och barn.

Vissa insatser är vanligare inom grupp 1 och andra insatser inom grupp 3. Bland barn är personlig assistans vanligare bland barn inom grupp 3 medan avlösarservice, korttidsvistelse och korttidstillsyn för skolungdomar är vanligare för barn inom grupp 1. Bland vuxna är hemtjänst och personlig assistans vanligare inom grupp 3. Daglig verksamhet är den vanligaste insatsen för personer i grupp 1.

Personer inom grupp 1 ansöker oftare flera gånger

Både bland barn och vuxna är det en högre andel inom grupp 1 än inom andra grupper i personkretsen som ansökt om assistanssättning mer än en gång. Eftersom andelen avslag är högre för den gruppen är det naturligt att den gruppen ansöker igen efter ett avslag. Däremot har det gått längre tid mellan första och de följande besluten för personer i grupp 1 jämfört med personer i grupp 3.

Försäkringskassan och kommunen gör fristående bedömningar

Vissa resultat i denna rapport tyder på att kommunen och Försäkringskassan ibland gör olika bedömningar av vilka som omfattas av LSS personkrets. Det gäller exempelvis de fall då Försäkringskassan gett avslag på ansökan om assistanssättning och orsaken är att personen inte omfattas av LSS personkrets, och samma person har insatser enligt LSS genom kommunen.

Ett statligt huvudmannaskap

I utredningen *Ett statligt huvudmannaskap för personlig assistans* föreslås att huvudmannaskapet för den personliga assistansen ska samlas hos staten. Det skulle innebära att den som behöver personlig assistans bara kan ansöka om assistanssättning från Försäkringskassan. Utredningens huvudförslag innebär att den nuvarande kvalifikationen för rätt till personlig assistans enligt LSS, som används i kommunerna, ska behållas. Det innebär att en individuell bedömning ska göras utifrån kvantitativa och kvalitativa aspekter. Det innebär att det inte längre kommer finnas någon angiven tid för hur omfattande behovet av hjälp med grundläggande behov behöver vara för att ha rätt till assistanssättning.

Svårt att förutse konsekvenserna av ett ändrat huvudmannaskap

Att de grundläggande behoven inte överstiger 20 timmar per vecka är idag den vanligaste orsaken till avslag. Av de som fick avslag på ansökan om assistanssättning under perioden 2018–2020 har 82 procent av alla avslag bland barn och 59 procent bland vuxna berott på detta. Det här är en grupp som kan påverkas av om huvudmannaskapet ändras. De som idag får avslag för att de grundläggande behoven inte överstiger 20 timmar behöver idag ansöka om personlig assistans hos kommunen. Av de som fick avslag för att de grundläggande behoven inte översteg 20 timmar per vecka var det året efter 44 procent av barnen och 51 procent av de vuxna som fått personlig assistans från kommunen. Den här studie ger inte svar på om alla som fick avslag av den här orsaken har ansökt om personlig assistans hos kommunen. De kan också blivit beviljade personlig assistans efter den studerade

perioden. Det är svårt att förutse hur ett eventuellt ändrat huvudmannaskap skulle påverka både antalet som kommer att ansöka om assistansersättning hos Försäkringskassan och hur andelen avslag kommer att påverkas av förändringen.

Kommuner viktig aktör oavsett huvudmannaskap för assistansen

Personer med funktionsnedsättning har ofta stöd från både kommunen och Försäkringskassan. Det kan ibland vara samtidigt och ibland under olika perioder i livet. Eftersom personlig assistans är en av tio insatser enligt LSS kommer det även i framtiden, om staten ensam skulle ha ansvaret för personlig assistans, finnas ett behov för enskilda med funktionsnedsättning att ha kontakt med både Försäkringskassan och kommunen. Även efter en eventuell förändring av huvudmannaskapet kommer kommunen ha ansvaret för övriga insatser om stöd och service, som tillsammans med personlig assistans ska göra det möjligt att leva ett liv så likt andra som möjligt.

Förslag på kommande studier

Vad orsakar skillnaderna mellan inrikes och utrikes födda?

Utifrån resultaten i denna rapport finns ingen tydlig förklaring till varför utrikes födda i större utsträckning ansöker om assistansersättning och får avslag och i mindre utsträckning har andra typer av stöd från samhället. För att bättre förstå dessa skillnader och kunna identifiera vilka åtgärder som behöver göras skulle det behövas en studie kring detta. Frågor att undersöka är varför utrikes födda i större utsträckning ansöker om assistansersättning. Finns det skillnader mellan inrikes och utrikes födda när det gäller förekomst av olika former av funktionsnedsättning och diagnoser? Varifrån får inrikes och utrikes födda information om vilket stöd från samhället de kan ansöka om, och vilken typ av stöd får de? En annan frågeställning är om det finns skillnader i beslutsunderlaget, det vill säga medicinska underlag och beskrivning av hjälpbehov, mellan inrikes och utrikes födda.

Vilket stöd behöver föräldrar till barn med funktionsnedsättning att söka rätt insats från början?

Resultat i denna rapport visar att barn med funktionsnedsättning ofta får stöd från kommunen först efter avslag på ansökan om assistansersättning. Det saknas nationell statistik över avslag på ansökan om kommunala insatser, vilket gör att det inte går att svara på om föräldrar till barn med funktionsnedsättning först ansöker om stöd hos kommunen eller om assistansersättning hos Försäkringskassan. Eftersom det är vanligt att familjen har stöd via socialförsäkringen året innan skulle det kunna vara så att familjen i första hand ansöker om stöd från Försäkringskassan, som de redan har kontakt med, även om barnet egentligen inte har de behov som ger rätt till assistansersättning. Under tiden som föräldrarna väntar på att få ett svar på ansökan om assistansersättning kan det vara så att barnet inte har det stöd från samhället som det har rätt till. Det innebär en ökad belastning för barnets föräldrar som själva behöver ta det huvudsakliga ansvaret för barnet.

För att kunna identifiera åtgärder för att föräldrar till barn med funktionsnedsättning ska söka rätt stöd från början behövs mer kunskap om vad föräldrar idag får för hjälp i samband med en ansökan om stöd till barnet. I vilken ordning ansöker föräldrarna idag om personlig assistans, är det först hos kommunen eller först hos Försäkringskassan? I vilken omfattning får föräldrar stöd av någon (kommunen, regionen, annan) inför en ansökan om stöd från samhället till barnet, och vilken typ av stöd får de? Finns det regionala skillnader i vilket stöd föräldrarna får?

Referenser

Förordning (1993:1091) om assistansersättning.

Försäkringskassan (2015). *Assistansersättningens utveckling*. Socialförsäkringsrapport 2015:13. Stockholm: Försäkringskassan.

Försäkringskassan (2017). *Avslag inom assistansersättning. Hur kan vi förstå den senaste tidens ökning?* Socialförsäkringsrapport 2017:8. Stockholm: Försäkringskassan.

Försäkringskassan (2019). *Indikatorer för att följa utvecklingen av assistansersättningen*. Svar på regeringsuppdrag dnr. 007095–2019. Stockholm: Försäkringskassan.

Försäkringskassan (2020a). *Analys av minskat antal mottagare av assistansersättningen*. Svar på regeringsuppdrag dnr. 1381–2020. Stockholm: Försäkringskassan.

Försäkringskassan (2020b). *Indikatorer för att följa utvecklingen av assistansersättningen*. Svar på regeringsuppdrag dnr 001380–2020. Stockholm: Försäkringskassan.

Försäkringskassan (2021). *Indikatorer för att följa utvecklingen av assistansersättningen*. Svar på regeringsuppdrag dnr 2021/000464. Stockholm: Försäkringskassan.

Försäkringskassan (2022). *Indikatorer för att följa utvecklingen av assistansersättningen*. Svar på regeringsuppdrag dnr 2022/002562. Stockholm: Försäkringskassan.

Försäkringskassan (2023a). *Indikatorer för att följa utvecklingen av assistansersättningen*. Svar på regeringsuppdrag dnr 2023/002100. Stockholm: Försäkringskassan.

Försäkringskassan (2023b). *Remissvar: Ett statligt huvudmannaskap för personlig assistans – Ökad likvärdighet, långsiktighet och kvalitet (SOU 2023:9)*.

Försäkringskassans vägledning 2003:6. *Assistansersättning version 33*.

HFD 2012 ref. 41

HFD 2015 ref. 46

HFD 2018 ref. 56

Inspektionen för socialförsäkring (ISF) 2014. *Assistansersättning och kommunala stöd till personer med funktionsnedsättning*. Rapport 2014:9. Stockholm: Inspektionen för socialförsäkringen.

Kommittédirektiv (2021:76). *Statligt huvudmannaskap för personlig assistans*. Regeringens kommittédirektiv.

Lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade.

Prop. 1992/93:159. *Om stöd och service till vissa funktionshindrade*.

RÅ 1997 ref. 23

RÅ 2009 ref. 57

SFB. Socialförsäkringsbalken (2010:110).

SFS 2019:618 Lag om ändring i lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade.

Socialstyrelsen (2017). *Konsekvenser av domar om det femte grundläggande behovet*.

Socialstyrelsen (2019). *Insatser och stöd till personer med funktionsnedsättning. Lägesrapport 2019*. Artikelnummer 2019-3-7.

Socialstyrelsen (2021). *Covid-19:s konsekvenser för personer med insatser enligt LSS*. Artikelnummer 2021-8-7520

Socialstyrelsen (2022). *Insatser och stöd till personer med funktionsnedsättning. Lägesrapport 2022*. Artikelnummer 2022-3-7815

Socialstyrelsen (2023a). *Insatser och stöd till personer med funktionsnedsättning. Lägesrapport 2023*. Artikelnummer 2023-4-8476

Socialstyrelsen (2023b) *Statistik om insatser enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade 2022*. Art. nr: 2023-4-8480

Socialstyrelsen (2023c). *Statistik om socialtjänstinsatser till personer med funktionsnedsättning 2022*. Art.nr: 2023-5-8577

Socialtjänstlag (2001:453) (SoL).

SOU 2008:77 *Möjlighet att leva som andra*.

SOU 2018:88 *Översyn av insatser enligt LSS och assistansersättningen*.

SOU 2023:9 *Ett statligt huvudmannaskap för personlig assistans. Ökad likvärdighet, långsiktighet och kvalitet*.

Statistiska centralbyrån (2023a). *Folkmängden efter ålder och kön. År 1860–2022*. Hämtad den 31 oktober 2023 från https://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START__BE__BE0101__BE0101A/BefolkningR1860N/

Statistiska centralbyrån (2023b). *Inrikes och utrikes födda efter region, ålder och kön. År 2000–2022*. Hämtad den 31 oktober 2023 från https://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START__BE__BE0101__BE0101E/InrUtrFoddaRegAlKon/

Bilaga 1. Datakällor och definitioner av begrepp

Datakällor

I den här rapporten har uppgifter hämtats från olika datakällor, vilka beskrivs nedan.

Datalagret STORE

Försäkringskassan har tillgång till registerdata med uppgifter som behövs för att kunna betala ut assistansersättning. Här finns bland annat uppgifter om kön, ålder, personkrets, kommun, antal beviljade timmar, anordnare, utbetalningar och tidigare beslut.

Registerdata ger möjlighet att följa utvecklingen över tid, vad gäller både antal assistansmottagare och genomsnittligt antal timmar. Uppgifterna finns uppdelade efter bland annat kön, åldersgrupper och län. Det går även att göra analyser av utvecklingen av antalet timmar uppdelat på exempelvis anordnartyp. Genom att sambearbeta uppgifter från olika register går det även att följa utvecklingen över tid för exempelvis olika diagnoser.

Olika handläggningssystem: HAPO och TP

Sedan juni 2017 har Försäkringskassan ett nytt IT-stöd för assistansersättningen, Handläggningssystemet (HAPO). HAPO är ett sammanhållet handläggningssystem som gör att handläggaren slipper växla mellan olika IT-system. Genom HAPO finns det numera uppgifter i den löpande statistiken om vilka olika behov mottagarna beviljats tid för och hur många timmar som beviljats för vart och ett av behoven. Även vid avslagsbeslut registreras bedömt antal timmar grundläggande behov.⁸³

I det tidigare systemet (TP), ingick bland annat information om mottagaren, beslut, utbetalningsinformation och ärendehantering. Statistiken i HAPO registreras inte på samma sätt som i TP, vilket kan innebära att det blir viss skillnad i redovisningarna.⁸⁴

HAPO gör det möjligt att ta fram ny och förbättrad statistik. Under en övergångsperiod skulle alla beslut registreras i både HAPO och TP och

⁸³ Uppgifter om timmar för grundläggande behov vid avslag finns bara för personer som bedömts tillhöra personkretsen för LSS och som därefter fått en bedömning av sina grundläggande behov.

⁸⁴ För samtliga mottagare ligger skillnaden mellan det gamla och nya handläggningssystemet i hur besluten är registrerade. I det nya systemet är beslutet registrerat efter antalet timmar som står i beslutsbrevet till mottagaren i stället för antalet timmar per avräkningsperiod som var fallet i det gamla systemet. Den här skillnaden kan innebära ett tidsseriebrott.

under den här perioden baserades fortfarande alla utbetalningar av assistansersättning på den information som kom från TP. En del beslut missades emellertid under den här perioden att registreras i HAPO, vilket innebär att en del beslut från 2017 och 2018 saknar de detaljerade beslutsuppgifter som ska finnas i HAPO.

I den här rapporten används uppgifter från HAPO från och med 2018, vilket är det första året som det finns helårssiffror för. Uppgifter som tex. Grupp i LSS personkrets, orsak till avslag samt bedömda timmar vid avslag finns tillgängliga enbart i HAPO, vilket innebär att dessa mått och nyckeltal endast går att följa de senaste fem åren, det vill säga 2018–2022.

Kompletterande datakällor

För kapitlet Annat stöd från samhället har ytterligare uppgifter inhämtats för personer som har fått beslut om assistansersättning under perioden 2018–2020. Uppgifterna och dess datakälla redogörs nedan.

Uppgifter från Försäkringskassan

Uppgifter om utbetalningar av andra socialförsäkringsförmåner för personer med funktionsnedsättning i form av omvårdnadsbidrag, vårdbidrag, merkostnadsersättning och handikappersättning under perioden 2017–2021 har inhämtats från Försäkringskassans datalager STORE.

Uppgifter från Socialstyrelsen

Registerdata från Socialstyrelsen omfattar verkställda kommunala stödinsatser enligt socialtjänstlagen (2001:453), lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade och hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) under perioden 2017–2021.

Definitioner av begrepp

Ålder

Ålder som redovisas i rapporten baseras på ålder vid årets slut det år man får beslut på ansökan om assistansersättning.

Ansökan

Begreppet ansökan används oavsett om prövningen av rätten till assistansersättning har sin grund i en ansökan från den enskilde eller en anmälan från kommunen.

Beslut

I rapporten ingår endast beslut på ansökan om rätten till ersättning för en person som inte uppbär assistansersättning.

I kapitlen *Personer som får avslag på ansökan om assistansersättning* och *Personer som ansökt flera gånger* begränsas antal beslut till ett avslag och

ett bifall per år per person. Det innebär att en person som mest kan ha två beslut under ett år.

I kapitel *Personer som ansökt flera gånger* ingår personer som fått ett första beslut från och med 2002.

I kapitel *Annat stöd från samhället* ingår det första beslutet för personer som fått beslut under perioden 2018–2020.

Avslag

Avslag är ett beslut om att ersättningen inte beviljas efter en ansökan eller anmälan. Avslag som ändras vid omprövning eller domstol till bifall ingår inte.

Personer som ansökt flera gånger

En person som inte har assistansersättning som ansöker igen efter att vid närmast tidigare beslut fått avslag.

Eftersom antal beslut i kapitlet *Personer som ansökt flera gånger* är avgränsat till ett avslag per år kan utfallet påverkas för personer som får sitt första avslag och ytterligare ett avslag under samma år. Om en person får ett första avslag och ytterligare ett avslag samma år ingår endast första avslaget det året. Det innebär att det finns ett bortfall av personer som fått avslag på andra beslutet under ett år. Det uppskattas vara mindre än 3 procent av totalt antal personer som får beslut per år (60 eller färre beslut per år).

Tid sedan föregående beslut

Perioden mellan närmast tidigare avslag och nytt beslut för en person som inte har assistansersättning och ansökt flera gånger.

Vistelsetid

Perioden mellan senaste invandringsdatum och beslutsdatum för utrikes födda. Om en person har flera invandringsdatum beräknas perioden utifrån det invandringsdatumet som är närmast före beslutsdatum.

Annat stöd från samhället

I rapporten ingår två typer av stöd som annat samhällsstöd: kommunala insatser (enligt SoL och LSS) eller socialförsäkringsförmån till personer med funktionsnedsättning.

Population

I detta kapitel ingår personer som fått beslut om rätten till assistansersättning under perioden 2018–2020. Populationen är avgränsad till personer som var folkbokförda i Sverige i slutet av året som föregår året före beslut, i slutet av året före beslut, året man fick beslut samt året efter beslut.

Det innebär att barn som är 1 år eller yngre i slutet av året de fick beslut inte ingår. Personer som inte varit registrerade (till exempel invandrat samma år som de fick beslut) eller avregistrerats från folkbokföringen under studerad period (till exempel för att de har utvandrat eller avlidit) ingår inte.

Mottagare av samhällsstöd

Uppgifter om samhällsstöd som personer har eller inte har mottagit registreras för varje år. Det inkluderar verkställda kommunala insatser eller utbetalda socialförsäkringsförmåner ett givet år.

Mottagare av annat samhällsstöd året före beslut

Registrerad uppgift om annat samhällsstöd året före ett beslut eller året efter beslut. Gäller personer som fått ett beslut mellan 2018–2020. För samhällsstöd året före beslut gäller uppgifter från 2017 till 2019. För samhällsstöd året efter beslut gäller uppgifter från 2018 till 2021.

Bilaga 2. Förändringar inom assistansersättningen

Tabell 16 **Förändringar som gäller grundläggande behov under perioden 2006–2020**

Tidpunkt	Förändring
Mars 2006 och november 2007	Försäkringskassan förtydligar hur tid för att tillgodose de grundläggande behoven ska beräknas och att hjälpen ska vara av mycket personlig karaktär för att ses som grundläggande behov.
Juni 2009	Regeringsrätten (RÅ 2009 ref. 57) klargör att grundläggande behov handlar om hjälpbehov som uppfattas som mycket privata och känsliga för den personliga integriteten och där personen måste anses ha ett särskilt intresse av att bestämma vem som ska ge sådan hjälp och hur den ska ges. All hjälp med exempelvis måltider eller påklädning är inte av sådant kvalificerat slag att det ska ses som grundläggande behov. Försäkringskassans tolkning och stöd med anledning av domen skedde successivt.
April 2011	Försäkringskassan förtydligar vad som krävs för att personlig hygien, måltider och av- och påklädning ska betraktas som ett grundläggande behov. Förtydligandet har sin grund i Försäkringskassans tolkning av RÅ 2009 ref. 57
Juli 2012	Högsta förvaltningsdomstolen (HFD 2012 ref. 41) uttalar följande. Behov av sjukvårdande insatser enligt HSL principiellt inte beaktas vid bedömningen av om det finns rätt till personlig assistans. En annan sak är att sjukvårdande insatser i form av s.k. egenvård kan berättiga till personlig assistans för andra personliga behov i de fall där det konstateras att den enskilde redan har rätt till personlig assistans för att tillgodose sina grundläggande behov.
December 2012	Försäkringskassan förtydligar vad som krävs för att kommunikation och annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper ska betraktas som grundläggande behov. Förtydligandet har sin grund i Försäkringskassans analys av domstolsavgöranden gällande dessa behov.
Januari - Maj 2015	Försäkringskassan förtydligar hur bedömningen av föräldraansvar ska göras. För de grundläggande behoven personlig hygien, kommunikation och annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper förtydligar Försäkringskassan utifrån barnets ålder hur föräldraansvaret ska bedömas.
Juni 2015	Dom (HFD 2015 ref 46) som förtydligar att det grundläggande behovet annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om den försäkrade endast avser personer med psykisk funktionsnedsättning.
Maj 2016	Försäkringskassan förtydligar att varken sjukvårdande insatser enligt hälso- och sjukvårdslagen eller i fall det utförs som egenvård kan vara grundläggande behov. Måltider i form av sondmatning är exempel på åtgärder som i många fall utförs som egenvård.
Augusti 2017	Försäkringskassan förtydligar att det grundläggande behovet hjälp med personlig hygien typiskt sett handlar om att hålla sig ren och liknande behov. Det innebar bl. a. att hjälp med insmörjning, rituell tvättning och sminkning inte längre sågs som hjälp med grundläggande behov.
April 2018	Dom (HFD 2018 ref. 21) som klargör att egenvård som avser något av de grundläggande behoven kan om den hjälp som behövs är av tillräckligt integritetskänslig karaktär ge rätt till insatsen personlig assistans. I samma dom uttalade HFD att sondmatning ska betraktas som intag av en måltid och utgör därmed ett grundläggande behov om hjälpen är av tillräckligt privat karaktär. Försäkringskassan förtydligar i juni 2018 vilken hjälp med sondmatning som vanligen är tillräckligt privat och integritetskänslig och vilken hjälp som typiskt sett inte är det.
November 2019	Lagändring: Hjälp med andning ska vara ett grundläggande behov som ger rätt till personlig assistans.
December 2019	Dom (HFD 2019 ref. 56) som klargör att personlig hygien är att hålla kroppen ren från smuts och andra ohälsosamma ämnen och att hjälpen är av mycket privat eller integritetskänslig karaktär. HFD gjorde en något snävare tolkning av begreppet personlig hygien än Försäkringskassan gjort 2017.
Juli 2020	Lagändring: Hjälp med andning och måltider i form av sondmatning ska vara grundläggande behov, oavsett hjälpens karaktär. För hjälp med andning och sondmatning ska inte någon hänsyn tas till föräldraansvar och det krävs inte heller särskilda skäl för att assistansersättning ska kunna lämnas i barnomsorg och skola för sådan hjälp.

Bilaga 3. Tabeller

Tabell 17 **Antal personer som fått bifall respektive avslag samt totalt antal som fått beslut på sin ansökan om assistansersättning, år 2002–2022**

År	Avslag	Bifall	Totalt
2002	605	1 674	2 279
2003	520	1 495	2 015
2004	732	1 571	2 303
2005	779	1 584	2 363
2006	813	1 673	2 486
2007	831	1 570	2 401
2008	1 207	1 258	2 465
2009	1 439	1 441	2 880
2010	1 436	1 197	2 633
2011	1 294	1 053	2 347
2012	1 449	1 011	2 460
2013	1 450	1 127	2 577
2014	1 506	1 072	2 578
2015	1 816	879	2 695
2016	1 927	511	2 438
2017	1 668	317	1 985
2018	1 667	383	2 050
2019	1 555	358	1 913
2020	1 801	449	2 250
2021	1 478	519	1 997
2022	1 501	449	1 950

Källa: Försäkringskassans datalager STORE.

Tabell 18 **Antal personer som får bifall respektive avslag samt totalt antal som får beslut på sin ansökan om assistansersättning, fördelat på ålder och kön, 2002–2022**

År	Flickor		Kvinnor		Män		Pojkar		Totalt
	Avslag	Bifall	Avslag	Bifall	Avslag	Bifall	Avslag	Bifall	
2002	48	205	221	620	249	632	87	217	2 279
2003	46	150	203	554	206	564	65	227	2 015
2004	82	172	303	585	231	607	116	207	2 303
2005	72	153	297	593	296	569	114	269	2 363
2006	68	169	295	599	328	659	122	246	2 486
2007	80	173	311	595	307	558	133	244	2 401
2008	110	139	430	435	463	455	204	229	2 465
2009	157	170	510	466	507	506	265	299	2 880
2010	148	184	509	354	519	446	260	213	2 633
2011	147	126	427	325	492	386	228	216	2 347
2012	153	164	510	319	537	319	249	209	2 460
2013	166	176	504	341	507	366	273	244	2 577
2014	170	169	486	319	543	359	307	225	2 578
2015	244	119	587	289	599	302	386	169	2 695
2016	270	65	587	166	669	190	401	90	2 438
2017	205	34	538	107	536	122	389	54	1 985
2018	247	57	463	100	536	141	421	85	2 050
2019	246	70	405	74	488	116	416	98	1 913
2020	242	87	500	94	596	138	463	130	2 250
2021	210	130	382	96	486	127	400	166	1 997
2022	227	90	401	97	445	112	428	150	1 950

Källa: Försäkringskassans datalager STORE.

Tabell 19 **Antal barn som får bifall respektive avslag samt totalt antal som får beslut på sin ansökan om assistansersättning, fördelat på ålder och kön, 2002–2022**

År	Flickor						Pojkar						Totalt
	0–6 år		7–11 år		12–17 år		0–6 år		7–11 år		12–17 år		
	Avslag	Bifall	Avslag	Bifall	Avslag	Bifall	Avslag	Bifall	Avslag	Bifall	Avslag	Bifall	
2002	16	63	9	69	23	73	24	68	34	74	29	75	557
2003	21	49	12	52	13	49	27	68	18	73	20	86	488
2004	30	70	26	49	26	53	37	70	39	60	40	77	577
2005	26	62	22	35	24	56	34	97	40	84	40	88	608
2006	25	70	23	51	20	48	39	76	43	87	40	83	605
2007	31	74	18	47	31	52	44	82	49	82	40	80	630
2008	32	60	31	45	47	34	67	85	71	80	66	64	682
2009	70	81	37	48	50	41	86	132	88	84	91	83	891
2010	57	95	52	54	39	35	100	85	89	69	71	59	805
2011	54	64	37	34	56	28	65	87	80	70	83	59	717
2012	62	79	49	46	42	39	94	91	80	76	75	42	775
2013	59	87	54	57	53	32	97	108	103	85	73	51	859
2014	67	87	53	49	50	33	107	89	120	92	80	44	871
2015	108	48	58	50	78	21	147	73	127	62	112	34	918
2016	119	16	75	22	76	27	157	23	136	36	108	31	826
2017	88	7	61	22	56	5	145	9	158	19	86	26	682
2018	87	22	89	22	71	13	139	27	163	36	119	22	810
2019	93	32	91	25	62	13	120	36	168	41	128	21	830
2020	81	45	86	30	75	12	144	67	201	43	118	20	922
2021	59	70	84	46	67	14	134	86	171	56	95	24	906
2022	65	49	90	30	72	11	128	75	178	46	122	29	895

Källa: Försäkringskassans datalager STORE.

Tabell 20 **Antal vuxna som får bifall respektive avslag samt totalt antal som får beslut på sin ansökan om assistansersättning, fördelat på åldersgrupper och kön, 2002–2022**

År	Kvinnor								Män								Totalt
	18–29		30–49		50–64		65 +		18–29		30–49		50–64		65 +		
	A	B	A	B	A	B	A	B	A	B	A	B	A	B	A	B	
2002	45	94	92	160	75	326	9	40	49	109	100	169	91	318	9	36	1 722
2003	31	73	90	153	69	303	13	25	36	86	76	157	85	286	9	35	1 527
2004	56	64	106	189	128	315	13	17	58	109	68	169	88	306	17	23	1 726
2005	51	73	98	154	127	339	21	27	50	99	94	124	135	308	17	38	1 755
2006	52	75	94	170	125	311	24	43	72	93	97	163	135	370	24	33	1 881
2007	61	71	99	152	129	341	22	31	70	91	96	119	118	306	23	42	1 771
2008	77	59	142	111	172	229	39	36	89	94	146	108	187	216	41	37	1 783
2009	80	63	169	116	222	251	39	36	110	120	147	112	203	248	47	26	1 989
2010	109	49	156	93	197	196	47	16	110	82	137	119	224	223	48	22	1 828
2011	82	50	131	87	177	165	37	23	107	65	136	93	203	207	46	21	1 630
2012	100	46	161	93	194	153	55	27	136	66	151	71	196	159	54	23	1 685
2013	98	69	150	83	212	167	44	22	123	84	106	90	227	168	51	24	1 718
2014	87	42	151	80	204	167	44	30	128	78	137	94	223	161	55	26	1 707
2015	120	51	199	67	226	146	42	25	132	57	183	72	232	147	52	26	1 777
2016	124	26	190	38	236	90	37	12	180	37	173	48	255	96	61	9	1 612
2017	110	17	164	27	223	54	41	9	122	31	148	32	222	49	44	10	1 303
2018	90	21	143	26	191	48	39	5	148	26	153	31	194	75	41	9	1 240
2019	70	10	133	15	173	42	29	7	124	28	135	30	185	45	44	13	1 083
2020	117	14	130	24	217	51	36	5	159	29	142	37	240	66	55	6	1 328
2021	82	12	120	30	149	47	31	7	122	19	127	21	198	79	39	8	1 091
2022	86	13	115	14	170	61	30	9	121	21	106	28	180	53	38	10	1 055

Källa: Försäkringskassans datalager STORE.
Anm.: A = Avslag och B = Bifall.

Tabell 21 **Antal personer som får bifall respektive avslag samt totalt antal som får beslut på sin ansökan om assistansersättning, fördelat på födelseland, ålder och kön, 2002–2022**

År	Inrikes född								Utrikes född								Totalt
	Flickor		Pojkar		Kvinnor		Män		Flickor		Pojkar		Kvinnor		Män		
	A	B	A	B	A	B	A	B	A	B	A	B	A	B	A	B	
2002	37	181	72	196	158	521	160	519	11	24	15	21	63	99	89	113	2 279
2003	41	125	55	201	147	484	137	462	5	25	10	26	56	70	69	102	2 015
2004	69	149	88	188	187	491	154	517	13	23	28	19	116	94	77	90	2 303
2005	61	136	91	240	211	484	199	480	11	17	23	29	86	109	97	89	2 363
2006	56	151	103	204	198	514	216	518	12	18	19	42	97	85	112	141	2 486
2007	62	150	119	206	198	487	192	457	18	23	14	38	113	108	115	101	2 401
2008	82	105	175	186	303	356	302	365	28	34	29	43	127	79	161	90	2 465
2009	127	144	201	245	313	366	292	397	30	26	64	54	197	100	215	109	2 880
2010	107	155	207	170	294	281	288	335	41	29	53	43	215	73	231	111	2 633
2011	100	102	175	182	252	264	282	292	47	24	53	34	175	61	210	94	2 347
2012	118	144	198	178	302	248	305	232	35	20	51	31	208	71	232	87	2 460
2013	124	141	219	199	300	250	315	282	42	35	54	45	204	91	192	84	2 577
2014	120	135	227	169	275	247	312	269	50	34	80	56	211	72	231	90	2 578
2015	174	93	289	122	320	216	318	225	70	26	97	47	267	73	281	77	2 695
2016	183	37	295	55	342	120	369	126	87	28	106	35	245	46	300	64	2 438
2017	132	17	250	26	301	76	254	79	73	17	139	28	237	31	282	43	1 985
2018	151	33	265	39	269	69	266	89	96	24	156	46	194	31	270	52	2 050
2019	160	41	278	54	206	48	254	70	86	29	138	44	199	26	234	46	1 913
2020	153	65	308	88	267	70	285	96	89	22	155	42	233	24	311	42	2 250
2021	129	110	268	128	216	66	244	91	81	20	132	38	166	30	242	36	1 997
2022	157	74	302	122	233	66	212	72	70	16	126	28	168	31	233	40	1 950

Källa: Försäkringskassans datalager STORE.
Anm.: A = Avslag och B = Bifall.

Tabell 22 **Antal personer som får bifall respektive avslag samt totalt antal som får beslut på sin ansökan om assistansersättning, fördelat på LSS personkrets, ålder och kön, 2018–2022**

	2018		2019		2020		2021		2022	
	Avslag	Bifall	Avslag	Bifall	Avslag	Bifall	Avslag	Bifall	Avslag	Bifall
Grupp 1	688	115	697	129	798	143	690	211	734	160
Flickor	172	34	177	44	177	46	171	85	173	45
Pojkar	296	57	313	58	350	68	311	95	344	94
Kvinnor	80	11	83	9	113	13	90	12	91	10
Män	140	13	124	18	158	16	118	19	126	11
Grupp 2	59	18	38	17	38	19	35	16	35	8
Flickor	0	0	0	*	0	0	0	0	0	0
Pojkar	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kvinnor	26	6	12	*	19	10	13	5	16	4
Män	33	12	26	10	19	9	22	11	19	4
Grupp 3	455	216	402	209	501	284	397	288	365	278
Flickor	39	16	38	23	35	39	21	44	26	45
Pojkar	61	25	53	39	60	62	37	68	43	55
Kvinnor	184	73	150	59	188	70	150	79	143	82
Män	171	102	161	88	218	113	189	97	153	96

Källa: Försäkringskassans datalager STORE.

Anm.: Personer som inte tillhör personkrets ingår inte i redovisningen. *För att skydda enskilda individer så att risk för röjande inte föreligger redovisas inte statistik där det blir för få personer i en cell.

Tabell 23 **Orsak till avslag på ansökan om assistansersättning, efter kön och ålder, perioden 2018–2022. Antal**

	Grundläggande hjälpbehov överstiger inte 20 timmar per vecka	Tillhör inte LSS personkrets	Uppfyller inte grundläggande förutsättningar
Flickor	992	168	7
Pojkar	1 799	295	16
Kvinnor	1 263	808	57
Män	1 573	863	91
Totalt	5 627	2 134	171

Källa: Försäkringskassans datalager STORE.

Anm.: Personer som har fått mer än ett avslag under studerad period kan ingå i flera grupper.

Tabell 24 Orsak till avslag på ansökan om assistansersättning, efter kön och åldersgrupper, perioden 2018–2022. Antal

	Grundläggande hjälpbehov överstiger inte 20 timmar per vecka	Tillhör inte LSS personkrets	Uppfyller inte grundläggande förutsättningar
Kvinnor			
0–6	296	86	3
7–11	386	46	*
12–17	310	36	*
18–29	346	91	4
30–49	327	299	10
50–64	508	370	12
65 och äldre	82	48	31
Män			
0–6	502	149	8
7–11	778	91	5
12–17	519	55	3
18–29	536	124	7
30–49	372	277	8
50–64	567	410	14
65 och äldre	98	52	62
Totalt	5 627	2 134	170

Källa: Försäkringskassans datalager STORE.

Anm.: Personer som har fått mer än ett avslag under studerad period kan ingå i flera grupper.

*För att skydda enskilda individer så att risk för röjande inte föreligger redovisas inte statistik där det blir för få personer i en cell.

Tabell 25 Orsak till avslag på ansökan om assistansersättning, efter födelseland, ålder och kön, perioden 2018–2022. Antal

	Grundläggande hjälpbehov överstiger inte 20 timmar per vecka	Tillhör inte LSS personkrets	Uppfyller inte grundläggande förutsättningar
Inrikes född	3 623	881	75
Flickor	633	109	4
Pojkar	1 226	179	4
Kvinnor	827	328	24
Män	937	265	43
Utrikes född	2 004	1 253	96
Flickor	359	59	3
Pojkar	573	116	12
Kvinnor	436	480	33
Män	636	598	48
Totalt	5 627	2 134	171

Källa: Försäkringskassans datalager STORE.

Anm.: Personer som har fått mer än ett avslag under studerad period kan ingå i flera grupper.

Tabell 26 **Bedömt antal timmar för grundläggande hjälpbehov för personer som fått avslag på ansökan om assistansersättning, år 2018–2022. Antal per intervall**

	2018	2019	2020	2021	2022	Totalt
0 timmar	146	212	220	173	106	857
0.1–5 timmar	209	166	272	245	322	1 214
5.1–10 timmar	307	280	328	266	298	1 479
10.1–15 timmar	252	236	265	226	251	1 230
15.1–20 timmar	191	170	156	178	152	847
Totalt	1 105	1 064	1 241	1 088	1 129	5 627

Källa: Försäkringskassans datalager STORE.

Anm.: I redovisningen ingår personer som får avslag för att deras grundläggande hjälpbehov inte överstiger 20 timmar per vecka.

Tabell 27 **Bedömt antal timmar för grundläggande hjälpbehov för personer som fått avslag på ansökan om assistansersättning, efter ålder och kön, perioden 2018–2022. Antal per intervall**

	0 tim	0.1–5 tim	5.1–10 tim	10.1–15 tim	15.1–20 tim	Totalt
Flickor	119	228	221	213	135	916
Pojkar	275	434	469	301	181	1 660
Kvinnor	177	205	304	287	197	1 170
Män	241	283	376	313	232	1 445
Totalt	812	1 150	1 370	1 114	745	5 191

Källa: Försäkringskassans datalager STORE.

Anm.: I redovisningen ingår personer som får avslag för att deras grundläggande hjälpbehov inte överstiger 20 timmar per vecka.

Tabell 28 **Bedömt antal timmar för grundläggande hjälpbehov för personer som fått avslag på ansökan om assistansersättning, efter åldersgrupp och kön, perioden 2018–2022. Antal per intervall**

	0 tim	0.1–5 tim	5.1–10 tim	10.1–15 tim	15.1–20 tim	Totalt
Kvinnor						
0–6	43	77	65	62	39	286
7–11	32	75	89	104	67	367
12–17	45	81	75	55	36	292
18–29	76	78	81	60	27	322
30–49	54	45	77	70	56	302
50–64	40	79	133	131	93	476
65+	8	3	16	29	25	81
Män						
0–6	104	119	129	81	52	485
7–11	95	164	222	148	102	731
12–17	77	155	133	81	34	480
18–29	113	133	114	74	52	486
30–49	73	59	95	63	57	347
50–64	44	86	141	152	106	529
65+	12	7	30	28	21	98
Totalt	816	1 161	1 400	1 138	767	5 282

Källa: Försäkringskassans datalager STORE.

Anm.: I redovisningen ingår personer som får avslag för att deras grundläggande hjälpbehov inte överstiger 20 timmar per vecka. Personer som har fått mer än ett avslag under studerad period kan ingå i flera grupper.

Tabell 29 **Bedömt antal timmar för grundläggande hjälpbehov för personer som fått avslag på ansökan om assistansersättning, efter födelseland, ålder och kön, perioden 2018–2022. Antal per intervall**

	0 tim	0.1–5 tim	5.1–10 tim	10.1–15 tim	15.1–20 tim	Totalt
Inrikes född						
Flickor	72	144	142	150	82	590
Pojkar	191	299	335	195	119	1 139
Kvinnor	110	130	201	191	137	769
Män	140	162	234	188	141	865
Utrikes född						
Flickor	47	84	79	63	53	326
Pojkar	84	135	134	106	62	521
Kvinnor	67	75	103	96	60	401
Män	101	121	142	125	91	580
Totalt	812	1 150	1 370	1 114	745	5 191

Källa: Försäkringskassans datalager STORE.

Anm.: I redovisningen ingår personer som får avslag för att deras grundläggande hjälpbehov inte överstiger 20 timmar per vecka. Personer som har fått mer än ett avslag under studerad period kan ingå i flera grupper.

Tabell 30 **Bedömt antal timmar för grundläggande hjälpbehov för personer som fått avslag på ansökan om assistansersättning, efter LSS personkrets, ålder och kön, perioden 2018–2022. Antal per intervall**

	0 tim	0.1–5 tim	5.1–10 tim	10.1–15 tim	15.1–20 tim	Totalt
Grupp 1	664	878	814	547	334	3 237
Flickor	107	204	181	173	116	781
Pojkar	262	410	405	235	140	1 452
Kvinnor	124	103	93	63	30	413
Män	171	161	135	76	48	591
Grupp 2	41	30	36	36	31	174
Flickor	0	0	0	0	0	0
Pojkar	0	0	0	0	0	0
Kvinnor	16	14	15	19	11	75
Män	25	16	21	17	20	99
Grupp 3	108	244	526	536	393	1 807
Flickor	12	26	44	40	21	143
Pojkar	13	24	64	70	46	217
Kvinnor	37	88	196	206	159	686
Män	46	106	222	220	167	761
Totalt	813	1 152	1 376	1 119	758	5 218

Källa: Försäkringskassans datalager STORE.

Anm.: I redovisningen ingår personer som får avslag för att deras grundläggande hjälpbehov inte överstiger 20 timmar per vecka. Personer som har fått mer än ett avslag under studerad period kan ingå i flera grupper.

Tabell 31 **Antal beslut för personer som ansökt flera gånger, år 2012–2022. Antal**

	Första beslut	2 beslut	3+ beslut	Totalt
2012	1 885	419	120	2 424
2013	1 930	462	155	2 547
2014	1 896	483	176	2 555
2015	2 031	468	171	2 670
2016	1 762	453	208	2 423
2017	1 460	372	143	1 975
2018	1 387	434	222	2 043
2019	1 225	474	208	1 907
2020	1 478	490	277	2 245
2021	1 215	498	276	1 989
2022	1 230	442	273	1 945

Källa: Försäkringskassans datalager STORE.

Tabell 32 **Antal beslut per person, efter ålder och kön, perioden 2018–2022. Antal**

	Första beslut	2 beslut	3+ beslut
Flickor	1 007	414	142
Pojkar	1 755	636	281
Kvinnor	1 682	578	263
Män	2 083	706	320
Totalt	6 527	2 334	1 006

Källa: Försäkringskassans datalager STORE.

Anm.: Personer som har fått mer än ett avslag under studerad period kan ingå i flera grupper.

Tabell 33 **Antal beslut per person, efter åldersgrupp och kön, perioden 2018–2022. Antal**

	Första beslut	2 beslut	3+ beslut
Kvinnor			
0–6	444	133	24
7–11	327	177	72
12–17	237	106	58
18–29	298	117	78
30–49	474	181	71
50–64	782	238	97
65 och äldre	128	42	27
Män			
0–6	718	172	57
7–11	666	279	130
12–17	372	185	118
18–29	463	203	111
30–49	519	190	81
50–64	906	272	110
65 och äldre	195	41	25
Totalt	6 529	2 336	1 059

Källa: Försäkringskassans datalager STORE.

Anm.: Personer som har fått mer än ett avslag under studerad period kan ingå i flera grupper.

Tabell 34 **Antal beslut per person, efter födelse-land, ålder och kön, perioden 2018–2022. Antal**

	Första beslut	2 beslut	3+ beslut
Inrikes född	3 982	1 363	594
Flickor	675	272	97
Pojkar	1 177	409	200
Kvinnor	987	335	145
Män	1 143	347	152
Utrikes född	2 545	971	412
Flickor	332	142	45
Pojkar	578	227	81
Kvinnor	695	243	118
Män	940	359	168
Totalt	6 527	2 334	1 006

Källa: Försäkringskassans datalager STORE.

Anm.: Personer som har fått mer än ett avslag under studerad period kan ingå i flera grupper.

Tabell 35 **Antal beslut per person, efter LSS personkrets, ålder och kön, perioden 2018–2022. Antal**

	Första beslut	2 beslut	3+ beslut
Grupp 1	2 383	1 189	629
Flickor	641	318	128
Pojkar	1 177	492	244
Kvinnor	237	151	101
Män	328	228	156
Grupp 2	185	73	23
Flickor	0	*	0
Pojkar	0	0	0
Kvinnor	79	*	7
Män	106	42	16
Grupp 3	2 077	825	380
Flickor	223	76	25
Pojkar	328	115	50
Kvinnor	688	287	149
Män	838	347	156
Totalt	4 645	2 087	1 032

Källa: Försäkringskassans datalager STORE.

Anm.: Personer som har fått mer än ett avslag under studerad period kan ingå i flera grupper.

*För att skydda enskilda individer så att risk för röjande inte föreligger redovisas inte statistik där det blir för få personer i en cell.

Tabell 36 **Tid som gått mellan två beslut för personer som ansökt flera gånger, år 2012–2022. Antal**

År	0–3 år	4–6 år	7+ år	Totalt
2012	442	108	61	611
2013	492	136	69	697
2014	520	145	78	743
2015	480	145	83	708
2016	499	138	94	731
2017	426	68	85	579
2018	534	109	108	751
2019	541	117	97	755
2020	579	148	113	840
2021	603	129	81	813
2022	515	141	92	748

Källa: Försäkringskassans datalager STORE.

Tabell 37 **Tid som gått mellan två beslut för personer som ansökt flera gånger, efter ålder och kön, perioden 2018–2022**

	0–3 år	4–6 år	7+ år
Flickor	376	113	34
Pojkar	605	171	70
Kvinnor	551	156	168
Män	658	198	219
Totalt	2 190	638	491

Källa: Försäkringskassans datalager STORE.

Anm.: Personer som har fått mer än ett avslag under studerad period kan ingå i flera grupper.

Tabell 38 Tid som gått mellan två beslut för personer som ansökt flera gånger, efter åldersgrupp och kön, perioden 2018–2022

	0–3 år	4–6 år	7+ år
Kvinnor			
0–6	131	14	-
7–11	175	57	11
12–17	101	43	23
18–29	122	41	57
30–49	172	44	48
50–64	220	64	50
65 och äldre	55	7	13
Män			
0–6	190	15	-
7–11	300	73	15
12–17	170	85	55
18–29	181	76	99
30–49	176	46	61
50–64	265	64	49
65 och äldre	47	12	10
Totalt	2 305	641	491

Källa: Försäkringskassans datalager STORE.

Anm.: För barn 0–6 år är det inte möjligt att ha 7 år eller längre mellan beslut. Personer som har fått mer än ett avslag under studerad period kan ingå i flera grupper.

Tabell 39 Tid som gått mellan två beslut för personer som ansökt flera gånger, efter födelse land, ålder och kön, perioden 2018–2022

	0–3 år	4–6 år	7+ år
Inrikes född	1 266	396	338
Flickor	252	71	27
Pojkar	390	127	59
Kvinnor	307	92	114
Män	317	106	138
Utrikes född	924	242	153
Flickor	124	42	7
Pojkar	215	44	11
Kvinnor	244	64	54
Män	341	92	81
Totalt	2 190	638	491

Källa: Försäkringskassans datalager STORE.

Anm.: Personer som har fått mer än ett avslag under studerad period kan ingå i flera grupper.

Tabell 40 Tid som gått mellan två beslut för personer som ansökt flera gånger, efter LSS personkrets, ålder och kön, perioden 2018–2022

	0–3 år	4–6 år	7+ år
Grupp 1	1 045	351	275
Flickor	286	91	23
Pojkar	461	143	54
Kvinnor	128	45	68
Män	170	72	130
Grupp 2	67	13	9
Flickor	*	0	0
Pojkar	0	0	0
Kvinnor	*	6	5
Män	41	7	4
Grupp 3	788	187	130
Flickor	69	17	8
Pojkar	115	20	8
Kvinnor	279	68	56
Män	325	82	58
Totalt	1 900	551	414

Källa: Försäkringskassans datalager STORE.

Anm.: Personer som inte tillhör LSS personkrets ingår inte i redovisningen. Personer som har fått mer än ett avslag under studerad period kan ingå i flera grupper.

*För att skydda enskilda individer så att risk för röjande inte föreligger redovisas inte statistik där det blir för få personer i en cell.

Tabell 41 Antal personer som får beslut vid första respektive upprepad ansökan om assistansersättning, fördelat på beslutsutfall, år 2012–2022

År	Första beslut		Ansökt flera gånger		Totalt
	Avslag	Bifall	Avslag	Bifall	
2012	1 093	792	330	209	2 424
2013	1 093	837	336	281	2 547
2014	1 095	801	398	261	2 555
2015	1 358	673	438	201	2 670
2016	1 390	372	527	134	2 423
2017	1 226	234	432	83	1 975
2018	1 146	241	514	142	2 043
2019	999	226	550	132	1 907
2020	1 207	271	589	178	2 245
2021	931	284	541	233	1 989
2022	958	272	539	176	1 945

Källa: Försäkringskassans datalager STORE.

Tabell 42 **Antal personer som får beslut vid första respektive upprepad ansökan om assistansersättning, fördelat på beslutsutfall, efter ålder och kön, perioden 2018–2022**

	Första beslut		Ansökt flera gånger	
	Avslag	Bifall	Avslag	Bifall
Flickor	775	232	330	201
Pojkar	1 403	354	579	274
Kvinnor	1 395	291	613	168
Män	1 666	417	727	216
Totalt	5 239	1 294	2 249	859

Källa: Försäkringskassans datalager STORE.

Anm.: Personer som har fått mer än ett avslag under studerad period kan ingå i flera grupper.

Tabell 43 **Antal personer som får beslut vid första respektive upprepad ansökan om assistansersättning, fördelat på beslutsutfall, efter åldersgrupp och kön, perioden 2018–2022**

	Första beslut		Ansökt flera gånger	
	Avslag	Bifall	Avslag	Bifall
Kvinnor				
0–6	304	140	73	78
7–11	270	57	148	96
12–17	202	35	132	28
18–29	257	43	155	27
30–49	410	66	191	42
50–64	621	161	230	87
65 och äldre	107	21	56	12
Män				
0–6	524	194	129	96
7–11	568	99	262	123
12–17	311	61	227	55
18–29	386	77	239	46
30–49	423	96	197	51
50–64	683	223	263	95
65 och äldre	174	21	42	24
Totalt	5 240	1 294	2 344	860

Källa: Försäkringskassans datalager STORE.

Anm.: Personer som har fått mer än ett avslag under studerad period kan ingå i flera grupper.

Tabell 44 **Antal personer som får beslut vid första respektive upprepad ansökan om assistansersättning, fördelat på beslutsutfall, efter födelseland, ålder och kön, perioden 2018–2022**

	Första beslut		Ansökt flera gånger	
	Avslag	Bifall	Avslag	Bifall
Inrikes född	3 083	902	1 269	586
Flickor	502	173	209	150
Pojkar	938	240	387	191
Kvinnor	780	209	341	108
Män	863	280	332	137
Utrikes född	2 156	392	980	273
Flickor	273	59	121	51
Pojkar	465	114	192	83
Kvinnor	615	82	272	60
Män	803	137	395	79
Totalt	5 239	1 294	2249	859

Källa: Försäkringskassans datalager STORE.

Tabell 45 **Antal personer som får beslut vid första respektive upprepad ansökan om assistansersättning, fördelat på beslutsutfall, efter LSS personkrets, ålder och kön, perioden 2018–2022**

	Första beslut		Ansökt flera gånger	
	Avslag	Bifall	Avslag	Bifall
Grupp 1	2 192	362	1 156	394
Flickor	540	117	271	136
Pojkar	1030	178	465	194
Kvinnor	251	27	172	27
Män	371	40	248	37
Grupp 2	138	56	61	21
Flickor	0	0	0	*
Pojkar	0	0	0	0
Kvinnor	65	20	21	11
Män	73	36	40	*
Grupp 3	1 322	851	635	421
Flickor	120	109	34	58
Pojkar	163	176	75	72
Kvinnor	494	237	253	125
Män	545	329	273	166
Totalt	3 652	1 269	1 852	836

Källa: Försäkringskassans datalager STORE.

Anm.: Personer som inte tillhör LSS personkrets ingår inte i denna redovisning.

*För att skydda enskilda individer så att risk för röjande inte föreligger redovisas inte statistik där det blir för få personer i en cell.

Tabell 46 **Antal personer som ansökt fler gånger, fördelat på orsak till avslag på föregående beslut år 2018 samt beslutsutfall på upprepad ansökan, fördelat på ålder och kön.**

	Antal personer 2018	Ansökt igen		
		Totalt	Avslag	Bifall
Grundläggande hjälpbehov överstiger inte 20 timmar per vecka	1 105	438	329	109
Flickor	200	104	71	33
Pojkar	335	139	108	31
Kvinnor	255	87	65	22
Män	315	108	85	23
Tillhör inte LSS personkrets	459	159	139	20
Flickor	39	16	*	*
Pojkar	65	28	*	*
Kvinnor	173	58	48	10
Män	182	55	49	6
Totalt	1 564	593	936	250

Källa: Försäkringskassans datalager STORE.

Anm.: *För att skydda enskilda individer så att risk för röjande inte föreligger redovisas inte statistik där det blir för få personer i en cell.

Tabell 47 **Antal personer som var mottagare av annat samhällsstöd året före de fick beslut på ansökan om assistansersättning. Perioden 2018–2020. Fördelat på åldersgrupp, kön och typ av stöd**

	Både kommunalt stöd och socialförsäkring	Endast kommunalt stöd	Endast socialförsäkring	Inget stöd
Kvinnor	646	545	425	316
2–6	70	20	155	14
7–11	97	39	113	17
12–17	87	29	63	11
18–29	97	87	27	40
30–49	116	125	31	91
50–64	157	208	30	119
65+	22	37	6	24
Män	881	662	662	474
2–6	98	31	216	43
7–11	204	49	235	30
12–17	137	57	90	26
18–29	145	139	49	66
30–49	116	133	28	117
50–64	153	200	33	153
65+	28	53	11	39
Totalt	1 527	1 207	1 087	790

Källa: Försäkringskassans datalager STORE och Socialstyrelsen.

Tabell 48 **Antal personer som var mottagare av annat samhällsstöd året före de fick beslut på ansökan om assistansersättning. Perioden 2018–2020. Fördelat på födelseland, ålder, kön och typ av stöd**

	Både kommunalt stöd och socialförsäkring	Endast kommunalt stöd	Endast socialförsäkring	Inget stöd
Inrikes född	1 105	723	660	350
Flickor	189	54	222	26
Pojkar	332	95	354	63
Kvinnor	285	266	45	112
Män	299	308	39	149
Utrikes född	422	484	427	440
Flickor	65	34	109	16
Pojkar	107	42	187	36
Kvinnor	107	191	49	162
Män	143	217	82	226
Totalt	1 527	1 207	1 087	790

Källa: Försäkringskassans datalager STORE och Socialstyrelsen.

Tabell 49 **Antal personer som var mottagare av annat samhällsstöd året före de fick beslut på ansökan om assistansersättning. Perioden 2018–2020. Fördelat på LSS personkrets, ålder, kön och typ av stöd**

	Både kommunalt stöd och socialförsäkring	Endast kommunalt stöd	Endast socialförsäkring	Inget stöd
Grupp 1	825	396	668	146
Flickor	202	59	220	20
Pojkar	365	94	389	56
Kvinnor	102	102	20	27
Män	156	141	39	43
Grupp 2	34	73	3	25
Flickor	0	*	0	0
Pojkar	0	0	0	0
Kvinnor	14	*	*	9
Män	20	39	*	16
Grupp 3	481	487	211	210
Flickor	36	21	65	14
Pojkar	60	37	84	17
Kvinnor	196	205	26	70
Män	189	224	36	109
Totalt	1 340	956	882	381

Källa: Försäkringskassans datalager STORE och Socialstyrelsen.

Anm.: Personer som inte tillhör LSS personkrets ingår inte i denna redovisning.

*För att skydda enskilda individer så att risk för röjande inte föreligger redovisas inte statistik där det blir för få personer i en cell.

Tabell 50 **Antal personer som var mottagare av insatser enligt LSS eller SoL året före de fick beslut på ansökan om assistansersättning perioden 2018-2020. Fördelat på åldersgrupper, kön och kommunalt stöd.**

	SoL	LSS	Inget kommunalt stöd
Kvinnor	617	747	741
2-6	21	72	169
7-11	10	129	130
12-17	8	111	74
18-29	51	157	67
30-49	166	118	122
50-64	312	136	149
65+	49	24	30
Män	630	1 088	1 136
2-6	31	102	259
7-11	11	245	265
12-17	10	191	116
18-29	57	241	115
30-49	154	140	145
50-64	295	140	186
65+	72	29	50
Totalt	1 247	1 835	1 877

Källa: Försäkringskassans datalager STORE och Socialstyrelsen.

Tabell 51 **Antal personer som var mottagare av insatser enligt LSS eller SoL året före de fick beslut på ansökan om assistansersättning perioden 2018-2020. Fördelat på födelse land, ålder, kön och kommunalt stöd.**

	SoL	LSS	Inget kommunalt stöd
Inrikes född	811	1 267	1 010
Flickor	29	219	248
Pojkar	37	396	417
Kvinnor	379	299	157
Män	366	353	188
Utrikes född	436	568	867
Flickor	10	93	125
Pojkar	15	142	223
Kvinnor	199	136	211
Män	212	197	308
Totalt	1 247	1 835	1 877

Källa: Försäkringskassans datalager STORE och Socialstyrelsen.

Tabell 52 **Antal personer som var mottagare av insatser enligt LSS eller SoL året före de fick beslut på ansökan om assistansersättning perioden 2018-2020. Fördelat på personkrets, ålder, kön och kommunalt stöd.**

	SoL	LSS	Inget kommunalt stöd
Grupp 1	145	1 148	814
Flickor	16	249	240
Pojkar	30	441	445
Kvinnor	44	186	47
Män	55	272	82
Grupp 2	81	51	28
Flickor	0	*	0
Pojkar	0	0	0
Kvinnor	36	*	11
Män	45	27	17
Grupp 3	675	521	421
Flickor	14	47	79
Pojkar	15	84	101
Kvinnor	324	193	96
Män	322	197	145
Totalt	901	1 720	1 263

Källa: Försäkringskassans datalager STORE och Socialstyrelsen.

Anm.: Personer som inte tillhör LSS personkrets ingår inte i denna redovisning.

*För att skydda enskilda individer så att risk för röjande inte föreligger redovisas inte statistik där det blir för få personer i en cell.

Tabell 53 **Antal personer som var mottagare av respektive förmån inom socialförsäkringen året före de fick beslut på ansökan om assistansersättning. Perioden 2018-2020. Fördelat på åldersgrupp, kön och förmån.**

	Handikappersätt- ning	Merkostnads- ersättning	Omvårdnadsbidrag/ vårdbidrag
Kvinnor	415	26	645
2-6**	-	4	224
7-11**	-	*	209
12-17**	-	*	149
18-29	69	*	63
30-49	142	7	-
50-64	179	8	-
65+	25	3	-
Män	460	43	1 075
2-6**	-	9	310
7-11**	-	3	439
12-17**	-	*	227
18-29	112	5	*
30-49	135	9	*
50-64	174	14	-
65+	39	*	-
Totalt	875	69	1 720

Källa: Försäkringskassans datalager STORE.

Anm.: *För att skydda enskilda individer så att risk för röjande inte föreligger redovisas inte statistik där det blir för få personer i en cell. **För barn är barnets föräldrar mottagare av förmånen. Barn 17 år och yngre kan inte beviljas handikappersättning och vuxna 19 år eller äldre kan inte beviljas omvårdnadsbidrag/vårdbidrag.

Tabell 54 **Antal personer som var mottagare av respektive förmån inom socialförsäkringen året före de fick beslut på ansökan om assistansersättning. Perioden 2018-2020. Fördelat på födelseland, ålder, kön och förmån.**

	Handikappersättning	Merkostnads- ersättning	Omvårdnadsbidrag/ vårdbidrag
Inrikes född	554	49	1 200
Flickor**	-	7	408
Pojkar**	-	12	682
Kvinnor	286	11	40
Män	268	19	70
Utrikes född	321	20	520
Flickor**	-	0	174
Pojkar**	-	*	294
Kvinnor	129	*	23
Män	192	10	29
Totalt	875	69	1 720

Källa: Försäkringskassans datalager STORE.

Anm.: *För att skydda enskilda individer så att risk för röjande inte föreligger redovisas inte statistik där det blir för få personer i en cell. **För barn är barnets föräldrar mottagare av förmånen. Barn 17 år och yngre kan inte beviljas handikappersättning och vuxna 19 år eller äldre kan inte beviljas omvårdnadsbidrag/vårdbidrag.

Tabell 55 **Antal personer som var mottagare av respektive förmån inom socialförsäkringen året före de fick beslut på ansökan om assistansersättning. Perioden 2018-2020. Fördelat på personkrets, ålder, kön och förmån.**

	Handikappersättning	Merkostnads- ersättning	Omvårdnadsbidrag/ vårdbidrag
Grupp 1	206	17	1 304
Flickor**	-	*	421
Pojkar**	-	10	752
Kvinnor	80	*	48
Män	126	4	83
Grupp 2	34	*	0
Flickor**	-	0	0
Pojkar**	-	0	0
Kvinnor	14	*	0
Män	20	*	0
Grupp 3	413	34	256
Flickor**	-	4	100
Pojkar**	-	4	142
Kvinnor	207	8	10
Män	206	18	4
Totalt	653	54	1 560

Källa: Försäkringskassans datalager STORE.

Anm.: *För att skydda enskilda individer så att risk för röjande inte föreligger redovisas inte statistik där det blir för få personer i en cell. **För barn är barnets föräldrar mottagare av förmånen. Barn 17 år och yngre kan inte beviljas handikappersättning och vuxna 19 år eller äldre kan inte beviljas omvårdnadsbidrag/vårdbidrag.

Tabell 56 **Antal personer som var mottagare av kommunalt stöd året före eller efter beslut under perioden 2018-2020. Fördelat på åldersgrupp, kön, beslutsutfall på ansökan om assistansersättning samt förekomst av kommunalt stöd året före (ja eller nej).**

	Året före				Året efter			
	Avslag		Bifall		Avslag		Bifall	
	Ja	Nej	Ja	Nej	Ja	Nej	Ja	Nej
Kvinnor	957	663	234	78	1 164	456	130	182
2-6	57	141	33	28	99	99	4	57
7-11	93	117	43	13	141	69	12	44
12-17	100	64	16	10	115	49	8	18
18-29	156	62	28	*	178	40	17	16
30-49	207	115	34	7	236	86	27	*
50-64	296	135	69	14	333	98	52	31
65+	48	29	11	*	62	15	10	*
Män	1 240	1008	303	128	1 566	682	168	263
2-6	79	229	50	30	144	164	17	63
7-11	193	237	60	28	260	170	19	69
12-17	166	107	28	9	214	59	15	22
18-29	243	103	41	12	282	64	12	41
30-49	204	129	45	16	234	99	33	28
50-64	287	158	66	28	341	104	58	36
65+	68	45	13	5	91	22	14	4
Totalt	2 197	1 671	537	206	2 730	1 138	298	445

Källa: Försäkringskassans datalager STORE och Socialstyrelsen.

Anm.: *För att skydda enskilda individer så att risk för röjande inte föreligger redovisas inte statistik där det blir för få personer i en cell.

Tabell 57 **Antal personer som var mottagare av kommunalt stöd året före eller efter beslut under perioden 2018-2020. Fördelat på födelse-land, ålder, kön, beslutsutfall på ansökan om assistansersättning samt förekomst av kommunalt stöd året före (ja eller nej).**

	Året före				Året efter			
	Avslag		Bifall		Avslag		Bifall	
	Ja	Nej	Ja	Nej	Ja	Nej	Ja	Nej
Inrikes född	1 454	880	374	130	1 752	582	220	284
Flickor	177	215	66	33	243	149	19	80
Pojkar	335	379	92	38	441	273	35	95
Kvinnor	447	136	104	21	502	81	82	43
Män	495	150	112	38	566	79	84	66
Utrikes född	743	791	163	76	978	556	78	161
Flickor	73	107	26	18	112	68	5	39
Pojkar	103	194	46	29	177	120	16	59
Kvinnor	260	205	38	6	307	158	24	20
Män	307	285	53	23	382	210	33	43
Totalt	2 197	1 671	537	206	2 730	1 138	298	445

Källa: Försäkringskassans datalager STORE och Socialstyrelsen.

Tabell 58 **Antal personer som var mottagare av kommunalt stöd året före eller efter beslut under perioden 2018-2020. Fördelat på LSS personkrets, ålder, kön, beslutsutfall på ansökan om assistansersättning samt förekomst av kommunalt stöd året före (ja eller nej).**

	Året före				Året efter			
	Avslag		Bifall		Avslag		Bifall	
	Ja	Nej	Ja	Nej	Ja	Nej	Ja	Nej
Grupp 1	1 026	747	195	67	1 263	510	79	183
Flickor	203	213	58	27	271	145	18	67
Pojkar	369	411	90	34	504	276	33	91
Kvinnor	180	46	24	*	190	36	16	9
Män	274	77	23	*	298	53	12	16
Grupp 2	74	24	33	4	90	8	22	15
Flickor	0	0	*	0	0	0	*	0
Pojkar	0	0	0	0	0	0	0	0
Kvinnor	32	10	*	*	37	5	*	7
Män	42	14	17	*	53	3	12	8
Grupp 3	678	292	290	129	841	129	186	233
Flickor	30	56	27	23	62	24	4	46
Pojkar	50	68	47	33	77	41	17	63
Kvinnor	303	73	98	23	345	31	78	43
Män	295	95	118	50	357	33	87	81
Totalt	1 778	1 063	518	200	2 194	647	287	431

Källa: Försäkringskassans datalager STORE och Socialstyrelsen.

Anm.: *För att skydda enskilda individer så att risk för röjande inte föreligger redovisas inte statistik där det blir för få personer i en cell.

Tabell 59 **Antal barn 0–17 år som var mottagare av kommunal insats
året före och året efter beslut under perioden 2018-2020.
Fördelat på åldersgrupp, beslutsutfall och typ av insats.**

	2–6 år				7–11 år				12–17 år			
	Före		Efter		Före		Efter		Före		Efter	
	A	B	A	B	A	B	A	B	A	B	A	B
LSS	123	76	251	22	319	118	462	33	402	62	537	27
Annan särskilt anpassad bostad för vuxna	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Avlösarservice	56	20	55	0	94	*	64	0	52	4	42	0
Bostad med särskild service för barn och ungdomar	0	*	*	*	*	0	4	*	*	*	5	*
Bostad med särskild service för vuxna	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	*	0
Daglig verksamhet	0	0	0	0	0	0	0	0	*	0	3	0
Familjehem för barn och ungdomar	0	0	0	0	0	0	0	0	*	0	*	0
Kontaktperson	0	0	0	0	*	0	3	0	5	0	12	0
Korttidsstillsyn för skolungdomar över 12 år	0	0	0	0	0	0	0	0	100	10	156	15
Korttidsvistelse	21	12	*	14	89	22	101	19	89	10	98	7
Ledsagarservice	0	*	0	0	*	*	7	0	31	*	42	0
Personlig assistans	46	41	165	*	132	82	283	*	121	35	176	*
SoL	34	23	20	0	19	*	15	0	14	6	27	5
Annan SoL	0	*	0	0	*	0	*	0	0	0	*	*
Annat bistånd	6	*	5	0	3	*	4	0	7	*	8	0
Avlösning av anhörig	18	13	7	0	11	0	7	0	4	*	*	0
Boendestöd	*	*	0	0	*	0	0	0	0	0	*	0
Dagverksamhet	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Hemtjänst i ordinärt boende	8	4	6	0	*	*	*	0	*	3	10	*
Kontaktfamilj	0	0	*	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kontaktperson	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Korttidsboende	*	*	0	0	0	0	0	0	0	0	0	*
Ledsagning	0	0	*	0	0	0	*	0	*	0	4	0
Särskilt boende	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totalt	157	99	271	22	338	120	477	33	416	68	564	32

Källa: Försäkringskassans datalager STORE och Socialstyrelsen.

Anm.: *För att skydda enskilda individer så att risk för röjande inte föreligger redovisas inte statistik där det blir för få personer i en cell.

A = Avslag och B = Bifall.

Tabell 60 **Antal barn 0–17 år som var mottagare av kommunal insats
året före och året efter beslut under perioden 2018–2020.
Fördelat på födelseland, beslutsutfall och typ av insats.**

	Inrikes född				Utrikes född			
	Före		Efter		Före		Efter	
	Avslag	Bifall	Avslag	Bifall	Avslag	Bifall	Avslag	Bifall
LSS	626	177	886	62	218	79	364	20
Annan särskilt anpassad bostad för vuxna	0	0	0	0	0	0	0	0
Avlösarservice	163	29	131	0	39	8	30	0
Bostad med särskild service för barn och ungdomar	*	3	8	4	0	0	*	0
Bostad med särskild service för vuxna	0	0	*	0	0	0	*	0
Daglig verksamhet	0	0	*	0	*	0	*	0
Familjehem för barn och ungdomar	*	0	*	0	0	0	0	0
Kontaktperson	6	0	9	0	0	0	6	0
Korttidstillsyn för skolungdomar över 12 år	62	7	90	10	*	3	66	5
Korttidsvistelse	155	36	177	31	44	8	52	9
Ledsagarservice	19	4	24	0	14	0	25	0
Personlig assistans	217	98	443	17	82	60	181	6
SoL	48	22	40	3	19	9	22	*
Annan SoL	*	*	0	*	0	0	3	*
Annat bistånd	10	*	12	0	6	*	5	0
Avlösning av anhörig	23	11	11	0	10	4	5	0
Boendestöd	*	*	0	0	0	0	*	0
Dagverksamhet	0	0	0	0	0	0	0	0
Hemtjänst i ordinärt boende	10	6	13	*	*	*	5	*
Kontaktfamilj	0	0	*	0	0	0	0	0
Kontaktperson	0	0	0	0	0	0	0	0
Korttidsboende	*	0	0	*	0	*	0	0
Ledsagning	0	0	*	0	*	0	*	0
Särskilt boende	0	0	0	0	0	0	0	0
Totalt	674	199	926	65	237	88	386	22

Källa: Försäkringskassans datalager STORE och Socialstyrelsen.

Anm.: *För att skydda enskilda individer så att risk för röjande inte föreligger redovisas inte statistik där det blir för få personer i en cell.

Tabell 61 **Antal barn 0–17 år som var mottagare av kommunal insats
året före eller året efter beslut under perioden 2018–2020.
Fördelat på LSS personkrets, beslutsutfall och typ av insats.**

	Grupp 1				Grupp 3			
	Före		Efter		Före		Efter	
	Avslag	Bifall	Avslag	Bifall	Avslag	Bifall	Avslag	Bifall
LSS	740	176	1058	58	78	71	144	20
Annan särskilt anpassad bostad för vuxna	0	0	0	0	0	0	0	0
Avlösarservice	182	25	144	0	16	11	9	0
Bostad med särskild service för barn och ungdomar	*	*	5	3	0	*	*	0
Bostad med särskild service för vuxna	0	0	*	0	0	0	0	0
Daglig verksamhet	*	0	3	0	0	0	0	0
Familjehem för barn och ungdomar	*	0	*	0	0	0	0	0
Kontaktperson	6	0	15	0	0	0	0	0
Korttidstillsyn för skolungdomar över 12 år	95	8	152	12	3	*	*	*
Korttidsvistelse	184	32	211	32	7	11	10	8
Ledsagarservice	31	4	46	0	*	0	*	0
Personlig assistans	238	106	479	11	51	46	120	11
SoL	35	15	27	*	16	16	13	4
Annan SoL	*	*	*	*	0	0	*	*
Annat bistånd	13	*	14	0	3	*	*	0
Avlösning av anhörig	13	6	*	0	6	9	*	0
Boendestöd	*	0	0	0	0	*	*	0
Dagverksamhet	0	0	0	0	0	0	0	0
Hemtjänst i ordinärt boende	4	4	6	0	6	4	6	*
Kontaktfamilj	0	0	*	0	0	0	0	0
Kontaktperson	0	0	0	0	0	0	0	0
Korttidsboende	0	*	0	0	*	0	0	*
Ledsagning	*	0	3	0	0	0	*	0
Särskilt boende	0	0	0	0	0	0	0	0
Totalt	775	191	1 085	*	94	87	157	24

Källa: Försäkringskassans datalager STORE och Socialstyrelsen.

Anm.: *För att skydda enskilda individer så att risk för röjande inte föreligger redovisas inte statistik där det blir för få personer i en cell.

Tabell 62 **Antal barn 0–17 år som var mottagare av kommunal insats
året före eller året efter beslut under perioden 2018–2020.
Fördelat på orsak till avslag och typ av insats.**

	Tillhör inte LSS personkrets		Grundläggande hjälpbehov överstiger inte 20 timmar per vecka	
	Året före	Året efter	Året före	Året efter
LSS	30	51	807	1181
Annan särskilt anpassad bostad för vuxna	0	0	0	0
Avlösarservice	10	13	192	147
Bostad med särskild service för barn och ungdomar	0	0	*	7
Bostad med särskild service för vuxna	0	0	0	*
Daglig verksamhet	0	0	*	3
Familjehem för barn och ungdomar	0	0	*	*
Kontaktperson	0	0	6	15
Korttidstillsyn för skolungdomar över 12 år	*	*	98	154
Korttidsvistelse	6	7	190	218
Ledsagarservice	*	*	32	45
Personlig assistans	12	26	285	589
SoL	26	29	40	31
Annan SoL	0	*	*	*
Annat bistånd	4	4	12	13
Avlösning av anhörig	17	15	16	*
Boendestöd	*	0	*	*
Dagverksamhet	0	0	0	0
Hemtjänst i ordinärt boende	3	7	8	10
Kontaktfamilj	0	0	0	*
Kontaktperson	0	0	0	0
Korttidsboende	*	0	0	0
Ledsagning	0	*	*	4
Särskilt boende	0	0	0	0
Totalt	56	80	847	1 212

Källa: Försäkringskassans datalager STORE och Socialstyrelsen.

Anm.: *För att skydda enskilda individer så att risk för röjande inte föreligger redovisas inte statistik där det blir för få personer i en cell.

Tabell 63 **Antal vuxna 18 år och äldre som var mottagare av kommunal insats året före och året efter beslut under perioden 2018–2020. Fördelat på åldersgrupp, beslutsutfall och typ av insats.**

	18–29 år				30–49 år				50–64 år				65 år och äldre			
	Före		Efter		Före		Efter		Före		Efter		Före		Efter	
	A	B	A	B	A	B	A	B	A	B	A	B	A	B	A	B
LSS	597	88	677	38	327	53	418	29	241	74	420	28	47	16	72	8
Annan särskilt anpassad bostad för vuxna	3	*	*	3	8	*	10	6	5	0	6	*	0	0	0	0
Avlösarservice	18	5	16	0	6	0	5	0	*	*	4	0	3	0	*	0
Bostad med särskild service för barn och ungdomar	8	*	*	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bostad med särskild service för vuxna	33	5	59	*	27	6	34	4	16	0	18	*	4	0	6	0
Daglig verksamhet	136	13	240	17	90	9	92	9	28	*	33	3	5	*	4	0
Familjehem för barn och ungdomar	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kontaktperson	31	*	36	0	21	*	19	*	11	*	10	*	*	*	*	*
Korttidsvård för skolungdomar över 12 år	79	10	13	*	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Korttidsvistelse	74	11	45	3	9	*	3	0	*	0	0	0	0	0	0	*
Ledsagarservice	70	*	66	0	24	*	30	*	19	4	22	*	*	*	5	*
Personlig assistans	145	39	195	11	142	31	225	8	160	65	327	19	31	13	53	5
SoL	109	25	133	10	347	74	373	49	678	153	693	106	152	57	171	25
Annan SoL	12	4	17	4	37	11	69	33	85	21	152	49	20	3	26	12
Annat bistånd	12	*	13	3	7	*	*	*	15	*	13	*	4	0	*	0
Avlösning av anhörig	3	*	5	0	4	0	12	0	14	3	*	0	8	0	9	0
Boendestöd	17	0	25	0	34	0	30	0	16	*	17	0	0	0	*	0
Dagverksamhet	*	0	*	*	10	*	11	0	9	7	16	*	5	4	4	0
Hemtjänst i ordinärt boende	41	9	48	0	162	35	160	9	325	69	332	37	60	36	75	9
Kontaktfamilj	0	0	0	0	0	0	*	0	3	0	*	0	0	0	0	0
Kontaktperson	5	0	7	0	13	*	10	0	15	*	16	0	0	0	*	0
Korttidsboende	4	6	3	*	33	10	19	*	99	29	33	10	29	10	17	*
Ledsagning	13	*	11	0	39	10	43	0	78	13	68	*	17	*	14	0
Särskilt boende	*	*	*	*	8	3	10	4	19	8	32	5	9	*	23	*
Totalt	706	113	810	48	674	127	791	78	919	227	1 113	134	199	73	243	33

Källa: Försäkringskassans datalager STORE och Socialstyrelsen.

Anm.: *För att skydda enskilda individer så att risk för röjande inte föreligger redovisas inte statistik där det blir för få personer i en cell.

A = Avslag och B = Bifall.

Tabell 64 **Antal vuxna 18 år och äldre som var mottagare av kommunal insats året före och året efter beslut under perioden 2018-2020. Fördelat på födelseland, beslutsutfall och typ av insats.**

	Inrikes född				Utrikes född			
	Före		Efter		Före		Efter	
	Avslag	Bifall	Avslag	Bifall	Avslag	Bifall	Avslag	Bifall
LSS	859	164	1 077	87	353	67	510	16
Annan särskilt anpassad bostad för vuxna	12	*	17	8	*	0	5	3
Avlösarservice	18	7	16	0	10	0	11	0
Bostad med särskild service för barn och ungdomar	7	*	*	0	*	0	0	0
Bostad med särskild service för vuxna	65	9	95	8	15	*	22	0
Daglig verksamhet	183	19	263	28	76	6	106	*
Familjehem för barn och ungdomar	0	0	0	0	0	0	0	0
Kontaktperson	51	4	53	*	14	*	14	*
Korttids tillsyn för skolungdomar över 12 år	58	9	*	*	21	*	8	0
Korttidsvistelse	77	10	41	4	7	*	7	0
Ledsagarservice	74	7	78	3	41	*	45	0
Personlig assistans	314	95	508	32	164	53	292	11
SoL	828	200	871	134	458	173	499	56
Annan SoL	102	27	178	66	52	10	86	32
Annat bistånd	24	4	25	5	14	*	9	0
Avlösning av anhörig	*	*	*	0	12	3	18	0
Boendestöd	39	*	41	0	28	0	32	0
Dagverksamhet	19	9	23	*	*	*	*	0
Hemtjänst i ordinärt boende	370	90	376	40	218	98	239	15
Kontaktfamilj	*	0	*	0	*	*	*	0
Kontaktperson	21	3	24	0	12	*	10	0
Korttidsboende	120	40	56	12	45	23	16	*
Ledsagning	88	14	71	*	59	27	65	*
Särskilt boende	26	11	55	7	11	7	13	5
Totalt	1 687	364	1 948	221	811	240	1 009	72

Källa: Försäkringskassans datalager STORE och Socialstyrelsen.

Anm.: *För att skydda enskilda individer så att risk för röjande inte föreligger redovisas inte statistik där det blir för få personer i en cell.

Tabell 65 **Antal vuxna 18 år och äldre som var mottagare av kommunal insats året före och året efter beslut under perioden 2018-2020. Fördelat på LSS personkrets, beslutsutfall och typ av insats.**

	Grupp 1				Grupp 2				Grupp 3			
	Före		Efter		Före		Efter		Före		Efter	
	A	B	A	B	A	B	A	B	A	B	A	B
LSS	737	86	783	42	50	18	89	7	321	113	544	51
Annan särskilt anpassad bostad för vuxna	8	*	10	*	*	0	*	*	7	*	10	7
Avlösarservice	20	4	21	0	*	*	5	0	*	*	0	0
Bostad med särskild service för barn och ungdomar	7	*	*	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bostad med särskild service för vuxna	51	10	72	5	3	0	10	*	13	0	13	*
Daglig verksamhet	208	21	303	23	13	*	19	*	15	*	13	4
Familjehem för barn och ungdomar	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kontaktperson	46	3	40	*	*	0	*	0	11	*	12	*
Korttidsstillsyn för skolungdomar över 12 år	76	9	*	*	0	0	0	0	*	0	0	0
Korttidsvistelse	77	9	45	*	*	0	0	0	3	*	0	*
Ledsagarservice	74	*	76	0	5	*	8	0	30	5	24	3
Personlig assistans	170	27	203	8	24	13	43	*	238	101	472	32
SoL	120	7	139	6	76	34	75	24	652	470	613	153
Annan SoL	14	3	16	*	5	*	13	9	98	32	189	81
Annat bistånd	14	*	16	3	*	*	*	*	14	*	7	*
Avlösning av anhörig	3	0	5	0	4	0	5	0	14	4	11	0
Boendestöd	29	0	32	0	*	*	3	0	*	0	6	0
Dagverksamhet	*	*	*	0	*	0	*	0	15	21	15	3
Hemtjänst i ordinärt boende	39	0	43	0	27	11	27	8	303	261	266	46
Kontaktfamilj	0	0	*	0	0	0	0	0	*	*	0	0
Kontaktperson	3	0	4	0	*	*	0	0	14	7	11	0
Korttidsboende	4	*	5	0	23	13	7	4	88	75	34	11
Ledsagning	10	0	11	0	5	*	5	0	79	45	52	*
Särskilt boende	*	*	3	*	6	4	10	*	14	21	22	9
Totalt	857	93	922	48	126	52	164	31	973	583	1 157	204

Källa: Försäkringskassans datalager STORE och Socialstyrelsen.

Anm.: *För att skydda enskilda individer så att risk för röjande inte föreligger redovisas inte statistik där det blir för få personer i en cell. A = Avslag och B = Bifall.

Tabell 66 **Antal vuxna 18 år och äldre som var mottagare av kommunal insats året före eller året efter beslut under perioden 2018–2020. Fördelat på orsak till avslag och typ av insats**

	Tillhör inte LSS personkrets		Grundläggande hjälpbehov överstiger inte 20 timmar per vecka	
	Året före	Året efter	Året före	Året efter
LSS	93	176	1 078	1 352
Annan särskilt anpassad bostad för vuxna	*	*	14	18
Avlösarservice	*	3	25	24
Bostad med särskild service för barn och ungdomar	*	0	7	*
Bostad med särskild service för vuxna	5	10	67	95
Daglig verksamhet	14	22	231	329
Familjehem för barn och ungdomar	0	0	0	0
Kontaktperson	7	13	57	52
Korttidstillsyn för skolungdomar över 12 år	0	*	77	*
Korttidsvistelse	0	0	81	45
Ledsagarservice	8	16	105	105
Personlig assistans	55	110	414	672
SoL	449	578	773	722
Annan SoL	39	57	107	201
Annat bistånd	9	10	28	24
Avlösning av anhörig	7	20	20	16
Boendestöd	26	30	38	39
Dagverksamhet	*	15	17	16
Hemtjänst i ordinärt boende	234	300	333	284
Kontaktfamilj	*	3	*	*
Kontaktperson	17	22	*	*
Korttidsboende	43	27	106	39
Ledsagning	57	73	87	57
Särskilt boende	10	21	21	33
Totalt	542	754	1 851	2 074

Källa: Försäkringskassans datalager STORE och Socialstyrelsen.

Anm.: *För att skydda enskilda individer så att risk för röjande inte föreligger redovisas inte statistik där det blir för få personer i en cell.

Bilaga 4. Regressionsanalyser

I kapitlet Personer som får avslag på ansökan redovisas resultat från olika regressionsanalyser. Som i alla statistiska estimeringsmodeller finns en viss grad av osäkerhet i resultaten. I regressionsmodellerna justeras effektestimaten för ett antal olika bakgrundsfaktorer, vilka samvarierar med att få avslag på ansökan om assistansersättning. Dessa bakgrundsfaktorer utgör dock bara en handfull av de bakgrundsfaktorer som kan tänkas påverka sannolikheten till att få avslag på ansökan om assistansersättning. Två separata logistiska regressioner har tagits fram för barn respektive vuxna. En detaljerad beskrivning av metod samt resultat för respektive modell redogörs nedan.

Sannolikhet att få avslag: Barn

Datakälla: Uppgifter om beslut på ansökan om assistansersättning från Försäkringskassans datalager STORE.

Tidsperiod: 2018–2022

Inklusions- och exklusionskriterier: Beslut om rätten till assistansersättning för barn 17 år eller yngre där tillhörighet inom grupp 1 eller 3 i LSS personkrets finns registrerad. Beslut där personen tillhör grupp 2 i LSS personkrets är exkluderad eftersom gruppen är mycket liten. Totalt ingår 3 939 beslut.

Utfallsvariabel: Avslag på ansökan om rätten till assistansersättning

Kontrollvariabler: Kön (flicka/pojke), födelseland (inrikes eller utrikes född), ålderskategori (0–6, 7–11, 12–17 år), LSS personkrets (grupp 1, grupp 3).

Resultat: Oddskvoten (OR) i en logistisk regression beskriver relationen mellan två grupper odds att få utfallet avslag. I Tabell 67 presenteras OR med ett omgivande 95-procentigt konfidensintervall, som uppskattar osäkerheten i resultatet. Ett OR på 1,0 innebär att det inte finns någon skillnad mellan grupperna i sannolikheten att få avslag på ansökan. Ett konfidensintervall som innefattar 1,0 innebär att skillnaden mellan grupperna inte är statistiskt signifikant.

Samtidigt som man tar hänsyn till bakgrundsfaktorerna ålderskategori, födelseland och LSS personkrets är OR för att få avslag på ansökan om assistansersättning för flickor i förhållande till pojkar 0,84 (95 procentigt konfidensintervall (KI): 0,72–0,97). Det kan tolkas som att flickor får avslag i lägre utsträckning än pojkar. Resultatet visade även att det inte finns någon skillnad i sannolikhet till avslag för utrikes födda barn jämfört med inrikes födda barn (OR = 0,98 [95% KI: 0,83–1,16]). I jämförelse med referensgruppen barn 0–6 år är det större sannolikhet för både barn 7–11 år

och 12–17 år att få avslag. OR för barn 7–11 år är 1,35 (95% KI: 1,13–1,60) och för 12–17 år 2,15 (95% KI: 1,73–2,67). Det kan även tolkas som att barn 12–17 år har större sannolikhet till avslag i jämförelse med 0–6 år än vad barn 7–11 år har. Det finns även en skillnad mellan grupp 1 och grupp 3 i LSS personkrets. Grupp 3 har en lägre sannolikhet att få avslag i jämförelse med grupp 1 (OR = 0,29 [95% KI: 0,24–0,34]).

Tabell 67 **Oddskvoter. Sannolikhet att få avslag för barn.**

Variabel		Estimat	Konfidensintervall 95%
Kön	Pojkar	1,00	
	Flickor	0,84	0,72–0,97
Födelseland	Inrikes född	1,00	
	Utrikes född	0,98	0,83–1,16
Ålder	0–6 år	1,00	
	7–11 år	1,35	1,13–1,60
	12–17 år	2,15	1,73–2,67
LSS personkrets	Grupp 1	1,00	
	Grupp 3	0,29	0,24–0,34

Sannolikhet att få avslag: Vuxna

Datakälla: Uppgifter om beslut på ansökan om assistansersättning från Försäkringskassans datalager STORE.

Tidsperiod: 2018–2022

Inklusions- och exklusionskriterier: Beslut om rätten till assistansersättning för vuxna 18 år eller äldre där tillhörighet i LSS personkrets finns registrerad. Totalt ingår 4 103 beslut.

Utfallsvariabel: Avslag på ansökan om rätten till assistansersättning

Kontrollvariabler: Kön (kvinna/man), födelseland (inrikes eller utrikes född), ålderskategori (18–29, 30–49, 50–64, 65 år eller äldre), LSS personkrets (grupp 1–3).

Resultat: Samtidigt som man tar hänsyn till bakgrundsfaktorerna ålderskategori, födelseland och LSS personkrets är OR för att få avslag på ansökan om assistansersättning för kvinnor i förhållande till män 1,20 (95 procentigt konfidensintervall (KI): 1,03–1,39). Det kan tolkas som att det är högre sannolikhet för kvinnor att få avslag i jämförelse med män. För utrikes födda är OR = 1,28 (95% KI: 1,10–1,50), vilket innebär att sannolikheten till avslag är högre än för inrikes födda. I förhållande till referenskategorierna 18–29 åringar finns det inga skillnader för någon av de andra ålderskategorierna. Det är lägre sannolikhet till avslag för både grupp 2 (OR = 0,30 [95% KI: 0,21–0,42) och grupp 3 (OR = 0,22 [95% KI: 0,18–0,28) i jämförelse med grupp 1 i LSS personkrets.

Tabell 68 Oddskvoter. Sannolikhet att få avslag för vuxna

Variabel		Estimat	Konfidensintervall 95%
Kön	Män	1,00	
	Kvinnor	1,20	1,03–1,39
Födelseland	Inrikes född	1,00	
	Utrikes född	1,28	1,10–1,50
Ålder	18–29 år	1,00	
	30–49 år	1,13	0,89–1,45
	50–64 år	1,08	0,86–1,37
	65+ år	1,31	0,93–1,85
LSS personkrets	Grupp 1	1,00	
	Grupp 2	0,30	0,21–0,42
	Grupp 3	0,22	0,18–0,28